

Návrh optimalizace řízení prevence kriminality ve statutárním městě Olomouc

Bc. Tomáš Hladík

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš Hladík**
Osobní číslo: **M120548**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Návrh optimalizace řízení prevence kriminality
ve statutárním městě Olomouc**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vymezte pojmy a teoretická východiska z oblasti prevence kriminality.
- Popište systém prevence kriminality v České republice.

II. Praktická část

- Představte způsoby prevence kriminality a programy na území města Olomouce.
- Proveďte výzkum hodnocení prevence kriminality u obyvatel města Olomouce.
- Presentujte výsledky šetření a navrhnete optimalizaci řízení prevence kriminality ve městě Olomouc.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- CEJP, Martin. Selected Results of Research Activities of ICSP in the Years 2008–2011. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2012, 187 s. ISBN 978-80-7338-122-6.**
- LAB, Steven. Crime Prevention: Approaches, Practices, and Evaluations. 8. vyd. Waltham: Newnes, 2013, 464 s. ISBN 978-1-4557-3137-4.**
- SVATOŠ, Roman. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009, 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.**
- VEČERKA, Kazimír, Jakub HOLAS a Jan TOMÁŠEK. Prevence kriminality na úrovni obcí a krajů: Závěrečná zpráva z výzkumu. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 116 s. ISBN 978-80-7338-085-4.**
- ZAPLETAL, Josef a kol. Prevence kriminality. 2. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005, 108 s. ISBN 80-7251-200-5.**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Lenka Smékalová**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **17. února 2014**

Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a použité informační zdroje jsem citoval;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 30.4.2014

⁴ zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá kriminalitou a její prevencí v České republice s podrobným zaměřením na území statutárního města Olomouce. Cílem práce je zmapování současných aktivit různých státních i nestátních organizací v oblasti prevence kriminality na území města a návrh možných zlepšení. Teoretická část práce nejdříve popisuje pojmy spojené s kriminalitou a přidruženými rizikovými faktory. Poté definuje prevenci kriminality a popisuje její formy. V práci jsou dále uvedeny právní normy a strategické dokumenty platné na mezinárodní, státní a krajské úrovni. V praktické části je práce zaměřena na konkrétní preventivní programy na území města Olomouce, jejich schvalovací proces a využití v praxi. S pomocí metody dotazníkového šetření byl proveden výzkum mezi dvěma sty respondenty různých věkových kategorií, kteří žijí na území města. Jednotlivé otázky v dotazníku jsou položeny tak, aby z jejich výsledků bylo možné zjistit názor obyvatel Olomouce na prevenci kriminality, případně poukázat na její nedostatky.

Klíčová slova: Kriminalita, trestný čin, prevence kriminality, patologický jev, Policie České republiky, městská policie, projekt.

ABSTRACT

This thesis deals with crime and its prevention in the Czech Republic with a detailed focus on the territory of the statutory city of Olomouc. The aim is to map the current activities of various governmental and non-governmental organizations in the field of crime prevention in the city and propose ways of improvement. The theoretical part of the thesis first describes the concepts associated with crime rate and associated risk factors. This work also defines crime prevention and describes its forms. The thesis further set out the legal standards and strategic documents in force at international, national and regional levels. In the practical part the thesis focuses on specific preventive programs in the territory of the city of Olomouc, their approval process and utilization in practice. Using of a method of questionnaire survey was conducted a research among two hundred respondents of different ages who live in the city. The individual questions in the questionnaire are put so, that their results could be found out the opinions of the inhabitants of Olomouc about the crime prevention, or to point out its deficiency.

Keywords: Crime, a criminal act, crime prevention, pathological phenomenon, the Police of the Czech Republic, city police, project.

Na tomto místě chci poděkovat Ing. Lence Smékalové za vedení mé diplomové práce a za cenné připomínky, které mi pomohly při vypracování. Dále chci poděkovat paní PhDr. Jarmile Fritscherové za poskytnuté materiály, podnětné připomínky a odborné rady. V neposlední řadě patří díky všem, kteří mi pomáhali s dotazníkovým šetřením.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 KRIMINOLOGIE	15
1.1 KRIMINALITA	16
1.1.1 Příčiny a podmínky kriminality	17
1.2 KRIMINOGENNÍ FAKTORY	17
1.2.1 Sociální oblast	18
1.2.2 Kulturní oblast.....	18
1.2.3 Politická a ekonomická oblast.....	19
1.2.4 Právní oblast.....	19
1.2.5 Psychologická a biologická oblast	20
1.3 STAV, ÚROVEŇ A INTENZITA KRIMINALITY	21
1.4 STRUKTURA KRIMINALITY A DYNAMIKA KRIMINALITY	22
1.5 KRIMINALITA REGISTROVANÁ A LATENTNÍ	23
1.5.1 Oficiální prameny informací o registrované kriminalitě.....	24
1.5.2 Kriminální statistika v České republice	26
1.6 VÝVOJ KRIMINALITY V ČR.....	28
2 PREVENCE KRIMINALITY	36
2.1 PREVENCE KRIMINALITY DLE OBSAHOVÉHO ČLENĚNÍ	37
2.1.1 Sociální prevence	37
2.1.2 Situační prevence	38
2.1.3 Viktimologická prevence	39
2.2 PREVENCE KRIMINALITY PODLE OKRUHU ADRESÁTŮ	40
2.2.1 Primární prevence	40
2.2.2 Sekundární prevence	41
2.2.3 Terciární prevence.....	42
2.3 SUBJEKTY A OBJEKTY PŮSOBNÍ PREVENCE	42
2.3.1 Community policing.....	43
2.4 MEZINÁRODNÍ VLÁDNÍ INSTITUCE ZABÝVAJÍCÍ SE VÝVOJEM PREVENCE A KRIMINALITY	44
2.5 PREVENCE KRIMINALITY VE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍCH	47
2.5.1 Prevence kriminality v Německu	47
2.5.2 Prevence kriminality v Maďarsku.....	47
2.5.3 Prevence kriminality v Rakousku	48
2.6 SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	49
2.6.1 Republikový výbor pro prevenci kriminality	50
2.7 STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE NA LÉTA 2012- 2015	51
2.8 STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY OLOMOUCKÉHO KRAJE	54
2.9 NÁVRHY LEGISLATIVNÍCH ÚPRAV	57

II PRAKTICKÁ ČÁST	60
3 PREVENCE KRIMINALITY NA ÚROVNI STATUTÁRNÍHO MĚSTA OLOMOUC	61
3.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O STATUTÁRNÍM MĚSTĚ OLOMOUC	61
3.2 ANALÝZA NĚKTERÝCH SOCIÁLNĚ – DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJŮ	62
3.3 ANALÝZA KRIMINALITY VE MĚSTĚ	64
3.4 HISTORIE PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ MĚSTA OLOMOUCE.....	68
3.5 ŘÍZENÍ PREVENCE KRIMINALITY NA ÚROVNÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA OLOMOUC	70
3.6 PROGRAM PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ MĚSTA V ROCE 2013.....	72
3.6.1 Projekty nestátních organizací zajišťující prevenci kriminality.....	74
3.7 INSTITUCE OLOMOUCKÉHO KRAJE A MAGISTRÁTU MĚSTA OLOMOUCE NA POLI PREVENCE.....	78
3.8 MĚSTSKÁ POLICIE OLOMOUC A POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY V ÚLOZE PREVENCE KRIMINALITY NA ÚZEMÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA OLOMOUCE	79
3.8.1 Kamerový systém města Olomouc.....	83
4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	85
5 NÁVRHY OPATŘENÍ DO BUDOUCNA	97
ZÁVĚR	103
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	105
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	108
SEZNAM OBRÁZKŮ	109
SEZNAM TABULEK.....	110
SEZNAM GRAFŮ	111
SEZNAM PŘÍLOH.....	113

ÚVOD

Tématem mé diplomové práce je „Návrh optimalizace řízení prevence kriminality ve statutárním městě Olomouc“. Zpracování tohoto tématu jsem si vybral ze dvou osobních důvodů. Těmi jsou, můj dlouhodobější zájem o danou problematiku, aktuálnost tohoto tématu vzhledem k faktu, že kriminalita se stala součástí našeho každodenního života. Dalším, neméně důležitým důvodem, pro rozbor současné situace v oblasti prevence kriminality na území statutárního města Olomouc, je též zajišťování jedné z primárních lidských potřeb, kterou je v tomto případě bezpečí. Domnívám se, že stejně tak, jako je kriminalita běžnou součástí života občanů, měla by být jeho běžnou součástí i její prevence.

Kriminalita je celosvětovým fenoménem, který zasahuje nejen do života jednotlivce, ale může být zhoubný pro společnost jako celek. Uvádí se, že při dosažení určité míry kriminality společně s dalšími faktory, může dojít až k rozpadu či zániku určitého společenství osob, obývajících určité území. Z uvedeného důvodu by měla být jedním z primárních cílů společnosti, resp. státu, efektivní kontrola nad kriminalitou, to znamená snahu udržet kriminalitu v přijatelných mezích. Cílem státu by však nemělo být pouze represivní potírání kriminality, ale měl by se stejným dílem zaměřit na předcházení tomuto patologickému jevu. Právě tento cíl je naplňován různými programy a opatřeními z oblasti prevence kriminality na jednotlivých vládních i nevládních úrovních.

Před rokem 1989 byla prevence kriminality v naší zemi zaváděna centrálně. Systém prevence zůstal až do roku 1989 nekomplexní a neformální. Rozpadem předchozího politického systému se prevence zcela vytratila. Stát tak musel vytvořit nový systém prevence kriminality, kterým reagoval na celospolečenské změny. V roce 1993 přijala vláda první usnesení o zpracování programu sociální prevence a prevence kriminality, ve stejném roce bylo vládou přijato usnesení, které počítalo se zřízením republikového výboru pro prevenci kriminality. Od roku 1996 se koncepce vlády pravidelně aktualizuje strategickými dokumenty. Posledním přijatým usnesením vláda schválila Strategii prevence kriminality v České republice na období 2012-2015.

Nejdůležitějším článkem systému prevence kriminality jsou obce. Ty realizují v souladu se Strategií vlády na období 2012-2015 programy prevence kriminality v samostatné působnosti, proto je lze považovat za těžiště aktivit prevence. Z tohoto důvodu se v této práci zabývám řízením prevence kriminality na území statutárního města Olo-

mouce. Mapují zde současné aktivity různých státních a nestátních organizací v oblasti prevence kriminality na území města.

Pro přehlednost diplomovou práci dělím na teoretickou a praktickou část. Obě tyto části na sebe navazují a vzájemně se doplňují.

V teoretické části práce definuji pojmy, jako jsou kriminologie a kriminalita, v rámci kterých se zabývám kriminogenními neboli rizikovými faktory, okolnostmi usnadňujícími vznik, trvání a rozšiřování kriminálního chování jedince nebo skupiny, dále rozebírám sociální jevy vytvářející vhodné podmínky pro kriminalitu, zabývám se také stavem, úrovní, strukturou, dynamikou, intenzitou a vývojem kriminality v České republice. V rámci obecného popisu kriminality rozdělují kriminalitu na registrovanou a latentní. Poté definuji prevenci kriminality a popisují její jednotlivé formy. V další části práce uvádím mezinárodní instituce, zabývající se kriminalitou a její prevencí. Pro srovnání uvádím také systém prevence kriminality ve vybraných evropských zemích. Teoretická část práce je poté zakončena popisem systému prevence kriminality v České republice.

V praktické části práce se zaměřuji výhradně na statutární město Olomouc. Nejprve uvádím základní informace o statutárním městě Olomouc a provádím analýzu vybraných sociálně-demografických údajů. V dalších podkapitolách praktické části práce analyzuji kriminalitu a prevenci kriminality na území města. V oblasti prevence kriminality na území města hodnotím současný stav řízení prevence, představuji program prevence kriminality na území města v roce 2013 a s tím související rozbor projektů nestátních organizací, které se na zajišťování prevence kriminality dílčím způsobem podílejí. Dále vyjmenovávám a popisují činnost orgánů Magistrátu města Olomouce a Olomouckého kraje a úlohu Městské policie Olomouc a Policie České republiky, neboť tyto všechny orgány a instituce se na prevenci kriminality podílejí. Za nejdůležitější část práce považuji osobní výzkum, spočívající v provedení dotazníkového šetření na vzorku dvou set respondentů, kteří žijí na území města. Jednotlivé otázky v dotazníku jsou položeny tak, aby z jejich výsledků bylo možné zjistit názor obyvatel města na prevenci kriminality, případně poukázat na její nedostatky. V poslední kapitole praktické části práce uvádím návrhy a doporučení pro případné zlepšení fungování systému prevence na území města Olomouce.

Hlavním cílem práce je zmapování a zhodnocení současných aktivit různých státních i nestátních organizací v rámci systému prevence kriminality na území statutárního města Olomouc a návrh na zlepšení jeho fungování.

Pro tuto diplomovou práci stanovuji následující hypotézy, k jejichž potvrzení nebo vyvrácení se vyjadřuji v Závěru diplomové práce. Těmito hypotézami jsou:

- 1) Struktura řízení a financování na úrovni statutárního města Olomouc není optimální.
- 2) Navrhovaná opatření v rámci Programu prevence kriminality statutárního města Olomouc korespondují s vývojem kriminality na území města.
- 3) Občané Olomouce mají nízké povědomí o činnostech v oblasti prevence kriminality.

K určení platnosti nebo neplatnosti hypotézy č. 3 používám vlastní výzkum prováděný formou dotazníkového šetření. V diplomové práci čerpám informace z různých zdrojů, kterými jsou odborná česká i zahraniční literatura, odborné výzkumy a další dokumenty. V diplomové práci používám metodu deskriptivní, pro popis současného stavu v oblasti prevence kriminality, metodu analytickou, pro rozbor současného stavu kriminality a její prevence. V rámci této metody provádím i vlastní výzkum formou dotazníkového šetření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KRIMINOLOGIE

Pojem kriminologie lze odvodit od latinského slova *crimen*, které znamená zločin a z řeckého slova *logos*, které představuje učení o zločinu. Vymezení předmětu kriminologie není jednoznačné a existuje více teorií. Záleží při definici zločinu, tedy kriminality, která představuje centrum zájmu kriminologie. Při právnickém pojetí kriminality se zločinem myslí pouze to, co upravuje trestní právo. Dále pak existuje širší socioekonomické pojetí, kdy do kriminality zahrnujeme i sociálně patologické jevy, jejichž výskyt nemusí být regulován legislativou, ale přesto s trestnou činností úzce souvisí, předcházejí nebo ji dokonce podmiňuje. Tyto jevy jsou například konzumace drog, alkoholismus, prostituce atd. (Novotný a Zapletal, 2001, s. 15)

Kriminologii vždy lze definovat jako společensko-vědní disciplínu, která se zabývá jednotlivci i společnostmi jako celkem a sociálními skupinami, které ji tvoří. Jako každá věda se i kriminologie utvářela postupně. Kriminologie se dotvářela v návaznosti na potřebu vědeckého zkoumání kriminality, která se koncem 19. století a ve 20. století stala velkým společenským problémem. Dnes je kriminologie uznávána jako samostatná vědecká a pedagogická disciplína. (Bouřa, 2007, s. 8)

Kriminologie je charakteristická tím, že na rozdíl od jiných vědních disciplín se jedná o empirickou vědu. Zaměřuje se na poznávání reálných jevů a okolností související s kriminalitou. Zajímá ji, jaké jsou skutečné důsledky aplikace příslušných právních norem a jak se projevují jejich nedostatky. Jako empirická věda vychází z teorie a modelů, které lze ověřit vědeckými metodami, například empirickým výzkumem nebo statistickou analýzou. (Kuchta a Válková, 2005, s. 1-2)

Kriminologie hledá odpověď na otázky, jako jsou například, zločincem se člověk rodí či stává? Jsou pachatelé specifickými osobami? Jak lze pachatele ovlivnit trestem, výchovou či léčením? Jaké faktory jsou ve hře při vzniku a průběhu trestného činu konkrétního pachatele? (Svatoš, 2009, s. 26)

Jako základní zdroje kriminologie můžeme považovat policejní a justiční statistiky, poznatky z vyšetřovacích spisů, výsledky lékařských výzkumů, poznatky z vězeňské praxe, poznatky z psychologie, pedagogiky, etiky a filozofie, statistické a sociologické výzkumy, poznatky z kriminalistiky a dalších vědních oborů. Hlavní funkce kriminologie jsou tři. První je metodická – poznatky o kriminalitě slouží jako podklad pro změnu, případně modifikaci trestního práva. Další funkce je prognostická, která předvídá možné

trendy vývoje kriminality. Poslední funkce je analytická. Zde pomáhají poznatky o kriminalitě při tvorbě preventivních aktivit. Analytickou funkci v této práci využijí při hodnocení preventivních aktivit města Olomouce. (Svatoš, 2009, s. 12)

Kriminologie v ČR prošla určitým vývojem. Kořeny kriminologie sahají do přelomu 19. a 20. Století. Tehdy se začala rozvíjet na Karlově univerzitě, konkrétně na katedře trestního práva. V polovině 20. století se pak do kriminologie a hodnocení kriminality zapojují i sociologové, kteří byli ovlivněni světovými díly autorů z oblasti kriminologie. Vývoj byl posléze ovlivněn nacistickou okupací a rokem 1948. Tyto roky vedly k omezení humanitárních vědních disciplín, tedy i kriminologie.

Šedesátá léta znamenala změnu. Byla vytvořena institucionální základna pro kriminologický výzkum, která byla zřízena při Generální prokuratuře. Kriminologie se opět začala přednášet na právnických fakultách. Po roce 1990 byl Výzkumný ústav kriminologický přejmenován na Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Tento institut působí v rámci Ministerstva spravedlnosti. (Štablová, © 2008, s. 5-6)

Můžeme tedy říci, že definice kriminologie se neustále vyvíjí. Různé podoby definic souvisí s různými názory odborníků a jejich pojetím. Jedná se tedy o empirickou vědní disciplínu, která zkoumá společenské jevy a snaží se zločin vysvětlovat. Dnes se do kriminologie zahrnují pojmy jako prevence kriminality, kterou se široce budeme zabývat v dalších kapitolách. Dále zde patří například problematika obětí trestných činů a úkoly společnosti a státu při ochraně před kriminalitou, tzv. kontrola kriminality.

1.1 Kriminalita

Pojmem „kriminalita“ rozumíme, v nejobecnějším pojetí, sociálně patologický jev. Dále zde existuje tzv. legální nebo právní pojetí, které hovoří o jednání posuzovaném jako trestný čin. Také je zde sociologické pojetí, kde se kriminalitou rozumí jednání odchylné a deviantní. (Svatoš, 2009, s. 15)

Společným znakem je zde společenská škodlivost. Kriminalita se vyvíjí zároveň s vývojem celého světa a společenského prostředí. S vývojem různých činností, pronikajících do našeho života, se rozvíjela i kriminalita. Proto se snaží společnost, v rámci potlačování kriminality, co nejlépe zachytit podmínky jejího vzniku. Touto problematikou se zabývá mnoho kriminologických výzkumů, které probíhají prakticky neustále.

Získávání relevantních poznatků o kriminalitě je tedy základním úkolem kriminologie. Na jejich základě zjišťujeme souvislosti a možné příčiny vzniku kriminality a doporučuje co nejefektivnější opatření, směřující k eliminaci těchto příčin. Poznáváme jejím prostřednictvím kriminalitu, její stav, strukturu a dynamiku. Hovoříme o tzv. „kriminální fenomenologii“, která se zabývá jevovou stránkou kriminality. Etiologie se zabývá vznikem a vývojem kriminality.

Dále zde máme některé pojmy úzce související s kriminalitou. Například delikvence, což je širší pojem než kriminalita. Zahrnuje i činy spáchané osobami mladšími 15 let, osobami nepříčetnými a přestupky. Setkáváme se také s pojmem „negativní společenské jevy“. Jsou to jevy, které se odchyľují od uznávaných hodnot a norem společnosti, ale nejsou platným právem sankcionovány. Spadá sem například gamblerství, sebevraždy, alkoholismus, prostituce atd. Posledním pojmem, který bych chtěl uvést je „protispolečenské jednání“. Je to nejširší pojem, který v sobě zahrnuje i kriminalitu, delikvenci a společenské jevy. (Svatoš, 2009, s. 15)

1.1.1 Příčiny a podmínky kriminality

Ve sféře sociálních jevů lze velmi obtížně rozeznat souvislost mezi příčinou a následkem. Jedna konkrétní příčina nemusí mít jen jeden konkrétní následek. Na sociálních jevech se totiž účastní jednotlivci i skupiny lidí, kteří mají velmi rozmanité osobnostní vlastnosti. V důsledku toho nabývá působení příčin pravděpodobnostní charakter. Příčin zde působí obvykle více, proto trestná činnost je výsledkem multifaktorového působení příčin. (Bouřa, 2007, s. 27)

Při zkoumání příčin je skutečností, že trestný čin je výsledkem vztahu mezi člověkem a různými objekty jeho prostředí. Za podmínku kriminality neboli trestné činnosti, jsou považovány především okolnosti a situace, které ulehčují působení trestné činnosti. Mezi příčinami a podmínkami je velmi úzký provázaný vztah, který může být dokonce podmiňující. Neřešení příznivých podmínek pro kriminalitu se může stát příčinou. Právě prevence se snaží omezit působení některých okolností pro vznik kriminality.

1.2 Kriminogenní faktory

Obecně hovoříme o kriminogenních faktorech v souvislosti s příčinami a podmínkami kriminality. Příčiny nebo podmínky jsou charakterizovány jako rizikové činitele. Tyto činitele vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů. Kriminogenní fak-

tory jsou jevy, které mají charakter spíše záměru, pohnutky nebo motivace spáchat trestný čin nebo které vyvolávají neodpovědnost nebo nedbalost u neúmyslných deliktů. Kriminologie se snaží co nejlépe empiricky popsat a porovnat tyto faktory. (Bouřa, 2007, s. 27-28)

Kriminogenní faktory jsou velice různorodé. V reálných situacích se příliš nedají od sebe navzájem oddělovat. Z důvodu jejich prolínání je velice obtížné je třídit. Celá řada faktorů vyplývá ze společenského života. Díky tomu můžeme třídit kriminogenní faktory alespoň podle oblastí. Tyto oblasti jsou sociální, kulturní, politické, ekonomické a právní.

1.2.1 Sociální oblast

Sociologie je vědou o společnosti. Při porovnání s ostatními společenskými vědami se jedná o rozsáhlou, komplexní a variabilní vědu, která se týká právě i prevence. Zabírá oblast nejen našeho individuálního života, ale i nejrůznějších lidských seskupení. Předmětem sociologie jsou jevy a procesy utváření forem společenského života, děje a procesy vyplývající ze vzájemného působení lidí a síly, seskupující nebo rozbíjející tyto vztahy.

Podmínek nebo příčin pro selhání chování jedince ve společnosti je několik. Jako příklad můžeme uvést nedostatečnou výchovu v rodině, což je základní sociální skupina. Negativní hodnotovou orientaci člověka, nevhodné příklady dospělých a skupin s protiprávním jednáním, intelektové dispozice, psychické i fyzické týrání, alkoholismus, drogovou závislost, neúspěch v zaměstnání, nezaměstnanost, nemožnost seberealizace atd.

Tyto způsoby života vedou k typickým kriminogenním faktorům. Je mezi nimi záškoláctví, život mimo rodinu, nekázeň, delikvence, důrazné odmítání pravidel společnosti, neschopnost přizpůsobit se, trestná činnost, nedostatek právního vědomí, nízká úroveň mravnosti, citová chladnost, nekontrolovatelné jednání pod vlivem návykových látek, oslabená sebekontrola, sociální izolace, přehnaná seberealizace atd. (Bouřa, 2007, s. 28-29)

1.2.2 Kulturní oblast

V kultuře a její obecné charakteristice se jedná o soubor materiálních a duchovních hodnot, které tvoří lidé v procesu vývoje společnosti. Kriminogenní faktory se zde mohou vyskytovat v systému utváření vztahů mezi lidmi, společenských pravidel a norem. Velkou roli zde také hraje výchova. Existuje vliv dědičnosti a prostředí, ale výchova se velkou měrou podílí na formování osobnosti každého jedince ve společnosti. Výsledkem dobré výchovy je vyvážený a kultivovaný člověk, který se přizpůsobuje okolnímu světu. Každý člověk si musí osvojit určité dovednosti, aby se mohl uplatnit ve společnosti. V dnešní do-

bě musí část výchovy a vzdělávání přebírat společnost. Při zanedbání výchovného a vzdělávacího procesu v době, kdy člověk dospívá, se do jisté míry zakládá na nenávratné individuální poškození osobnosti. Tato situace může přerůst do sociální patologie.

Vzniká a utváří se společnost nežádoucích morálních vlastností a hodnotového zaměření člověka. Jedinec uspokojuje svoje vlastní potřeby a zájmy a nemá úctu k cizímu majetku. Dochází k citové chladnosti a bezohlednosti při řešení vlastních problémů. Nedostatek vnitřních zábrán pro razantní a rychlé řešení vlastních problémů posléze vede k napodobování svých vzorů v oblastech jako například sex, násilí a brutalita. (Bouřa, 2007, s. 29-30)

1.2.3 Politická a ekonomická oblast

Politiku lze charakterizovat jako činnosti společenských vrstev, které spolu řeší různé konflikty nebo soupeří o moc. Politika se snaží získat co největší vliv a podíl na řízení státu především v ekonomické oblasti. Bez politické moci nemůže žádná strana nebo skupina řešit své hospodářské záměry. Politika ovlivňuje celý život, především díky tvorbě a realizaci práva. Moderní globální ekonomika přináší využití nejmodernějších technologií v maximální míře a v krátkém časovém období. Jedná se především rozvoj elektroniky ve formě informačních a sdělovacích technologií.

Příčinám vzniku kriminogenních faktorů v této oblasti nahrávají především nedostatečné kontrolní mechanismy moci. Jsou zde zahrnuty všechny stupně státní moci a politické orgány. Nekoncepční přístup státu k řešení celospolečenských problémů. Podmínky, které umožňují vzestup rasismu, terorismu atd. Zneužívání národního majetku bez důrazného postihu. Neúčinná nařízení a pravidla pro podnikání. Nejasná kontrola a nedostateční stanovení odpovědnosti a pravomocí ve veřejné správě.

Příklady kriminogenních faktorů v této oblasti jsou následující: nárůst majetkové trestné činnosti, vandalismus, asociální chování, chybné nakládání se státním majetkem, daňové, úvěrové, pojišťovací podvody, zakládání pochybných firem, porušování autorských práv, korupce všeho druhu, vyplácení neoprávněných příjmů, celní delikty atd. (Bouřa, 2007, s. 30)

1.2.4 Právní oblast

Pro současnost je typický růst kriminality, páchané různými zájmovými skupinami, spekulanty a organizovanými zločinci. Významným faktorem je stav právního řádu. Ten

tvoří soubor právních norem, které upravují širokou oblast společenských vztahů. Někteří občané mají velice nízkou znalost práva a to je jedním z důvodů, proč zákony nejsou respektovány. Nedodržování zákona vede k represím ze strany státu a ty zasahují závažným způsobem do života občanů.

Podmínky pro vzestup kriminogenních faktorů tvoří především legislativa a nesystémový přístup k řešení kriminality. Mnohdy se řeší jen aktuální problémy. Pachatelé žijí v atmosféře bezpečí a toleranci k páchání trestné činnosti. Je zde oslabená autorita policie. Nedostatečná příprava a vybavenost orgánů činných v trestním řízení. Nekoncepční vězeňství a rozsáhlá amnestie, která byla například v ČR vyhlášena už několikrát. Další příčinou jsou také časté úpravy právních norem, které se pak stávají nepřehledné a chaotické.

Klasický kriminogenní faktory z této oblasti jsou: porušování zákona, organizovaný zločin, pronikání mezinárodních mafií, díky uvolněnější hranicím, na naše území, vstupování organizovaného zločinu do státní správy, rozvoj mezinárodního zločinu jako například kuplířství, pašování drog, prostituce. (Bouřa, 2007, s. 31)

1.2.5 Psychologická a biologická oblast

Člověk z biologického hlediska může trpět různými poruchami. Tyto poruchy znesnadňují začleňování se do společnosti a uspokojování základních potřeb. Na základě těchto skutečností mohou tyto osoby páchat trestnou činnost. Poruchy mohou být vrozené nebo získané během života. Biologicky ovlivněné osobnosti se mohou stát pachateli násilné a mravnostní kriminality. Typickým příkladem jsou formy sexuální deviace a sadismus.

Zde zkoumáme duševní poruchy, výrazně sníženou inteligenci, emoce, city a další osobnostní charakteristiku, která může mít za následek problémy se začleňováním do společnosti. Existuje zde vazba na prostředí, ve kterém daný jedinec vyrůstal. Lidé s psychickými problémy a biologickými poruchami se častěji dopouští násilné trestné činnosti. Vyskytuje se zde především agresivita, impulsivnost, nízká sebekontrola atd. Nezanedbatelnou úlohu zde sehrávají i návykové látky, které v určitých situacích mohou odstartovat různé negativní projevy.

Závěrem lze říci, že kriminogenní faktory musíme neustále analyzovat a tyto analýzy zlepšovat. V moderní době se zkoumají situace, které usnadňují nebo doprovázejí vznik trestné činnosti v čase a prostoru. Díky dobré analýze kriminogenních faktorů jsme schopni reagovat na vzniklé situace a začít jim předcházet. Snáze stanovíme úkoly pro preventivní činnost a její směřování.

1.3 Stav, úroveň a intenzita kriminality

Nejčastěji používaným ukazatelem kriminality je její stav. Představuje celkový počet protispolečenských skutků, které jsou v daném státě kriminalizovány a jsou evidovány jako trestné činy. Stav kriminality se uvádí v absolutní hodnotě, v uvažovaném časovém intervalu. Má územní administrativní nebo jiné vymezení. Je to výsledek velkého počtu působících faktorů, které mohou být známé i neznámé. Faktory na sebe mohou více či méně intenzivně působit a tato skutečnost přináší vysokou proměnlivost hodnot.

Nárůst nebo pokles kriminality, která je registrovaná, nemusí vždy vypovídat o nárůstu nebo poklesu kriminality, která je skutečná. Stav kriminality ovlivňuje dalších mnoho faktorů. Příkladem může být kvalita práce policie, ochota občanů spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení nebo důsledné utajování páčání trestné činnosti. Velikost kriminality v jednotlivých zemích ovlivňuje celkový počet obyvatelstva, ale také rozdílná trestněprávní legislativa. Registrovaná kriminalita není totožná se skutečnou. Skutečná kriminalita není známá a její skrytá část se kvalifikovaně odhaduje. (Holcr a kol., 2009, s. 49)

Úroveň kriminality zohledňuje počet spáchaných trestných činů, což je stav kriminality, dále pak demografické ukazatele, strukturu obyvatelstva podle věku, pohlaví, vzdělání atd. Úroveň kriminality vyjadřuje poměr trestných činů k celkovému počtu zvolené části obyvatelstva. Zpravidla se při srovnávání udává počet trestných činů na 100 000 obyvatel. Při trestných činech, které nejsou tak četné nebo při malé etnické skupině obyvatelstva se udává počet trestných činů na 10 000 obyvatel. (Holcr a kol., 2009, s. 50)

Výpočet úrovně kriminality se provádí tak, že počet trestných činů se vydělí počtem obyvatelstva a tato hodnota se vynásobí sto nebo deseti tisíci. Výsledná hodnota se nazývá index kriminality, který měla ČR například v roce 2008 hodnotu 3366 a v roce 2013 hodnotu 3098. Na 100 000 obyvatel ČR tedy bylo evidováno 3 098 trestných činů. Indexy kriminality, které jsou vypočítávány z celkového počtu obyvatelstva, bývají označovány jako „hrubé“ ukazatele, které počítají i s osobami, které nejsou trestně zodpovědné například pro svůj nízký věk. Indexy, které jsou „čisté“ se vypočítávají z části obyvatelstva, která je za svoje jednání trestně odpovědná. Mají proto podstatně vyšší hodnotu a při porovnávání úrovně kriminality by k této skutečnosti mělo být přihlíženo. (Holcr a kol., 2009, s. 50)

Ukazatelé úrovně kriminality jsou, na rozdíl od stavu kriminality o mnoho hodnotnější, ale také mají své chyby. Spočívají v odlišném chápání kriminality v různých zemích. Rozdíly jsou především v zákonech trestního práva, tedy i v odlišné statistice kriminality, která je registrována. Tyto skutečnosti komplikují porovnávání indexů kriminality na mezinárodní úrovni. Některé státy například považují za trestný čin i takový, který je v jiné zemi veden jen jako přestupek a nezapočítává se do statistik kriminality.

1.4 Struktura kriminality a dynamika kriminality

Struktura kriminality vyjadřuje rozdělení celkové kriminality, pachatelů, obětí, forem páchaní trestné činnosti a škod do zvláštních skupin. Znázorňuje přehled podílu jednotlivých složek na celkové kriminalitě a jejich územní rozložení. Při popisu struktury kriminality se volí různá hlediska. Nejčastějšími hledisky jsou například, druh kriminality (násilná, majetková, hospodářská), forma páchaní kriminality, znaky pachatelů (pohlaví, věk, vzdělání), znaky obětí kriminality a další hlediska, jako například závažnost trestních činů, jejich sezonnost atd. Popisy struktury kriminality jsou různé. Stupeň podrobnosti popisu struktury se volí podle účelu využití. (Holcr a kol., 2009, s. 52)

Dynamika je ukazatel, který vyjadřuje změny kriminality v čase, charakterizují ji dva parametry. První z nich je směr probíhajících změn, který může být narůstající nebo klesající. Pokud v čase nedochází k nárůstu ani poklesu, hovoříme o stagnaci v dynamice kriminality. Druhý parametr vypovídá o rychlosti probíhajících změn. Jestliže popisujeme dynamiku prvním znakem, hovoříme o tendenci vývoje kriminality. Jestliže postupnost můžeme určit v jednom směru, hovoříme o trendu vývoje kriminality. Poznatky o dynamice kriminality využíváme především pro vypracovávání prognóz pro budoucí vývoj kriminality. (Holcr a kol., 2009, s. 52)

Výzkumy tuzemské i zahraniční, zabývající se názory postojí veřejnosti ke kriminalitě, dospěli k jednoznačnému poznatku. Občané mají o téma kriminality a justice zájem, ale jejich úroveň znalostí o dané problematice je velice nízká. Většina veřejnosti je trvale přesvědčena o narůstající míře zločinu, i přesto, že kriminální statistiky a výzkum v posledních letech v mnoha vyspělých zemích hovoří o poklesu kriminality. Občané mají také mnohdy nereálné představy o struktuře kriminality a výrazně přeceňují výskyt deliktů násilného charakteru. (Cejp, 2012, s. 123-130)

Na tuto skutečnost má především vliv mediální zpravodajství. Média jsou právě zdrojem, odkud veřejnost získává informace o kriminalitě. Nabízejí obraz kriminality, který je silně ovlivněn jejich přednostním zájmem o trestné činy z oblasti násilné kriminality. Za zmíněného stavu, nás nemůže překvapit, že kriminalita podle názorů občanů, je stále velmi závažný problém. Veřejnost také opakovaně vyjadřuje názor, že existující justiční systém je velmi shovívavý vůči pachatelům a tresty jsou přehnaně mírné. Nespokojenost s tresty panuje dokonce ve státech, kde v nedávné době došlo k výraznému zpřísnění trestní politiky. Významnou roli také hraje fakt, že občané nemají zpravidla přesnější představy o skutečné náplni práce orgánů činných v trestním řízení. Ve veřejných výzkumech sice požadují tazatelé po lidech, aby se vyjádřily k činnostem orgánů, ale jen část obyvatelstva dokáže pospat, čím se orgány činné v trestním řízení skutečně zabývají. (Cejp, 2012, s. 123-130)

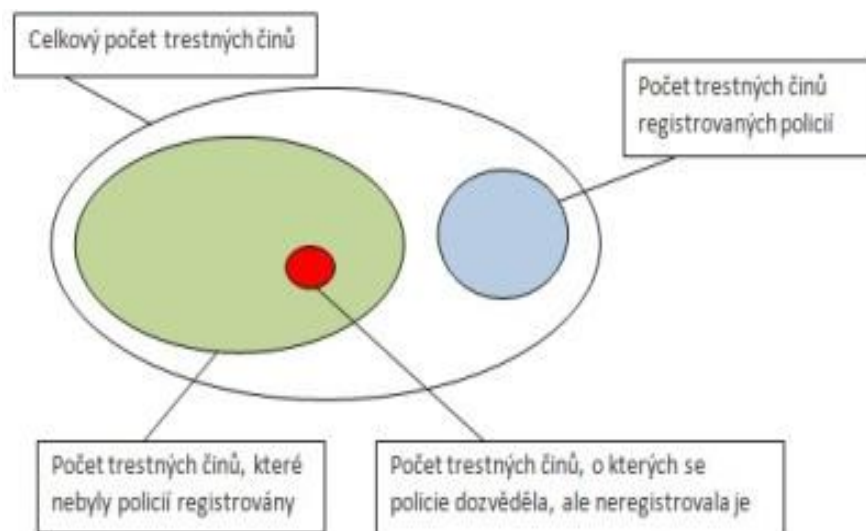
1.5 Kriminalita registrovaná a latentní

Často se setkáváme s popisem rozsahu, struktury a vývoje kriminality. Tento popis vychází především ze statistických údajů, které zpracovávají instituce zabývající se trestnou činností. Pokud tyto statistiky chceme využít pro vysvětlení vývoje kriminality, musíme brát vždy ohled na určité skutečnosti. Například se jedná o fakt, nejde o informace o skutečné kriminalitě, ale pouze o její části, kterou policie zaregistrovala. Tedy byla oznámena obětí, jinou osobou, institucí nebo byla zjištěna činností policie a došlo policií k jejímu zaevidování. Rozdíl mezi skutečnou kriminalitou a kriminalitou registrovanou je označován jako latentní neboli skrytá kriminalita. Temné číslo kriminality znamená rozdíl v počtu skutečně spáchaných trestních činů a v počtu trestných činů, které byly zaevidovány v oficiálních statistikách. Tento pojem však někdy bývá využit i v jiných případech, kde dochází k mírné změně jeho významu. Například se jedná o poměr mezi zjištěnou a registrovanou kriminalitou nebo o součet registrované a neregistrované kriminality. (Válková a kol., 2012, s. 133)

Pokud máme hodnotit rozsah a vývoj kriminality, musíme se také zabývat rozsahem kriminality, která je latentní. To je však velmi obtížné. Tato kriminalita se dá zjišťovat především pomocí kriminologických výzkumů. Respondenti jsou tázáni například na otázky, zda se stali obětí trestného činu. Skutečnou míru latentní kriminality je velice obtížné zjistit, ale díky provedeným kriminologickým výzkumům se dají uvést některé poznatky.

Latentní kriminalita je skoro vždy u všech druhů kriminality vyšší než registrovaná. Míra této kriminality je různá podle odlišného druhu kriminality. Vyšší míra této kriminality se dá přepokládat u trestných činů, které souvisí například s drogovou kriminalitou, organizovaným zločinem, hospodářskou kriminalitou, domácím násilím, u sexuálně motivovaných trestných činů, zneužívání dětí atd. Je také obvykle vyšší u majetkových trestných činů, které jsou méně závažné. U vícečetné trestné činnosti je naopak vyšší pravděpodobnost, že bude policií zachycena. V oblasti latentní kriminality se ženy dopouštějí méně trestných činů než muži, což je stejná skutečnost jako u registrované kriminality. Ve velkých městech mají stejné rysy oba druhy kriminality. U dětí a mládeže existuje vysoká míra latentní kriminality u trestné činnosti, která je bagatelní. Případy závažné a recidivní kriminality mládeže jsou naopak méně časté. (Válková a kol., 2012, s. 134-135)

Obrázek 1: Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou

Zdroj: (Válková a kol., 2012, s. 134)

1.5.1 Oficiální prameny informací o registrované kriminalitě

Pramenem informací o registrované kriminalitě jsou především oficiální statistiky kriminality. Tyto statistiky vytváří orgány kontroly kriminality. Neoficiálním zdrojem informací o kriminalitě jsou výzkumné statistiky. Vznikají sběrem údajů o větším počtu sledovaných jednotek v průběhu kriminologického výzkumu. Omezení poznávací hodnoty

statistiky je dáno především skutečností, že je vytvářena především jako informace o činnosti orgánů kontroly kriminality. Kriminologické informace jsou až druhotné.

Je zde celá řada vlivů, které deformují statistiku zjevné kriminality. Značný vliv na statistické údaje o vývoji kriminality mají legislativní změny. Kriminální statistika totiž vychází z platné právní úpravy. Pokud nastala změna trestního práva, může vyvolat pohyb statistických dat, a pak můžeme jen tehdy posuzovat vliv na stav a strukturu kriminality v příslušném období, po které platila konkrétní právní úprava. Je jasné, že pohyb statistických dat se nedá synchronizovat s legislativními změnami a projevuje se až následně se zpožděním. Legislativních změn v trestním právu v ČR proběhla celá řada. Kvantifikovat vliv těch to změn na stav kriminality je však obtížné. Dalším významným faktorem jsou změny v trestní politice. Tyto změny spočívají v odlišném důrazu, který je kladen v různém období na postih kriminality a na jednotlivé trestné činy. Změnil se například vztah orgánů kontroly kriminality k trestním činům motivovaným hospodářsky či rasisticky. (Novotný, 2008, s. 54)

Další faktor, který podstatně ovlivňuje po kvantitativní stránce statistické údaje o kriminalitě, je způsob statistického vykazování. Například vykazování u souběžných trestných činů se vykazují všechny nebo jen nejzávažnější z nich. Mohou existovat také snahy o úmyslné zkreslení statistik o kriminalitě pro dosažení příznivějších výsledků. Tato skutečnost se především spojuje s vykazováním objasněnosti trestných činů v policejních statistikách.

Význam kriminální statistiky pro účel kriminologie lze spatřovat v roli nezastupitelného zdroje výchozích informací o stavu, struktuře a dynamice kriminality na celostátní i místní úrovni. Poskytuje informace o registrované kriminalitě, znázorňuje celou řadu indikátorů, od kterých můžeme vyvozovat závěry o skutečné kriminalitě. Statistika je tedy sice nedokonalým zdrojem informací o kriminalitě, ale její role je nenahraditelná. Vysokou vypovídající hodnotu mají trestné činy, u kterých lze přepokládat stálý a vysoký počet oznámení od občanů. Při práci s touto statistikou se přepokládá odborný přístup, kde se plně využívá komplexní pohled na kriminalitu za pomoci hned několika statistických systémů, týkajících se kriminality. Tyto data musíme ověřovat a doplňovat kriminologickými výzkumy a pozorovat jednotlivé případy. (Novotný, 2008, s. 55)

Tabulka 1: Míra objasněnosti kriminality v letech 1992 - 2013

Rok	Počet zjištěných trestných činů	Počet objasněných trestných činů	Míra objasněnosti
1992	345 205	108 380	31,4
1993	298 505	126 442	31,7
1994	372 427	129540	34,8
1995	375 630	151 842	40,4
1996	394 267	162 929	41,3
1997	403 654	169 177	41,9
1998	425 930	185 093	43,5
1999	426 626	193 354	45,3
2000	391 469	172 245	44,0
2001	358 577	166 827	46,5
2002	372 341	151 492	40,7
2003	357 740	135 581	37,9
2004	351 629	134 444	38,2
2005	344 060	135 281	39,3
2006	336 446	133695	39,7
2007	357 391	138 852	38,9
2008	343 799	127 906	37,2
2009	332 829	127 604	38,3
2010	313 387	117 685	37,6
2011	317 177	122 238	38,5
2012	304 528	120168	39,5
2013	329 366	129 181	39,7

Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí.* s. 29

Tabulka 2: Srovnání objasněnosti kriminality mezi jednotlivými zeměmi

	Česká republika	Německo	Slovensko	Polsko
2000	44,0	53,2	53,0	47,8
2001	46,5	53,1	54,6	53,8
2002	40,7	52,6	51,4	54,9
2003	37,9	53,1	46,2	55,5
2004	38,2	54,2	39,4	56,2
2005	39,3	55,0	48,6	58,6
2006	39,7	55,4	42,2	62,4
2007	38,9	55,0	41,4	64,6
2008	37,2	54,8	43,6	65,9
2009	38,3	55,6	47,1	67,1
2010	37,6	56,0	49,1	67,9
2011	38,5	54,7	50,8	68,7

Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí.* s. 34

1.5.2 Kriminální statistika v České republice

Zahrnuje formální údaje orgánů kontroly kriminality. Tyto orgány jsou policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství. Jedná se zde o takzvané decentralizované statistiky. Statistika kriminality v ČR není doposud organizačně ani metodicky sjednocená. Data vytvářejí a údaje publikují různé instituce například Policejní prezidium ČR, Ministerstvo

spravedlnosti ČR a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR. Existovaly snahy o sjednocení statistiky nebo jejího pojetí, ale všechny tři soustavy, které jsou autonomní, mají své vlastní statistiky, mezi kterými jsou značné rozdíly.

Existují i některé další instituce, které zpracovávají informace o kriminalitě. Ministerstvo práce a sociálních věcí řeší kriminalitu dětí a mladistvých. Ministerstvo zdravotnictví vytváří statistiky o osobách, které jsou odsouzeny k ochranné léčbě v psychiatrickém zařízení. Některé části statistických údajů se publikují ve statistické ročence ČR, která je vydávána každoročně Českým statistickým úřadem.

První statistikou je policejní kriminální statistika. Představuje systém, který řídí Útvar systémového řízení a informatiky Policejního prezidia ČR. Jeho provoz upravuje nařízení Ministerstva vnitra. Policejní statistika má v evidenci údaje o kriminalitě, která byla registrovaná policií a osoby, které jsou pachatelé trestných činů. Trestné činy se vykazují podle místa spáchání. Pro označení jednotlivých druhů trestných činů se používá tzv. takticko-statistická klasifikace. Stejným způsobem se také klasifikují objekty napadení. (Novotný, 2008, s. 56)

Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR zahrnuje statistiku státních zastupitelství a soudů. Zpracovává ji odbor Ministerstva spravedlnosti. Statistika obsahuje údaje o osobách zapsaných v rejstříku pro dozor v trestním řízení, a také pachatelích, u kterých došlo k odložení stíhání například z důvodu amnestie, nepřičetnosti, nízkého věku atd. Dále jde zde statistika o obžalovaných osobách a pravomocně odsouzených. Vedle počtu osob je také evidován počet trestních činů.

Každý rok se publikuje statistika, která eviduje způsoby vyřízení věci a strukturu uložených trestů a opatření. Statistické ročenka Ministerstva spravedlnosti se uvádí na celostátní úrovni. Vedle hodnoty registrované trestné kriminality je zde členění podle hlav zvláštní části trestního zákoníku. Frekventované nebo zvláště závažné trestné činy jsou zde zaváděny samostatně. Data o každém trestném činu, kde jsou známí pachatelé, obžalované a odsouzené osoby a skutky jsou publikovány také v několikaleté časové řadě. Údaje o celé registrované kriminalitě, vybraných trestních činech a struktuře ukládaných sankcí se publikují v delších časových řadách. (Novotný, 2008, s. 58)

Statistika Vězeňské služby je zpracovávána správním odborem Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR. Publikuje se každý rok. Statistika obsahuje demografické údaje a informace, které souvisí se zajišťováním výkonu vazby a trestu odnětí svobody. Význam

pro kriminologii mají údaje v části, která se týká obviněných a odsouzených. Zde jsou také časové řady, které znázorňují početní stavy obviněných a odsouzených, jejich věk, státní příslušnost a pohlaví. Aktuální složení odsouzených je také vedeno podle jednotlivých věznic, druhu a četnosti odsouzených trestních činů atd. Je zde také porovnání v mezinárodním hledisku. (Novotný, 2008, s. 59)

Tabulka 3: Kriminalita podle statistické sestavy PČR

	násilná kriminalita	Mravnostní kriminalita	krádeže vloupáním	krádeže prosté	ostatní majetková krim.	ostatní kriminální tr. činy	zbývající kriminalita	hospodářská kriminalita	vojenské trestné činy	proti ústavní zřízení	celková kriminalita
2002	23 555	2 046	72 040	164 631	19 637	22 364	25 328	40 213	2 520	7	372 341
2003	22 358	1 898	68 901	166 654	17 817	23 183	23 455	31 451	2 022	1	357 740
2004	23579	1 909	64 695	162 139	16 974	24 894	24 039	33 464	933	3	351 629
2005	21 684	1 849	57 956	154 124	16 199	22 692	22 585	43 882	85	4	344060
2006	19 171	1 615	53 503	151 136	17 068	33 878	33 541	39 473	52	9	336 446
2007	19 551	1 689	54 925	154 207	17 034	51 795	51 061	37 981	41	7	357391
2008	17 875	1 680	53 381	147 292	19 674	53 861	53 524	32 474	29	9	343 799
2009	16 887	1 730	54 848	138 369	18 951	53 190	53 056	29 774	20	4	332829
2010	18 073	1 811	58 758	126 311	18 648	35 437	35 960	28 371	17	1	313 387
2011	19 409	2 086	59 672	124 274	18 729	35 787	35 984	28 216	20	0	317177
2012	18 368	1 981	55 594	119 367	-----	34140	34 633	29 633	9	3	304 528
2013	18 689	2 109	62 386	125 573	-----	34 396	34 376	30 376	3	0	325 266

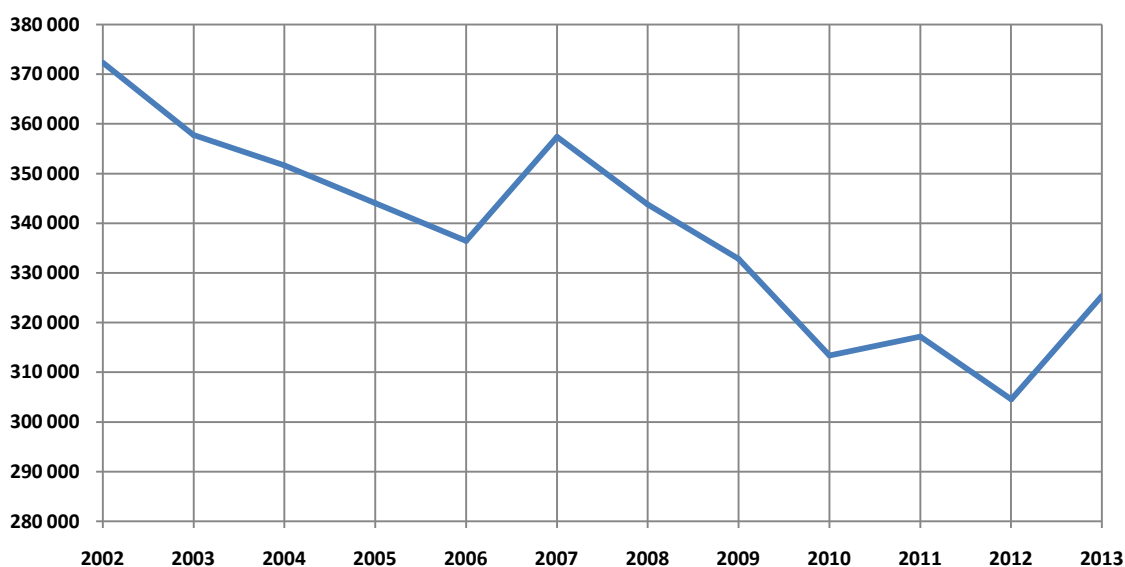
Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí.* s. 15

1.6 Vývoj kriminality v ČR

Na území našeho státu po roce 1989 došlo k výrazným společenským změnám. Tyto změny nebyly jen politické, ale i trestně-právní. Vývoj kriminality také reflektoval toto období. Změny se výrazně odrazily na vývoji registrované kriminality a její objasňovací v první polovině 90. let. Počet registrovaných trestných činů byl před rokem 1989 stabilní. Od počátku devadesátých let nastal radikální nárůst kriminality. Ten vyvrcholil v roce 1999, kdy kriminality byla na historické úrovni země a znamenala více než 400 000 trestných činů, které evidovala policie. V roce 1993 zde byla kulminace kriminality. O dva roky později rostla kriminalita až to zmíněného roku 1999.

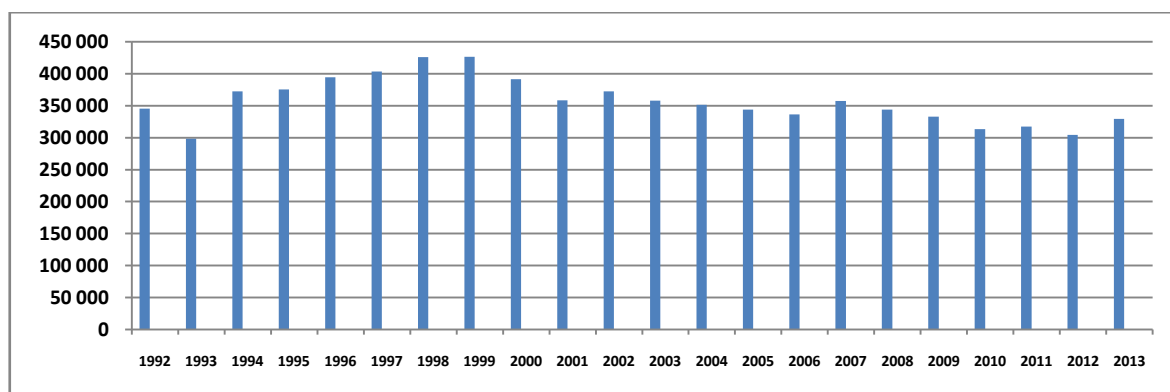
V období mezi roky 2000 a 2001 poklesla kriminalita pod úroveň roku 1993. V roce 2002 následoval mírný nárůst, ale další rok opět pokles pod úroveň roku 1993. Po rychlém nárůstu kriminality, dochází na konci 90. let ke stabilizaci a od roku 2000 kriminalita spíše klesá s výjimkami let 2002, 2007 a 2013. V roce 2012 bylo registrováno 304 528 trestných činů a tento počet byl nejnižší za posledních deset let. V roce 2013 vzrost o několik procent především díky amnestii, bylo registrováno 325 366 trestných činů, dále jen „TČ“.

Graf 1: Počet zjištěných trestných činů v ČR v letech 2002- 2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí.* s. 15

Graf 2: Počet zjištěných trestných činů v ČR v letech 1992 -2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí.* s. 29

Kriminality poslední roky znamenala pro náš stát ztráty v hodnotě přes 20 mld. Kč. Například v roce 2012 to bylo rekordních 34 mld. Kč a v roce 2013 to bylo 29 mld. Kč. Za první pololetí roku 2013 bylo zaregistrováno celkem 167 526 TČ, což představovalo nárůst od předchozího roku zhruba o 7%. Tento nárůst byl znepokojivý, ale absolutní počet trestných činů zůstal stále pod desetiletým průměrem. Vývoj kriminality za srovnatelné období za posledních deset let nám zobrazí graf č. 2. Nejvyšší škody byly způsobeny trestnými činy jako kráčení daně, podvod a porušování povinností při správě cizího majetku. (Ministerstvo vnitra, ©2013, s. 7)

Významně vzrostly krádeže vloupáním celkem o 16,8%. Nejvíce vzrostl počet krádeží vloupáním do objektů, jako jsou například sklepy, garáže, dílny, stodoly, kde byly způsobeny v rámci obecné kriminality největší škody. Druhý největší nárůst byl zaznamenán u krádeží věcí z aut, který představoval 11%. Další jsou úvěrové podvody. Krádeže vloupáním do rodinných domů vrostly o 33%. Největší meziroční poklesy byly u trestných činů, jako jsou nedbalostní dopravní nehody a loupeže. V rámci násilné kriminality poklesl počet úmyslných ublížení na zdraví. (Ministerstvo vnitra, ©2013, s. 7)

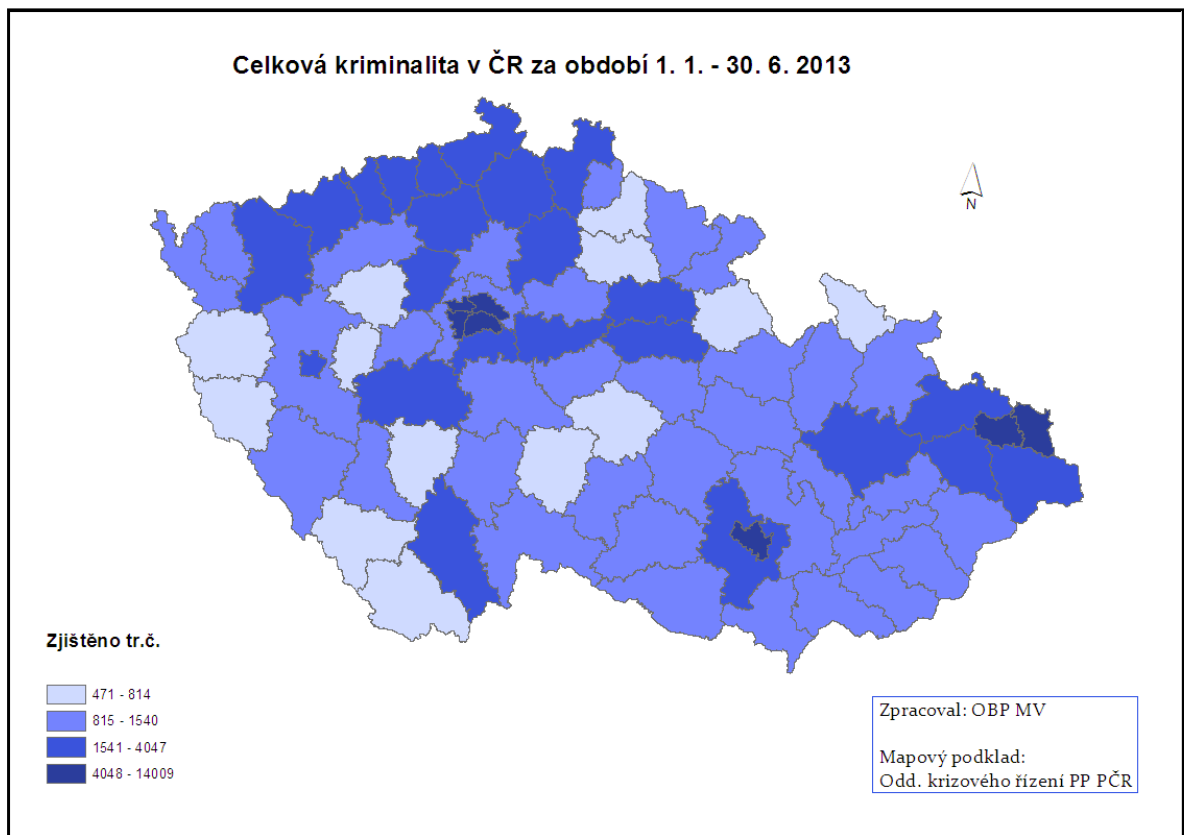
Celkem v prvním pololetí roku 2013 bylo stíháno a vyšetřováno 59 953 osob. Meziročně tak došlo k nárůstu počtu stíhaných a vyšetřovaných osob o 1%. Z tabulky pod tímto odstavcem dále vyplývá, že došlo k dalšímu meziročnímu nárůstu počtu recidivistů o 5%. Tento trend je dlouhodobý a v budoucnu by mohl představovat problém na národní i lokální úrovni. Podíl recidivistů na počtu stíhaných a vyšetřovaných osob dosáhl rekordní hranice 52%. (Ministerstvo vnitra, ©2013, s. 8)

Tabulka 4: Pololetní srovnání skupin pachatelů trestných činů

	2012	Tj. %	2013	Tj. %
Celkem osob	59 361	100,0	59 953	100,0
Recidivisté	29 732	50,1	31 275	52,2
Nezletilí do 15 let	714	1,2	639	1,1
Mladiství 15 až 18 let	1 883	3,2	1 509	2,5
Ženy	8 073	13,6	8 411	14,0
Cizinci	3 955	6,7	3 818	6,4

Zdroj: Vlastní zpracování podle statistik PČR

Obrázek 2: Celková kriminalita v ČR

Zdroj: Ministerstvo vnitra, ©2013, s. 8

Objasňenost kriminality v 80. letech byla konstantní. Pohybovala se okolo 80%. Po roce 1989 nastal výrazný pokles, například v roce 1992 činila 31%, což bylo minimum. Od roku 1995 se pohybovala mezi 40% - 44%. V letech 2003 – 2010 mezi 37% - 40%. V roce 2013 byla objasňenost 39%. Na objasňenost i na počet registrovaných trestných činů má vliv mnoho faktorů. (Válková a kol., 2012, s. 138)

Přesto, že v období do roku 1993 působilo mnoho skutečností, které mohly způsobovat opačný trend, došlo například k dekriminalizaci některých trestných činů, nastal prudký nárůst kriminality. Na tento růst kriminality mělo vliv hned několik jevů. Náš stát přecházel od totalitního režimu ke svobodné moderní společnosti. Tato skutečnost vede k posílení základních lidských práv, ale snižuje se možnost kontroly a zásahu oficiálních institucí do práv člověka. Postupně se tak vyrovnává registrovaná kriminalita v ČR s vyspělými demokratickými státy. Rozvíjení tržní ekonomiky způsobuje zvyšování rozdílů mezi bohatými a chudými. Pouze část obyvatelstva může dosáhnout jen na nějaké společensky uznávané cíle, proto se jim další část snaží přiblížit ilegálními prostředky.

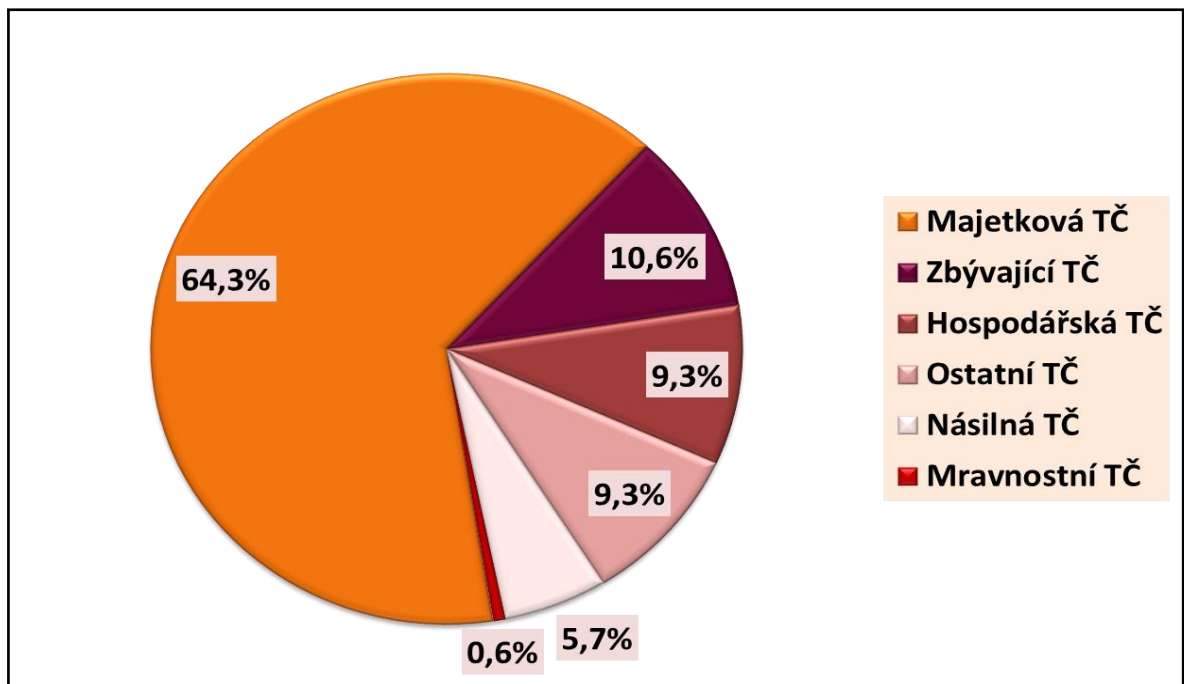
Obyvatelům v totalitním státě se dlouhodobě pokřivovaly hodnoty, které se projevovaly nedostatečnou úctou k cizímu majetku, v situaci kdy vše patří všem. Otevřely se hranice a lidé začali migrovat. Omezila se kontrola pohybu našich občanů i cizinců na našem území. Náš stát se stal tranzitní i cílovou zemí pro některé druhy kriminality, související například s drogami a organizovaným zločinem. Nastal i patrný demografický vliv. Silný populační ročník ze 70. let dospěl do věku mladistvých a mladých dospělých. Široce koncipovaná amnestie prezidenta v letech 1989 a 1990 znamenala propuštění velkého počtu vězňů, kteří se podíleli na zvýšení kriminality. Je zde problematičtější srovnatelnost se statistikami před rokem 1989. Nelze říci, do jaké míry nedocházelo v rámci politických vlivů na ovlivňování statistických údajů. (Svatoš, 2009, s. 20)

Na poklesu v objasňování kriminality se také podílí více faktorů. Jedním z nich je destabilizace orgánů činných v trestním řízení z důvodu personálních změn, způsobu práce a legislativy. Dále zde může být nízká ochota občanů oznamovat trestné činy a pachatele. Může existovat nestabilita a nedostatky v právním řádu, která se projevuje častými změnami.

Byl zde omezený počet orgánů činných v trestním řízení. Například v roce 1993 byl počet registrovaných trestných činů trojnásobný než v roce 1989 a v roce 1999 již 3,5 násobný. Naštěstí došlo ke stabilizaci, ale díky škrtům nám zase klesají od roku 2004 počty policistů. V průběhu roku 2012 už došlo k propadu pod 39 000 policistů. Z toho 26 000 představují policisty ve služebním poměru, zbytek tvoří civilní zaměstnanci. Policie požaduje minimálně 40 000 policistů. Rok 2011 znamenal období, kdy se protnul křivky snížení počtu policistů a růstu kriminality. V roce 2012 bylo na našem území 200 policejních oddělení, kde nebyl udržován nepřetržitý provoz. Petice místních obyvatel dokážou pohnout s tímto stavem jen minimálně. Kriminalita má svou strukturu a tu můžeme vidět v grafu č. 3, který je umístěn na další stránce a v grafu č. 4 na stránce 35. Podstatnou část zde tvoří majetková kriminalita z 64%, kde především hraje roli trestní čin v podobě krádeže.

Struktura pachatelů z hlediska pohlaví napovídá, že se ženy podílejí na kriminalitě výrazně méně než muži. Zvyšuje se však podíl stíhaných žen na celkovém počtu stíhaných osob. Tento podíl byl v roce 2010 13%. Z hlediska věku pachatelů je nejpočetněji zastoupena věková skupina od 24 do 40 let. V roce 2010 tvořil její podíl 47%. Podíl mladistvých činil 4,5%. Podíl trestných činů spáchaných dětmi byl 1,5%. Z hlediska státní příslušnosti činí podíl cizinců na kriminalitě zhruba 7%. (Válková a kol., 2012, s. 157)

Graf 3: Struktura kriminality v ČR v roce 2013

Zdroj: PČR

Na našem území lze sledovat vysoké rozdíly v mikroregionálních nebo lokálních trendech. Nejlépe je na tom kraj Zlínský a Vysočina. Z geografického hlediska rozložení kriminality je patrné, že nejvíce je kriminalitou zatížena Praha a dále následují kraje Ústecký, Moravskoslezský, Středočeský a Liberecký. V Moravskoslezském kraji mezi roky 2010 a 2011 se zvedla kriminalita o 7% až 20%. V některých vyloučených lokalitách tento vzestup znamenal až 60%. Tento trend zjevně bude v těchto lokalitách pokračovat. Například okres Karviná vykazuje zhruba tolik zjištěné kriminality jako některé kraje s nejmenší kriminalitou (Zlínský, Vysočina). Někdy se vývoj kriminality zvrhne až k totální nevoli místních občanů a v konflikty. Tento stav například v nedávné době nastal na Šluknovsku. Opatřením bylo převelení a vytvoření nové jednotky policie. Tenhle způsob řešení je však velice krátkodobý.

O zachycení potenciálně nestabilních lokalit se pokoušejí různé mapy. Například mapa „indexu rizikovosti okresů“, kde index rizikovosti znamená sumarizaci indexu nezaměstnanosti, sociálních dávek a indexu kriminality. Otázkou je vhodnost parametrů tohoto indexu. Je zde problém při nedostatečném rozlišování populace v jednotlivých okre-

sech a jejího vzdělání. Díky těmto faktům se dostávají občas do popředí v rizikovosti kriminality některá města neoprávněně.

Na závěr této kapitoly lze shrnout několik faktů. Kriminalita je závažný celospolečenský problém, který ovlivňuje životy obyvatel po celém světě. Lidé ji vnímají jako nepříjemnou každodenní záležitost, ale bylo by zavádějící považovat kriminalitu za něco nového. Lidstvo ji zná od nepaměti. Její sofistikovanost a strukturovanost prošly v posledním století výrazným vývojem. Aspekty tohoto vývoje jsou rozmanité a četné. Jedná se však o jev, který se stal téměř běžnou negativní součástí života mnoha obyvatel České republiky, proto je ve vlastním zájmu společnosti a tedy státu, aby měl nad kriminalitou efektivní kontrolu a kriminalita nenabyla takových rozměrů, které by ohrozily jeho základní funkce. Z uvedených důvodů je třeba cílevědomě usilovat o poznání příčin kriminality, které by pak napomohly nastavení systému účinných preventivních opatření.

Graf 4: Srovnání struktury kriminality v jednotlivých zemích v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování podle Marešové, 2012. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí*, s. 33

2 PREVENCE KRIMINALITY

Prevence kriminality spočívá v úkolech společnosti a státu při chránění občanů před kriminalitou a je označována termínem „kontrola kriminality“. Tento termín zahrnuje všechny společenské instituce, strategie a sankce, které mají za cíl dosahovat vhodného chování v oblasti, které reguluje svými normami trestní právo. Kontrolu kriminality tedy můžeme chápat jako úsilí, které má široký obsah a omezuje trestnou činnost. Kontrola se uskutečňuje pomocí represivních nebo preventivních strategií, které se trestné činnosti snaží předcházet. Prevence, která je účinná, zmenšuje potřebu represe. Represe také zpětně posiluje prevenci. Někdy se hovoří o prevenci a represí, jako o pilířích, které jsou vzájemně propojené a udržují vnitřní bezpečnost. (Zapletal, 2005, s. 7)

Bubelíni charakterizuje prevenci jako vědecky zdůvodněné, záměrné, cílevědomé, plánované a koordinované působení na příčiny a podmínky kriminality. Cílem je odstranit tyto podmínky nebo je výběrem vhodných forem metod alespoň co nejvíce snížit.

Turayová vnímá jako hlavní cíl prevence kriminality realizaci preventivních aktivit. V zájmu zvýšení bezpečnosti občanů předcházet kriminalitě zvýšením účinnosti boje s ní a tak co nejvíce pomoci snižovat rozsah trestné činnosti. Tvrdí, že se má prevence současně zaměřovat na zvyšování pocitu bezpečí člověka a snížení pocitu ohrožení kriminalitou.

Podle Stevena Laba má prevence kriminality velmi dlouhou historii. Lidé se odjakživa pokoušeli chránit sebe a své rodiny. Pojem prevence kriminality se však teprve nedávno začal označovat jako soubor myšlenek pro boj se zločinem. Prevence kriminality tedy není nic nového a unikátního, ale ve skutečnosti je patrná napříč historií. Nové myšlenky a praktiky prevence jsou často jen oživením dřívějších činností nebo rozšíření základních přístupů z dávné minulosti. Lab spojuje moderní éru prevence se změnami v kriminalitě v 60. letech, kdy tato dekáda byla svědkem velkého nárůstu kriminality, doprovázeného velkým sociálním neklidem. Dále definuje prevenci kriminality jako jakoukoliv akci vytvořenou za účelem snížení současné úrovně kriminality a snížení strachu z ní.

V naší zemi stále převažují spíše přístupy represivní, které se dnes jeví jako nedostatečně účinné. Tato situace se však mění a je snaha preferovat prevenci kriminality. Prevence se jeví, při srovnání s klasickým výkonem spravedlnosti v oblasti trestního práva, jako nástroj účinnější, perspektivnější a méně finančně nákladný nástroj. Na našem území se preventivní strategie kontroly kriminality začala uplatňovat především po roce 1989, kdy kriminalita u nás výrazně rostla.

2.1 Prevence kriminality dle obsahového členění

Prevenci kriminality lze členit podle mnoha hledisek. V první řadě zde stojí prevence přímá a nepřímá. Strategie přímé prevence cílí bezprostředně proti kriminalitě. Zatímco hlavní cílem u nepřímé strategie prevence je zkvalitnění podmínek pro život a efekt v podobě omezení kriminality je až na druhém místě.

Dnes je velmi rozšířené rozdělení prevence kriminality podle obsahového hlediska. Prevenci tak členíme na sociální, která se zaměřuje na sociální faktory kriminality, situační prevence, která se zaměřuje na redukci počtu příležitostí k páchání trestných činů. Poslední je prevence viktimnosti, která zkoumá potencionální oběti trestných činů.

2.1.1 Sociální prevence

Sociální prevence zaujímá širokou oblast, týkající se oblasti sociální politiky. Zaměřuje se převážně na sociálně kriminogenní faktory a snaží se je překovávat nebo neutralizovat. Sociálně kriminogenní faktory jsou popsány v kapitole 1.2.1. Sociální prevence spočívá v humanizaci života a prostředí, kde probíhají procesy socializace. Zaměřuje se na velmi rozsáhlé množství kriminogenních jevů. Tato prevence vychází ve svých aktivitách ze zjištěného vztahu mezi pachatelem a jeho sociálními podmínkami. Pokud člověk má ideální sociální prostředí, tak se nedopustí s velkou pravděpodobností trestného činu. Při opačné situaci by měl být člověk nasměrován na správnou cestu, jejíž součástí je vhodně resocializační opatření. Kriminalita se zde chápe jako důsledek socializačních procesů, které však fungovaly nesprávně. (Bouřa, 2007, s. 84)

Preventivní aktivity v rámci sociální prevence směřují do klíčových oblastí jako je rodina, škola, práce a volný čas. Nejdůležitějším prostředím, ve kterém se socializujeme, je rodina, kde jedinec vyrůstá. Nezájem o dítě nebo příliš tvrdá výchova zpravidla způsobuje negativní dopady. Schopnost rodiny normálně fungovat je klíčová. Preventivní opatření jsou zde obtížně realizovatelná.

Po rodině má své místo v procesu socializace škola. Je to další sociální systém s velkým vlivem na rozvoj osobnosti. Dítě by si mělo nalézt ke škole pozitivní vztah. Učitel by měl dokázat odhalit problémové děti. Dítě bez povinné školní docházky nemá šanci na úspěch v životě. Velmi důležitá je také spolupráce rodičů a pedagogů. (Bouřa, 2007, s. 85)

Svou úlohu v sociální prevenci má i oblast práce a zaměstnání. Prevence spočívá především v pracovní seberealizaci člověka a v legálním získávání příjmů, sloužících k uspokojení potřeb. Také se rozšiřují pozitivní sociální kontakty a návyky na pozitivní spolupráci s dalšími lidmi. Pracovní režim znamená účinnou formu sociální kontroly. Naproti tomu stojí nezaměstnanost, která je významným kriminogenním faktorem. Preventivní opatření spočívají především ve zlepšování pracovního prostředí, vytváření nových pracovních míst a poskytování profesního výcviku.

Dalším závažným kriminogenním faktorem v sociální oblasti je příliš mnoho volného času, který může být, především mládeži, nevhodně tráven. Moderní společnost vyžaduje správné rozložení volného času. Volný čas se pojí s úrovní vzdělání člověka, jeho kvalifikací, kulturní úrovní atd. Vhodné aktivity prováděné při trávení volného času mají klíčový význam pro mladé lidi. Měla by se jim nabízet co největší možnost zapojení se do různých aktivit z vlastní vůle. Aktivity by měly u mladých lidí vést k uspokojení, pocitu radosti a utvářet jejich hodnotou orientaci. Tato strategie znamená nabídnout co nejvíce pozitivních možností na trávení volného času. (Bouřa, 2007, s. 86)

2.1.2 Situační prevence

Situační prevenci lze chápat jako zkušenost, že určité druhy kriminality se vyskytují v určitém čase, na daných místech a za daných okolností. Jejím hlavním úkolem je ztížit podmínky při páchání trestného činu. Pachatel tak hůře dosáhne svého úmyslu. Je zde také teorie racionální volby, která popisuje pachatele jako osobnost, která si velmi dobře promýšlí výhody a nevýhody svého činu. Pokud pachatel zjistí, že se mu trestný čin nevyplatí, patrně se jej nedopustí. (Tomášek, 2010, s. 105)

Situační prevence vychází z předpokladu, že se lidé rozhodují, zda se dopustí trestné činnosti a toto rozhodnutí je ovlivněno situačními faktory. Podstata situační prevence spočívá v ideální změně struktury příležitostí k spáchání trestného činu v neprospěch pachatele. Znamená to, aby pocíťovaný prospěch ze zločinu nebyl vyšší než míra vynaložené námahy a rizika. (Graham, 1996, s. 93)

Důsledkem uplatňování strategií situační prevence je omezování kriminogenních situací a zvyšování pravděpodobnosti odhalení a dopadení pachatele. Cílem situační prevence není měnit motiv pachatelova jednání. Zavádí spíše specifické změny, které ovlivňují pachatelovo rozhodnutí spáchat trestný čin na daném místě v dané době. Situační prevence se tak liší od sociální, která se orientuje na osobu pachatele, zaměřuje na sa-

mostatný trestný čin. Jedná se tedy o přímou strategii prevence kriminality. Opatření situační prevence je převážně majetkového charakteru a používá se k předcházení majetkové kriminalitě. V ČR je velice potřebná, protože podíl majetkové kriminality je přes 60% a tvoří jasnou většinu trestné činnosti. (Zapletal a kol., 2005, s. 17)

Opatření situační prevence můžeme rozdělit podle PaedDr. Václava Bouři do pěti kategorií:

- Zvýšení ochrany objektů, osob a věcí.
- Přemístění a ukládání ohrožených věcí na bezpečnější místo.
- Ztížení přístupu k prostředkům, vhodných pro spáchání trestného činu.
- Zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizika dopadení pachatele.
- Zlepšení dohledu nad lokalitami.

Podle Stevena Laba se situační prevence snaží identifikovat stávající problémy na místní úrovni pomocí různých institutů, které intervenují a jsou zakládány speciálně pro danou problematiku. Klíčovou roli spatřuje ve vzniku community policingu. Tento princip spoléhá do značné míry na zapojení občanů do řešení problémů.

Zavádění situační prevence má své výhody před prevencí sociální. Výhodami jsou vyšší rychlost a jednoduchost. Její výsledky jsou bezprostřední a dají se snadno ověřit. Nevýhodou je, že účinnost situační prevence je z velké míry krátkodobá a vede k přesunu kriminality na jiná méně zabezpečená místa.

2.1.3 Viktimologická prevence

Viktimologická prevence se soustředí na využití viktimologických poznatků. Viktimologie pochází z latinského slova *victima*, což znamená oběť. Viktimologie je vědní obor zabývající se obětí kriminality a jejími biosociálními a psychologickými charakteristikami. Dále se zabývá procesy viktimizace, vztahy mezi obětí a pachatelem, rolí obětí v průběhu vyšetřování a soudního projednávání trestného činu atd. V neposlední řadě je zde i viktimologická prevence.

Rozvoji viktimologických výzkumů je v současnosti věnována na našem území i ve světě velká pozornost. Viktimologické poznatky mají svůj nezastupitelný význam pro prevenci kriminality a tyto poznatky se uplatňují při tvorbě preventivních programů. Viktimologická prevence se překrývá se situační a sociální prevencí. Orientuje se především

na potencionální a skutečné oběti trestné činnosti. Zaměřuje se na osvětovou a poradenskou činnost a na vštěpování zásad ochrany ohrožených osob.

Osvětová činnost dává poučení, jak by se lidé měli chovat, aby sebe i svůj majetek zbytečně nevystavovali zvýšenému nebezpečí napadení a jak se mají chovat před útokem pachatele i po případném útoku. Do prevence se především zahrnují výcvikové kurzy, které jsou zaměřeny na psychologickou i fyzickou sebeobranu, terapeutickou a rehabilitační péči po útoku. (Novotný, 2008, s. 200)

Viktimologická prevence se převážně orientuje na osoby, které mají vysokou míru rizika stát se obětí trestného činu. Například lidem ve starobním důchodu radí, jak mají bezpečně vyzvedávat důchod na poště nebo z bankomatu a přenášet jej do svého bydliště, připomíná zásadu nepouštět cizí lidi do bytu, nechodit na odlehlá místa atd. U dětí doporučuje jak se zachovat, pokud jim budou nabízeny drogy, neznámou osobou atd. U dívek jde především o způsob oblékání, chování se po setmění a při pokusu o znásilnění. (Svatoš, 2009, s. 38)

2.2 Prevence kriminality podle okruhu adresátů

Prevence kriminality se člení podle okruhu adresátů na primární, sekundární a terciární.

2.2.1 Primární prevence

Primární prevence je nepřímou strategií prevence kriminality. Omezování kriminality není její hlavním cílem. Je obecně orientovaná na celou společnost, její instituce a občany. Není zaměřena na okruh osob, který je předem stanovený ani na určité sociální skupiny. Působí na veřejnost, která se nedostala do kontaktu s trestnou činností. Nejširší uplatnění primární prevence nalézá v oblasti prevence sociální. Spočívá ve vytváření a optimalizaci životních, sociálních a materiálních podmínek.

Stará se o fungování aktivit, které vedou k vhodné socializaci jedinců. Jsou zde zaváděná opatření, která směřují k dosahování vyšší kvality života celé společnosti na území státu, regionu nebo obce. Existuje zde tedy nepřímý vliv na snižování kriminogenních faktorů. Jsou zde zahrnuty výchovné, vzdělávací, osvětové a poradenské činnosti,

kteřé jsou zaměřené na širokou veřejnost. Zvláštní pozornost je zde věnována pozitivnímu ovlivňování dětí a mládeže. (Večerka a kol., 1997, s. 7)

Opatření primární sociální prevence působí v celé struktuře společnosti, tedy v makro, mezo i mikrostruktuře. Primární situační prevence je společné označení pro všechna opatření, která sledují zlepšení bezpečnostní situace na území celého státu. Opatření mohou být technická, organizační, ekonomická a informační. Primární prevence viktimnosti je zaměřena na celostátní cílené a systematické informování veřejnosti. Její obsahem jsou například kampaně v masových médiích, které mohou vést ke změně názorů veřejnosti na kriminalitu a na činnost trestní justice. Lidé by tak měli být blíže realitě a jejich ochota více podílet na prevenci kriminality by stoupala. Občané by měli být co nejvíce informováni o způsobech zajištění si ochrany sebe samých i svého majetku. (Zapletal a kol., 2005, s. 26)

2.2.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence je orientovaná na potencionální pachatele, oběti a na kriminogenní situace. Je adresována především kriminálně rizikovým skupinám. K nim patří především děti bez dostatečného dozoru, záškoláci, alkoholici, narkomani, bezdomovci nebo také nezaměstnaní mladiství, kteří nemohou získat práci, protože jsou nekvalifikovaní. U posledních jmenovaných tkví prevence v jejich zařazení do programu profesní přípravy. Spadá sem také práce terénních sociálních asistentů. Pohybují se mezi ohroženými mladistvými v jejich přirozeném prostředí, například v klubech a hernách.

Steven Lab uvádí, že se sekundární prevence zabývá včasnou identifikací potencionálních pachatelů a snaží se zasáhnout před spácháním nezákonné činnosti. V sekundární prevenci je především schopnost správně identifikovat a předvídat problémové lidi a situace. Jako nejznámější formu sekundární prevence považuje myšlenku situační prevenci kriminality. Dále vidí velkou roli školy jak z hlediska identifikace problémových mladých lidí, tak i jako instituci, která je schopna provést určitý druh intervence.

Preventivní aktivity by měly být cílené přesně. U potencionálních pachatelů má svůj význam také odstrašující preventivní trestní justice, tato prevence se nazývá negativní generální prevence. Odrazuje potencionální pachatele trestného činu tím, že poukazuje na skutečnost, že trestné činy se nevyplácí. Sekundární prevence také klade důležitost na překonání kriminogenních situací, které mohou nabývat mnohých podob. (Novotný, 2008, s. 202)

2.2.3 Terciární prevence

Terciární prevence, bývá také nazývána postdeliktní prevence, se zaměřuje na přecházení kriminální recidivě u pachatelů a viktimologické recidivě u oběti trestného činu. To znamená, že se orientuje na skupiny a jedince, kteří spáchali v minulosti trestní čin nebo soby, které se staly oběťmi trestného činu. Uskutečňuje se pomocí trestní represe, tou je například pohrůžka trestu, výkon trestu, ochranné opatření atd. V sociální oblasti se uplatňuje především resocializace. Resocializace má formy poradenské, informační, organizační činnosti nebo sociální opatření, která při snaze a motivaci jedince, mají vyvrcholit v jejich zpětné integraci do společnosti. Opatření terciární situační prevence se týká určitých lokalit a komunit, u kterých je vysoká kriminality. V ČR je otázkou, zda tato prevence skutečně funguje, neboť podíl recidivistů na trestné činnosti se zvyšuje. (Bouřa, 2007, s. 89)

2.3 Subjekty a objekty působení prevence

Preventivní činnosti, které obsahují strategie, projekty, programy, opatření, vytvářejí určitý systém. V tomto systému můžeme vymezit subjekty, které se na prevenci podílejí a objekty, na které prevence působí.

Na prevenci se podílejí státní subjekty, jako například policie, soudy, vězeňství, sociální zařízení, ale i nestátní subjekty. Ty představují například zájmová sdružení, církve, občanské iniciativy, nadace atd. Svě nezastupitelné místo zde má rodina škola. Nositeli preventivních aktivit jsou také masmédiá. Role v prevenci kriminality státu je významná, ale je omezená. Hlavní úlohy plní především obce. Dále jsou zde nestátní organizace. Působí především na dodržování základních norem chování, které mají citelný vliv na kulturní prostředí celé společnosti.

Subjekty prevence kriminality jsou i občané, kteří mají roli jak pracovní tak občanskou. Při preventivních aktivitách není vždy zapotřebí fundovaných profesionálů. Subjekty prevence se od sebe liší rozdílnou informovaností a odbornou znalostí problematiky. Tematika představuje u některých subjektů hlavní objekt zájmu a lidé v nich disponují bohatšími vědomostmi a zkušenostmi než ostatní organizace. (Zapletal a kol., 2005, s. 28)

S kriminální prevencí se setkáváme skoro všude. Tvoří široké spektrum subjektů, které působí ve všech sférách našeho života. Zapletal tvrdí, že možný dosah preventivních

aktivit je téměř neomezený, ale musí se propracovat působení jednotlivých článků preventivního systému, subjektů zde působících.

Objekty prevence můžeme členit podle toho kam a na koho jsou prevenční aktivity cílené. V případě „kam“ se jedná o sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality. Zde se prevence zaměřuje na ovlivňování faktorů, které jsou rizikové, na sociální prostředí ve všech sociálních strukturách. Opatření prevence se soustředí do oblasti ekonomiky, vzdělávání, legislativy, nezaměstnanosti, zdravotnictví, sociálního zabezpečení atd. Základ sociálních aktivit je zde rodina. Zákony z oblasti prevence, dovolují státním institucím, v případě ohrožení výchovy dítěte, provedení některých důležitých opatření.

V případě „na koho“ se preventivní aktivity soustředí na pachatele. Ti mohou být trestáni poprvé nebo jsou to recidivisté. Dále prevence působí na potenciální pachatele, tedy na rizikové jedince a nepřizpůsobivé osoby. Objekty prevence jsou také oběti trestných činů, u kterých je snaha neutralizovat negativní dopad trestného činu na ně a potenciální oběti, kde působí výchova a osvěta. Při účinné prevenci musí být respektovány podmínky, jako je úcta k lidským právům, osobnosti člověka a dodržování platných právních norem. (Bouřa, 2007, s. 90)

2.3.1 Community policing

Jak už bylo řečeno, v rámci prevence působí celá řada organizací. Mezi nimi zaujímá policie své nezastupitelné místo. Disponuje úplnými a objektivními informacemi o trestné činnosti. Díky tomu iniciuje a spolupodílí se na výběru vhodných preventivních opatření a také na jejich realizaci. Jde o každodenní práci, především příslušníků pořádkové policie.

Poslední dobou se uplatňuje koncept, který se nazývá Community policing, tedy policejní práce orientovaná na komunitu. Community policing zahrnuje policejní činnost, podřízenou potřebám obce, komunikaci mezi policií a společností, spolupráci mezi formálními a neformálními orgány, které zajišťují ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti a prevenci. Předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, kdežto Community policing se zajímá o příčiny kriminality. (Novotný, 2008, s. 212)

Policie má zájem, za přispění veřejnosti, odhalit protiprávní jednání hned na začátku a eliminovat jej. Tento postoj prezentuje policista, který působí jako příslušník pořádkové služby a disponuje osobní i místní znalostí, jehož snahou je především odstranit ne-

důvěru občanů k policii a zvýšit pocit bezpečnosti. Podle Novotného lze z dosavadní zkušenosti z projektů přibližování policie občanům shrnout do těchto závěrů:

- Priority policejní práce v oblasti pořádkové policie by měla určovat sama obec a měla by je také hodnotit.
- Náplň pěších hlídek pořádkové služby by měla být doplněna o navazování kontaktu s občany.
- Policie by se měla zaměřit na další služby, jako je například pomoc obětem trestních činů.
- Měla by pořádat přednášky a další akce, směřující k otevření se občanů, například dny otevřených dveří.
- Přijmout do služeb policie příslušníky národnostních menšin.

Od konce devadesátých let 20. století policejní preventivní činnost zajišťují především specialisté preventivně informačních skupin při krajských a městských ředitelství Policie ČR. Specialisté poskytují informační a poradenské služby fyzickým i právnickým osobám. Řeší především otázky, které se týkají bezpečí, tedy ochrany života, zdraví a majetku. Kromě poradenské činnosti a komunikace se sdělovacími prostředky se orientují na primární preventivní programy. Tyto programy jsou zaměřeny hlavně na mládež. Na místní úrovni spolupracují s obcemi na programech prevence kriminality, jejichž záměrem je řešení negativních jevů v určitých lokalitách. Jedná se především o program Partnerství, který dnes pokračuje jako samostatnými projekty jednotlivých měst. (Novotný, 2008, s. 213)

2.4 Mezinárodní vládní instituce zabývající se vývojem prevence a kriminality

Významnou roli zde hrají různé instituce, které se snaží zmapovat problémy týkající se porovnávání struktury, dynamiky, trestní politiky a stavu kriminality v jednotlivých zemích světa. Tyto instituce se snaží zmapovat problémy, kriminalitou nejzatíženějších oblastí a analyzovat důvody rozdílů mezi státy a hledat co nejlepší strategie, které by přispěly k řešení. Jednou z nejvýznamnějších institucí je OSN. V rámci OSN se opakovaně provádějí průzkumy, které shromažďují a analyzují údaje o registrované kriminalitě a trestní politice. Analýza se nazývá United Nations Surveys of Crime Trends and Operations of Criminal Justice System (CTS). Data z těchto průzkumů jsou dostupná na stránkách

instituce UNODC (United Nations Office of Drugs and Crime). Tato instituce je stěžejní v OSN a zabývá se bojem s drogami, kriminalitou a také výzkumnou činností. (Válková a kol., 2012, s. 163)

Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici (UNCCPCJ) je hlavní subjektem světové organizace pro oblast prevence. Připravuje mezinárodní dohody a dokumenty, se kterými pracují členské státy. Státy také implementují tyto dokumenty a komise zpětně implementování vyhodnocuje. Hlavním závazkem vůči OSN je rozvíjení strategií prevence kriminality na národní i mezinárodní úrovni. K hlavním aktivitám členských zemí patří sdílení praktik a prosazování myšlenek a hodnot, které aktivně podporují preventivní opatření.

Existuje také Evropská síť pro prevenci kriminality (EUCPN). Byla založena v květnu roku 2001 rozhodnutím Evropské komise, na podporu aktivit spojených s prevencí kriminality a na zabezpečování prostředků, pomocí kterých by se mohly vyměňovat zkušenosti s nejlepšími postupy v prevenci kriminality na územích členských států. V současné době se Síť skládá z Rady, sekretariátu a z kontaktních míst, která může určit každý členský stát EU. Rada se skládá z národních zástupců a předsedy výkonného výboru. Národní zástupci jsou experti, kteří jsou nominováni za každý členský stát. Sekretariát zabezpečuje fungování Sítě. Do struktury Sítě je také zapojen Europol a Evropské monitorovací centrum pro drogy. Připravuje se databáze údajů a informací o strategiích a politice prevence kriminality v jednotlivých státech. Síť pak dále slouží jako poradní orgán Evropské Komise. (Ondicová a Uhrin, 2012, s. 107)

Evropský institut pro prevenci a kontrolu kriminality (the European Institute for Crime Prevention and Control – HUENI) byl založen v roce 1987 prostřednictvím dohody mezi OSN a finskou vládou. HUENI má sídlo v Helsinkách. Cílem je podpora mezinárodní výměny informací o prevenci kriminality a její kontrola mezi evropskými státy. Zpracovává výsledky výzkumů a podílí se na podrobném zpracování dat. V současné době se věnuje tématům jako je organizovaný zločin, násilí na ženách, obchodování s lidmi. HUENI podporuje a propaguje rozvoj, využívání a uplatňování standardů OSN a normy v oblasti prevence kriminality a v trestní justici.

Další organizace, která se zabývá vývojem kriminality na mezinárodní úrovni, je Rada Evropy. Její součástí je Evropský výbor pro trestní problematiku. Tento výbor na základě svých zjištění a analýz se snaží reagovat a formulovat vhodné postupy v boji

proti kriminalitě. Dále se pak v rámci Evropské unie podílí na shromažďování a zpracování dat o kriminalitě EUROSTAT. Ten také publikuje řadu statistických údajů a analýz. Statistická data také shromažďuje Interpol. Jeho data však nejsou dostupná veřejnosti. (Válková a kol., 2012, s. 163)

Všeobecná deklarace o lidských právech z roku 1948 a na ni navazující ustanovení mezinárodního práva se považují za základ pro řešení problematiky týkající se prevence kriminality a trestní justice. Pojem prevence kriminality se v materiálech OSN vztahuje na všechny druhy trestních činů, včetně násilí v domácnostech i na nové formy trestných činů jakými jsou například organizovaný zločin, terorismus, ilegální migrace, obchodování s lidmi, kybernetická kriminality, korupce a ilegální obchody spojené se zbraněmi hromadného ničení. Prevence se v tomto chápání nevztahuje jen na řešení vnitřních problémů krajin souvisejících s trestnou činností a ochranou občanů, ale reaguje i na narůstající mezinárodní trestnou činnost a zohledňuje vztah mezi světovou ekonomikou, technologickým pokrokem a národními fenomény kriminality. (Ondicová a Uhrin, 2012, s. 113)

Se záměrem vytvořit fórum na prezentaci politických řešení a činit tak určitý pokrok, rozhodlo v roce 1950 Valné shromáždění OSN o uspořádání kongresů, o prevenci kriminality a zacházení s pachateli, v patřičných intervalech. První kongres se konal v Ženevě v roce 1955 a posléze v dalších městech s odstupem pěti let. Kongresy jsou mezinárodně významné setkání, kde rokují různé skupiny odborníků z oblasti prevence a trestní justice a mnoho dalších. Kongresy se staly odrazovým můstkem tvorby norem, které zlepšují národní praxi a nástroje napomáhající efektivní spolupráci mezi zeměmi. Jedná se zde také o tvorbě prakticky orientovaných studií včetně výzkumů světové kriminality, analýzy postupů proti ní a různých aktivitách, týkajících se technické i další podpory. Závěry kongresů mají vliv na národní politiky prevence a její praxi. (12. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici)

Zatím poslední kongres se konal v brazilském městě Salvador, byl to již dvanáctý kongres. Tento se zabýval především systémy prevence kriminality a trestního soudnictví v podmínkách měnícího se světa. Mezi hlavní témata kongresu patřily děti, mládež a zločinnost, terorismus, prevence zločinnosti, pašování migrantů a obchodování s lidmi, paní špinavých peněz, kyberzločinnost, mezinárodní spolupráce v boji proti zločinnosti, násilí na migrantech, zahraničních pracovnících a jejich rodinách. (12. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici)

2.5 Prevence kriminality ve vybraných evropských zemích

2.5.1 Prevence kriminality v Německu

Prevence kriminality v Německu obsahuje opatření, která jsou zaměřená na prevenci útoků, jako na ochranu před trestními činy. Prevence definuje ochranné prostředky na snižování škod, které jsou způsobené trestními činy. Na začátku 90. let byly zřízeny první rady prevence kriminality na obecní úrovni, které měly výhradní postavení v prevenci kriminality. Hlavní pravomoci mají jednotlivé spolkové země a magistráty.

V roce 2001 bylo zřízeno celostátní fórum pro prevenci kriminality. Zakladateli byly Spolková vláda, jednotlivé spolkové země a také soukromé podniky. Účelem fóra je využít možností prevence v co nejširším rozsahu a podporovat ji ve všech aspektech. Hlavní úlohou je předcházet trestné činnosti, spolupracovat na území celého Německa, zajišťovat součinnost veškerých sil, vědomostí a veřejných vztahů. Tento orgán sehraává důležitou roli vzhledem k vlivu na strukturu a k rozsahu odpovědnosti a činnosti na komunální a zemské úrovni. V Německu existuje tzv. Německý den prevence, což je kongres, konající se jednou za rok. Kongres řeší výměnu aktuálních zkušeností v prevenci kriminality, slouží k výměně vědomostí expertů ve všech sektorech boje proti kriminalitě a komunikaci mezi národními a zahraničními partnery.

Další zodpovědný orgán v prevenci je Fórum pro ochranu proti zločinu a pomoc pro delikventy (DVS). Vláda periodicky prezentuje Správu o zločinu a kontrole zločinu v Německu. Správa popisuje všechny oblasti zločinu. Hlavním tématem prevence kriminality v Německu je přátelský přístup policie k dětem a veřejnosti. Program prevence dokonce hovoří o policistovi, jako o možném kamarádovi. Požaduje od policie, aby rozpoznala, kdy má být přátelská nebo naopak kdy má sloužit jako represivní složka. Dbá na co nejkomplexnější vnímání prevence a zapojování do ní co největšího počtu občanů. V Německu není jednoduché pořizovat kamerové systémy. Je to citlivá národní problematika. V zemi je sledování kamerami posuzováno jako výrazný zásah do soukromí. Kamery musí být umístěny jen na místech, která skutečně prokazují zvýšenou kriminalitu. (European Crime Prevention Network, © 2013)

2.5.2 Prevence kriminality v Maďarsku

Maďarsko se zaměřuje na celospolečenskou prevenci kriminality. Kraje a větší města si vytváří prevenční programy, které následně schvaluje Národní výbor pro prevenci

kriminality (NCPB). Po předložení návrhů jim poskytuje finanční granty. NCPB byl založen v roce 1995 jako součást ministerstva vnitra. Je v Maďarsku nejvyšším orgánem prevence kriminality. V maďarské vládě zodpovídá za prevenci kriminality odborník a politik na úrovni státního tajemníka. Implementace strategie je koordinována NCBP, který je mezirezortní a profesionální orgán. Členy jsou zástupci ministerstev, představitelé justičního systému a krajů.

Mezi hlavní úkoly NCPB patří zabezpečit a koordinovat komunikaci mezi orgány prevence kriminality, koordinovat spolupráci na prevenci v jednotlivých krajích, zodpovídat za implementaci strategie, řídit legislativní aktivity, poskytovat granty na lokální akční plány, vykonávat dohled nad nimi a jejich souladem.

Národní strategie je ve shodě s dokumenty EU a Rady Evropy, popisuje moderní evropské chápání bezpečnosti obyvatel. Je to kolektivní společenský dokument, který se skládá ze souboru činností jednotlivců a jejich komunit, z úředních opatření státních orgánů a ze služeb, poskytovaných podnikatelským trhem. Strategie má pět priorit - snížení kriminality dětí a mládeže, zvýšení bezpečnosti měst, prevenci násilí v rodině, prevenci viktimmnosti a prevenci recidivity. (European Crime Prevention Network, © 2013)

2.5.3 Prevence kriminality v Rakousku

Vedoucí pozici v oblasti prevence kriminality v Rakousku má Kriminální zpravodajská služba Rakouska (DVSD). Tento útvar zpracovává a realizuje strategie prevence kriminality ve spolupráci s místními úřady. Na základě odborných poznatků má DVSD potřebné informace, které dále implementuje na federální a zemské úrovni. Soustředí se především na tyto typy prevence - prevenci domácího násilí, sledování a podporu obětí trestných činů, prevenci sexuálních zločinů, protidrogovou prevence, ochranu majetku a bezpečnostní inženýrství. Všeobecné informace o trestné činnosti jsou dostupné pro úředníky a orgány činné v trestním řízení v centrální databázi pomocí tzv. vstupní masky. To jim umožňuje zobrazit každodenní situace v kriminalitě.

V Rakousku funguje třístupňový systém prevence kriminality. Vykonávání prevence je důležitou úlohou pro každý orgán. Na federální úrovni je ustanoven ústřední orgán, na úrovni spolkových zemí realizují prevenci poradenské služby kriminální policie a na okresní úrovni stojí prevence na práci vedení policie. Hlavními úlohami ústředního orgánu je prevence kriminality majetku, drog, mladistvých a násilné trestné činnosti. Na

úrovni spolkových zemí se řeší plánování a koordinace prevence, propojení mezi vládními i nevládními institucemi, poradenství, výstavní akce, konání fór a konferencí.

Bez ohledu na právní předpisy musí být úředníci schopni poskytnout informace o všeobecných požadavcích na technické zabezpečení, institucích, které se zabývají prevencí kriminality, aktuálních prospektech oddělení prevence kriminality, nejbližších regionálních a federálních akcích z oblasti prevence a o vývoji preventivních a represivních strategií. (European Crime Prevention Network, © 2013)

2.6 Systém prevence kriminality v České republice

Prevence kriminality není novou myšlenkou, neboť byla, pomocí různých forem a v omezeném měřítku prováděna i v dávných dobách. Průkopníky preventivních snah byly nesporně všichni právníci i filozofové, kteří neměli jako hlavní cíl trestu nápravu pachatele a pouhou odplatu společnosti jedinci, ale naopak překročili trestně právní normy. (Protivínský, 1999, s. 4)

Před rokem 1989 byla prevence kriminality v naší zemi zaváděna centrálně. Výjimečné postavení v systému prevence měla komunistická strana a její orgány. Strana sama vymezovala způsob boje s kriminalitou a určovala, kam bude zaměřena trestní politika. Koordinující úloha náležela prokuratuře, která měla na starost iniciativu v oblasti prevence. Konkrétní aktivity spočívaly především na městských správách a na komisích národních výborů, které se zabývaly delikvencí. Systém prevence zůstal až do roku 1989 nekomplexní a neformální. Rozpadem politického systému se prevence zcela vytratila. Stát tak musel vytvořit nový systém prevence kriminality.

Kriminalita po roce 1990 nabyla výrazných změn, které vyvolaly společenskou diskuzi o způsobech ovlivňování jejího vývoje. Bylo zřejmé, že je potřeba zkvalitnit prvky represe a zavést nejrůznější formy sociální prevence a prevence kriminality. V roce 1993 rozhodla česká vláda svým usnesením (usnesení č.22/1993) o zpracování programu sociální prevence a prevence kriminality. Dále pak bylo rozhodnuto (usnesení č.617/1993) o vytvoření Republikového výboru pro prevenci kriminality (RVPK).

2.6.1 Republikový výbor pro prevenci kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen Republikový vývoj) je mezi-resortní iniciační, koordinační a metodický orgán, zřízený při Ministerstvu vnitra usnesením vlády ze dne 3. 11. 1993 č. 617. Řídí se statutem a jednacím řádem schváleným vládou České republiky. Schází se zpravidla jednou do měsíce a řídí se plánem činnosti. (Ministerstvo vnitra, © 2012)

Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce politiky prevence kriminality vlády České republiky na mezi-resortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní. Současně je pověřena zpracováním materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality. Schvaluje žádosti o dotace na projekty prevence kriminality předložené městy, včetně výše finančních prostředků vyčleněných v kapitole státního rozpočtu MV.

Republikový výbor má 18 členů. Činnost sekretariátu zajišťuje odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je první náměstek ministra vnitra. Dalšími členy jsou zástupci ministerstva financí, Ministerstva obrany, Ministerstva práce a sociálních věcí – odbor rodinné politiky, Ministerstva práce a sociálních věcí – odbor sociálních služeb, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Nejvyššího státního zastupitelství, Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Policejního prezidia České republiky, Probační a mediační služby České republiky, Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Soudcovské unie České republiky. (Ministerstvo vnitra, © 2012)

Jako poradní orgán Republikového výboru byla zřízena Komise pro výběr projektů Městského programu prevence kriminality, jejímž úkolem je výběr projektů, vhodných k poskytnutí dotace ze státního rozpočtu. Výsledkem mezi-resortní spolupráce je vybudování systému prevence kriminality v České republice, jenž se opírá o resortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, nestátních neziskových organizací i podnikatelských subjektů.

System prevence se v ČR je zřizován na základě usnesení vlády. Podle Zapletala mezi nejpodstatnější patří:

- Usnesení č. 22/1993, ke Konceptci Ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku, bezpečnosti a k doktríně PČR.
- Usnesení č. 617/1993, kterým bylo uloženo ministru vnitra zřídit RPVK
- Usnesení č. 341/1994, kterým vláda schválila „Program sociální prevence a prevence kriminality“, jeho aktuální stav a východiska do roku 1996.
- Usnesení č. 418/1995, kterým vyčlenila vláda finanční prostředky na realizaci programu prevence.
- Usnesení č. 491/1996, k systému sdružování a vynakládání prostředků ze státního rozpočtu na programy sociální prevence, prevence kriminality a prevence drogových závislostí, kterým vláda mimo jiné schválila pravidla účelových dotací obcím.
- Usnesení č. 557/1996, kterým byla aktualizována koncepce vnitřního pořádku a doktríny PČR, byly zde definovány základní priority do roku 2000, ke kterým patřilo věnování se zvýšené prevenci ve větších městech u ohrožených skupin dětí a mládeže, zvyšování důvěry občanů v PČR.
- Usnesení č. 209/1997, týkající se strategie prevence kriminality do roku 2000. Zde byla poprvé preventivní politika formulována vládou. Strategie stanovila priority Republikového výboru a resortů v něm zastoupených do dvou oblastí. První je podpora vzniku a realizace projektů v oblasti sociální a situační prevence a jejich vzájemné propojení na místní úrovni. Druhou oblastí jsou aktivity vedoucí ke zkvalitnění preventivních systémů v ČR, například vytvářením koncepcí, metodik, informačních systémů, vzděláváním pracovníků atd.

Posléze byly strategie prevence kriminality (dále jen Strategie) postupně aktualizovány v následujících letech a navazovaly na usnesení č. 22/1997. Posledním usnesením vlády, týkající se prevence kriminality, je usnesení č. 925/2011. Vláda v něm schválila Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015 (Ministerstvo vnitra, © 2012)

2.7 Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015

První Strategie byla zpracována v roce 1996 ministrem vnitra. Ta byla vytvořena jako čtyřletý strategický dokument. Postupem času vláda schválila ještě pár dalších Strategií, které postupně obsahovaly celou řadu opatření, aktivit a přístupů v oblasti prevence

kriminality. Především od roku 1996 do roku 2004 se utvářeli další oblasti i subjekty, které s prevencí úzce souvisí. Vznikla Probační a mediační služba ČR a byly přijaty nové zákony. Současný dokument Strategie těží ze závěrů a výsledků strategií, které již byly zpracovány před ním.

Do Strategie jsou zapracovány praktické zkušenosti, mezinárodní poznatky a výsledky výzkumů v oblasti prevence kriminality. Je postavena na koordinované systémové spolupráci institucí a subjektů na všech úrovních veřejné správy. Respektuje mezinárodní doporučení a v souladu s poznatky a zkušenostmi ověřenými na národní úrovni se jimi řídí. Plní cíle stanovené v Programovém prohlášení vlády. Strategie na léta 2012-2015 formuluje vizi cílového stavu prevence kriminality. Jsou v ní stanoveny základní principy, na kterých bude prevence kriminality postavena. Navrhuje priority, kterým bude věnováno zvýšené pozornosti, a jsou v ní vytyčeny cíle, kterých je žádoucí dosáhnout. (Ministerstvo vnitra, © 2014, s. 4)

Strategie deklaruje zaměření prevence především na obecnou kriminalitu, která společnost ohrožuje a obtěžuje nejvíce. Naopak se nezabývá hospodářskou kriminalitou. Neřeší oblasti organizovaného zločinu, pouze se jej místy dotýká, například programu podpory pomoci obětem obchodování s lidmi. Strategie také neřeší specifické bezpečnostní problémy, které jsou obsahem jiných strategických nebo koncepčních dokumentů. Jsou zde zahrnuty aktivity pouze resortů, které jsou zastoupené v Republikovém výboru pro prevenci kriminality. Strategie se zabývá nejen kriminalitou jako takovou, ale i jevy, které souvisejí s kriminogenním chováním. Dominantní resortem je zde Ministerstvo vnitra a resorty, které jsou členové RVPK. (Ministerstvo vnitra, © 2014, s. 5)

Ve strategii jsou také formulována vize prevence kriminality v ČR na dalších deset let, která bude nastíněna v následujících dvou odstavcích. Část vize bude naplněna právě touto Strategií a další části budoucimi strategiemi. Na národní úrovni je prevence řízena vládou, tedy ministrem vnitra. Každé čtyři roky je přijata vládou nová střednědobá Strategie, která stanovuje strategické cíle pro další období, reaguje na aktuální situaci a vytváří pro všechny subjekty věcný a finanční rámec. Ministerstvo vnitra je koordinátorem prevence napříč policií, resorty a to pomocí RVPK a dalšími subjekty.

Hlavní těžiště práce v oblasti prevence kriminality se odehrává v obcích, na základních útvarech PČR a ostatních odpovídajících úrovních subjektů veřejné správy. Obce vykonávají prevenci kriminality jako součást svých kompetencí v úzké spolupráci s občany,

policií a institucemi. Do prevence se zapojuje i komerční a soukromý sektor. Vyšší samosprávné celky a jejich úřady mají v prevenci koordinační a podpůrnou roli. Ministerstvo vnitra, PČR vyšší samosprávné celky, obce a další instituce veřejné správy mají pro výkon a zajištění prevence kriminality v odpovídajícím rozsahu finanční zdroje a legislativní podporu. Doufejme, že tyto vize budou jednou naplněny. (Ministerstvo vnitra, © 2014, s. 6)

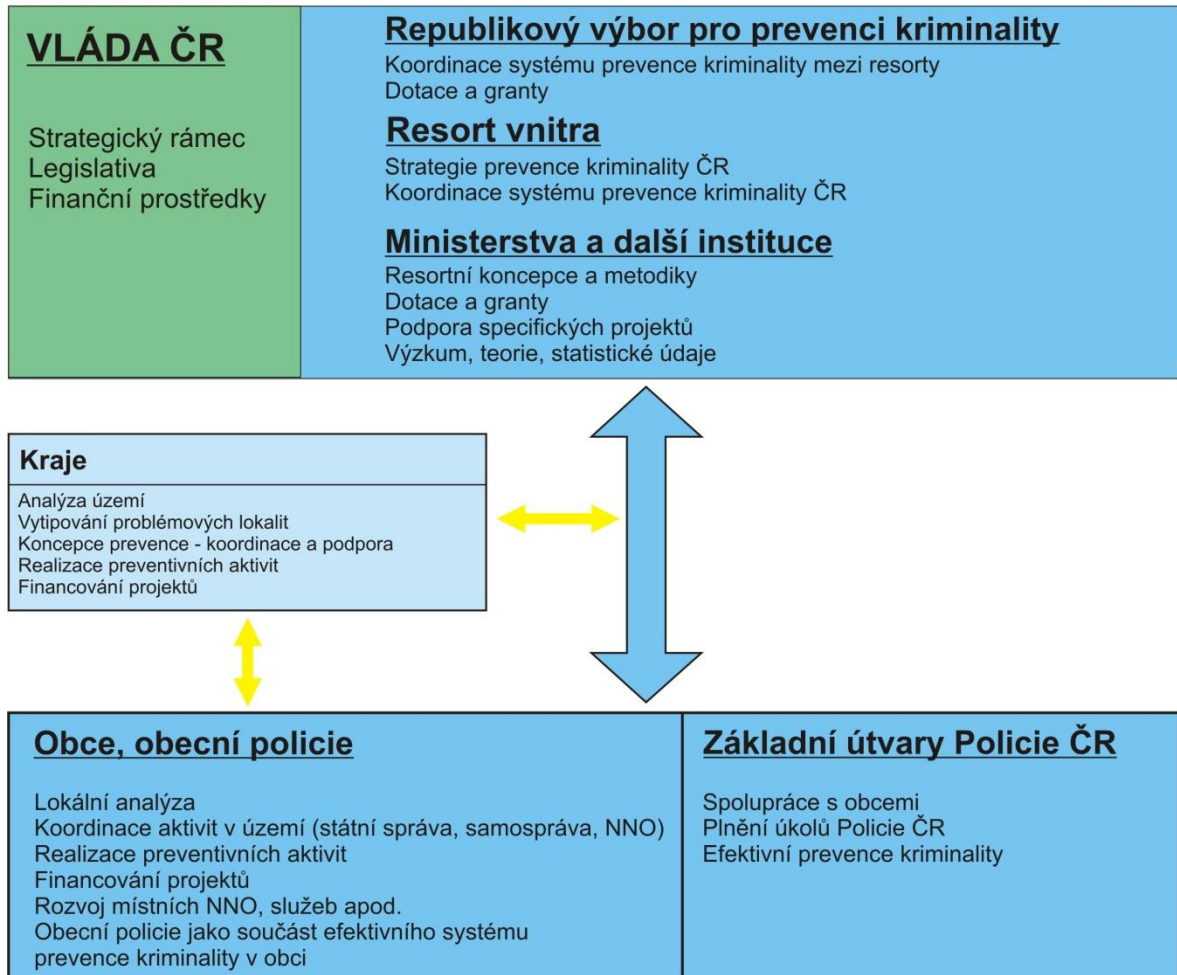
Z národní úrovně je prevence kriminality podporována odpovídajícím dotačním systémem. Správu dotací provádí Ministerstvo vnitra a vláda každoročně uvolňuje finanční prostředky, které jsou v možnostech státního rozpočtu. Dotčená ministerstva a další subjekty zajišťují odpovídajícím způsobem personální a finanční zdroje pro specifické oblasti, činnosti a program, které s prevencí kriminality souvisí. Je zde také především Probační a mediační služba ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí, které provádí sociální prevenci a sociálně-právní ochranu dětí, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, která má na starost boj s drogami a Ministerstvo spravedlnosti, pod které spadá vězeňství. Všechny aktivity a projekty jsou posuzována z hlediska jejich dopadů na kriminality.

Finanční prostředky vyčleňuje vláda každoročně ve státním rozpočtu a jsou součástí kapitoly MV. Celková minimální výše na roky 2012-2015 je stanovena na 225 mil Kč. Částka vynaložená na prevenci kriminality v letech 2008-2011 činila 250 mil Kč. Otázkou je, zda tyto prostředky jsou dostačující.

Strategie pak dále popisuje principy, priority a cíle prevence kriminality, jmenuje všechny resorty a subjekty zapojené do systému prevence, popisuje metody, nástroje a projekty k dosažení cílů Strategie. Hlavním cílem současné Strategie je tedy dokončit stabilizaci dosažených výsledků v prevenci kriminality, nastavení standardních nástrojů a postupů a zajištění dostatečných finančních prostředků pro oblast prevence kriminality, podpora ČR v aktivním zapojení se do spolupráce v oblasti prevence kriminality na mezinárodní úrovni, především v rámci EU a OSN. ČR také bude nadále spolupracovat se všemi zeměmi, se kterými má společné hranice

Obrázek 3: Systém prevence kriminality v ČR

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

Zdroj: Ministerstvo vnitra, © 2014, s. 9

2.8 Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje

Preventivní politika se přenáší na krajskou úroveň především z důvodu zvýšení odpovědnosti krajů za bezpečnost občanů a posílení role v této oblasti. Klíčové role zde hrají krajské programy prevence kriminality, které jsou realizovány na celém území kraje, jeho části nebo na území obce. Stát prostřednictvím schválené Strategie a dokumentů, které vytvořila RVPK, se snaží kraji poskytnout co nejlepší podmínky pro realizaci Krajského programu prevence kriminality. V samostatné působnosti se posléze rozhoduje o realizaci konkrétních aktivit na území kraje. Kraj do svého rozpočtu dostane státní účelově vázané finanční prostředky na prevenci kriminality, konkrétně na realizaci Krajského programu.

Vláda každý rok schvaluje výši dotačního limitu, který je určený na krajskou úroveň a zároveň jednotlivé limity dotací, které jsou určené na základě klíče pro jednotlivé kraje. Pokud kraj nesplní podmínky pro přidělení dotace pro příslušný kalendářní rok, tak o využití daného finančního podílu rozhoduje RVPK. V případě rozhodnutí kraje o využití účelové státní dotace, které je v rozporu se Strategií a závaznými dokumenty, dotace nebude kraji pro další rok přidělena. Realizace a přidělení dotace je podmíněna rozhodnutím zastupitelstva kraje o přistoupení ke Krajskému programu a vytvoření podmínek pro jeho realizaci. (Bouřa, 2007, s. 94)

V současné době na území Olomouckého kraje je aktuální Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016. Tato strategie respektuje doporučení MV k tvorbě koncepcí prevence kriminality a plní cíle Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015. Krajská strategie definuje rozsah, vize, cíle a opatření prevence kriminality na území kraje. Jedná se o střednědobý dokument, který navazuje na již dříve vzniklé a schválené koncepční materiály. Obsahuje různé demografické a socioekonomické ukazatele, analýzy kriminality, institucionální analýzu, ekonomickou rozvahu a SWOT analýzu na krajskou prevenci kriminality.

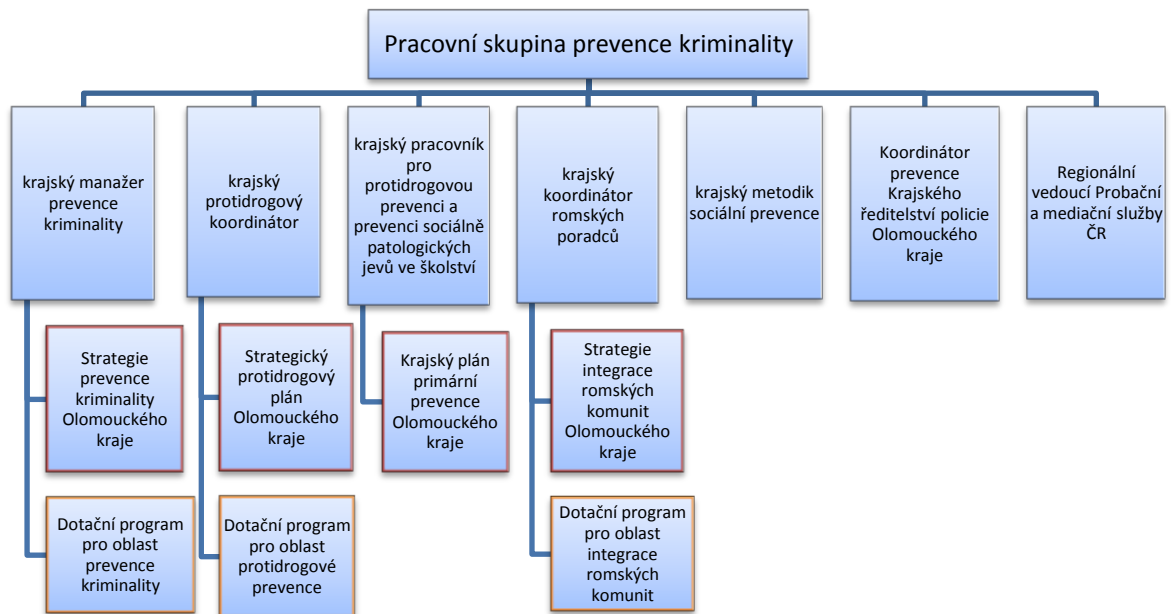
Pro koncipování Krajské strategie je nezbytná identifikace regionálních specifíků výskytu kriminality, zmapování sociálně vyloučených lokalit, nezaměstnanosti a další skutečností, které podporují růst kriminality.

Na krajské úrovni v samostatné působnosti je zřízen poradní a iniciativní orgán Rady Olomouckého kraje, který se nazývá Komise pro prevenci kriminality a drogových závislostí. Tato komise se skládá ze zástupců politických stran a neziskového sektoru. Plní v souladu s jednacím řádem úkoly, které jsou předloženy Radou Olomouckého kraje, a projednává náměty na realizaci preventivních opatření. Na krajské úrovni je také zřízena dle republikové Strategie Pracovní skupina prevence kriminality (dále jen pracovní skupina).

Pracovní skupina se skládá ze zástupců Krajského úřadu Olomouckého kraje, kterými jsou manažer prevence kriminality, protidrogový koordinátor, pracovník pro protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů ve školství, koordinátor romských poradců, koordinátor prevence Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, regionální vedoucí Probační a mediační služby ČR. Úkolem Pracovní skupiny je přede-

vším výměna informací, koordinace aktivit a účelné vynakládání finančních prostředků. (Olomoucký kraj, © 2012, s. 4-5)

Obrázek 4: Systém prevence kriminality a dalších sociálně nežádoucích jevů na krajské úrovni

Zdroj: Olomoucký kraj, © 2012, s. 6

Prevence delikventního jednání je na krajské úrovni realizována v souladu se schválenými koncepčními dokumenty Olomouckého kraje. Finanční podpora pro jednotlivé oblasti prevence, která umožňuje při tvorbě a realizaci prevence také zapojit obce v kraji, neziskový sektor a další subjekty, se řeší pomocí dotačních titulů. V současné době jsou na území olomouckého kraje čtyři tituly. Jeden je Ministerstva vnitra a zbývající tři krajské.

Projekty prevence kriminality, které realizuje obec nebo kraj, se finančně každý rok podporují z dotačního programu Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra. V Programu prevence kriminality jsou přerozdělovány finanční prostředky z kapitoly všeobecná pokladní správa státního rozpočtu na investiční i neinvestiční výdaje. Obce i kraj trvale využívají tento způsob příspěvku. Jeho součástí je minimálně desetiprocentní podíl žadatele. V rámci dotačního programu MV bylo v období 2009 – 2012 podpořeno celkem 104 projektů v 17 obcích a 3 další samostatné projekty Olomouckého kraje. Bylo rozděle-

no celkem 12 345 000 Kč, kde se jednalo o 51 projektů zaměřených na sociální prevenci, 37 na situační prevenci a 14 projektů na informování veřejnosti. (Olomoucký kraj, © 2012, s. 7-8)

Finanční prostředky z rozpočtu olomouckého kraje, které jsou určeny pro oblast prevence kriminality, jsou směřovány především na podporu preventivních aktivit, které realizují nestátní neziskové organizace na neinvestiční výdaje. Každoročně je pro tyto účely vyhlašován dotační program „Podpora aktivit zaměřených na sociální začleňování“ - oblast prevence kriminality. Finanční příspěvky pokrývají až 100% uznatelných nákladů. Většinou se jedná o poskytování služeb sociální prevence nebo o jednorázové aktivity pro ohrožené cílové skupiny, které jsou definované v dotačním titulu. V rámci krajského dotačního programu bylo v letech 2009 – 2012 podpořeno celkem 21 projektů a rozděleno bylo celkem 2 100 000 Kč. (Olomoucký kraj, © 2012, s. 9)

2.9 Návrhy legislativních úprav

V roce 2010 vypracoval Odbor prevence kriminality MV „Návrh řešení legislativní úpravy prevence kriminality v České republice“, kterým navrhoval přijetí zákona o prevenci kriminality. Doposud MV v oblasti prevence a Republikový výbor pro prevenci kriminality vychází pouze z usnesení vlády. Tato skutečnost je slabou oporou, která může být zbořena pouhým rozhodnutím, například vlády.

Materiál se snažil eliminovat vlivy, které působily problémy v koordinaci, a nesystémový a nekoncepční postup velké škály subjektů. Materiál vycházel z předpokladů, že prevence kriminality není v českém právním řádu dostatečně upravena, pojem prevence kriminality není dostatečně vymezen a není jednotně vnímán. Prevence kriminality není jednotně prováděna na úrovni ústředních orgánů státní správy ani v rámci orgánů územní správy, nejsou jasně vymezeny působnosti a pravomoc orgánů, které působí na poli prevence.

Materiál navrhoval přijmout řešení, které by mělo podobu zákona o prevenci kriminality, jak je tomu například na Slovensku. Legislativní úprava by zaručovala podporu vytvoření jednotného analytického, koncepčního, organizačního, personálního, finančního prostoru pro realizaci prevence, která by v co největší míře eliminovala protiprávní činnost a zvýšila by bezpečnost občanů.

Návrh, který by vytvořil speciální zákon o prevenci, měl v roce 2010 výraznou a širokou podporu, kterou demonstrovali také průzkumy mínění veřejnosti i odborníků. Materiál popisoval více řešení. Samotný zákon, který by jasně definoval oblasti prevence kriminality a sociálně patologické jevy a na jehož základě by se zřídila Centra prevence krajů, **neprošel**. V roce 2011 se Vláda ČR svým usnesením rozhodla zrušit tento návrh legislativní úpravy. Jednalo se o usnesení č. 79 ze dne 26. ledna 2011.

Další variantou, popsanou v tomto návrhu, byla varianta řešení právní úpravy prevence kriminality formou novelizací stávajících právních předpisů, které upravují působení jednotlivých subjektů na poli prevence kriminality. V současné době se zřejmě bude postupovat touto formou dílčích novelizací jednotlivých zákonů. Je navrhovaná změna následujících předpisů.

- Zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy v ČR. Zde by mělo být výslovně doplněno, že je prevence kriminality součástí oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti a tím zákonně určit působení MV v této oblasti. Je potřeba vytvořit nový odstavec, který by vymezil koordinační úlohu MV pro oblast prevence kriminality a sociálně patologických jevů, včetně zakotvení meziresortního orgánu RVPK, kde MV plní koordinační úlohu.
- Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a zákon 131/2000 Sb., o hl.m. Praze. Měla by být doplněna prevence kriminality do výčtu potřeb občanů, kde se o jejich uspokojování má starat v samostatné působnosti obec. Existuje zde již oblast ochrany veřejného pořádku, ale pojem by měl být také doplněn slovy včetně prevence kriminality a jiných sociálně patologických jevů. Zastupitelstvo a občané by po této změně mohli vytvářet tlak na konání preventivních činností. Ve výlučné pravomoci zastupitelstva by mělo být schvalování analýz bezpečnosti na území obce nebo kraje a přijímání strategie prevence kriminality.
- Zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii. V úkolech obecní police by se měla k oblasti prevence kriminality doplnit také jiné sociálně-patologické jevy.
- Zákona č. 273/2008 Sb., o PČR. Tento zákon by se doplnil ustanovením o povinnosti zpracovat koordinační dohody, upravující spolupráci PČR a obcí.

Dalším subjektem je zde PČR. Ta se s těmito úpravami ztotožňuje a identifikuje dále potřebu jednoznačné právní úpravy systému prevence, jakou mají například na Slovensku. Podle PČR by mělo dojít k stanovení hlavních priorit a cílů prevence, vyspecifiko-

vání problematiky kompetencí, vymezení oblasti finančních prostředků, vymezení pojmu prevence atd. Jako další problematické oblasti uvádí vlastní finanční zdroje, udržitelnost a financování preventivních programů, kofinancování z fondů EU, působení policistů na školách a ve školských zařízeních. Zde se jedná především o zakotvení kompetence vstupu policisty, kriminalisty, preventivního pracovníka nebo psychologa do škol a všech typů školských zařízení. Chtějí testovat návykové látky u žáků ve školách nebo školských zařízeních, nastavit jednotná pravidla při spolupráci se sponzory a vyřešit problematiku týkající se ochrany osobních údajů, atd. Mají také konkrétní návrhy legislativních úprav systému spolupráce se sdělovacími prostředky při zajišťování plnění cílů prevence.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navrhuje legislativní zakotvení krajského školského koordinátora prevence. Chce navrhnout zákon o primární prevenci ve školách a školských zařízeních, který by definoval rizikové chování ve školách a školských zařízeních a také koordinaci primární prevence. V současné době má ministerstvo připraven návrh upravující nařízení vlády č. 75/2005, ve kterém navrhuje upravit povinnosti školního metodika prevence a metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně.

Ministerstvo zdravotnictví chce novelizovat zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně a zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách. Navrhované úpravy jsou cíleny do okruhu dětí, na které se zaměřuje sociálně právní ochrana a dětí, které nemají zajištěný dostatečný přístup ke zdravotní péči.

Ministerstvo práce a sociálních věcí by upřednostňovalo zákon o sociálních pracovnících. Podle jejich návrhu by tito pracovníci pracovali v terénu a zabývali se především sociální prevencí. Bylo by také stanoveno postavení sociálního pracovníka v rámci organizační struktury obecních nebo krajských úřadů a role neziskových organizací vykonávajících sociální práci. V zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách by měli být vymezeny druhy sociálních služeb, oblasti dostupnosti, financování a působnost veřejné správy v sociálních službách. Sociální služby by měly být nastaveny tak, aby byly schopny reagovat na skutečné a aktuální problémy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 PREVENCE KRIMINALITY NA ÚROVNI STATUTÁRNÍHO MĚSTA OLOMOUC

3.1 Základní informace o statutárním městě Olomouc

Město Olomouc se rozprostírá ve východní části ČR, ve středu Hornomoravského úvalu na soutoku řek Moravy a Bystřice. Je kulturním a správním centrem střední Moravy. Od roku 1990 je Olomouc statutárním městem a člení se na 26 částí. Město leží v nížině s průměrnou nadmořskou výškou okolo 200 m.n.m. Podle ČSÚ žilo k 1.1.2012 na území města 99 529 obyvatel, což jej činí šestým nejlidnatějším městem v republice. Rozkládá se na 10 333 ha, z toho polovinu představuje zemědělská půda. Olomouc je dále centrem kraje, který tvoří 5 okresů (Přerov, Prostějov, Olomouc, Jeseník, Šumperk).

Ve městě sídlí mnoho soudních, správních institucí a univerzita. Univerzita Palackého má působivou historii a čítá okolo 23 000 studentů. Je zde současně dvacet středních škol. V mnoha oborech výzkumu má Olomouc velký potenciál, jako například nanotechnologie a biotechnologie. Ve městě má své sídlo arcibiskupství. Olomouc byla také důležitým městem z armádního hlediska, ale to, díky zeštíhlování armády, dnes již neplatí. V současné době je největší pozornost věnována historickému centru, kde stojí celá řada významných památek, mezi nimiž největší zájem budí sloup Nejsvětější Trojice na Horním náměstí, který byl v roce 2000 zapsán na seznam UNESCO.

Olomouc leží na důležitých silničních i železničních tazích – silnicích D 1, R 46 a R35 a II. železničním tranzitním koridoru. Tyto dopravní tepny zajišťují městu pohodlné dopravní spojení s Brnem, Ostravou, Prahou, Bratislavou dále pak Rakouskem nebo Polskem. Olomouc samotná má vynikající pokrytí MHD a je zapracovaná do Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje.

Lidé jsou zde zaměstnáni především v průmyslu a ve službách. Nejrozšířenějším je průmysl potravinářský, elektrotechnický, kovozpracující a strojírenský. Po roce 1989 znamenala největší útlum potravinářská výroba. V oblasti služeb je nejrozšířenější zdravotnictví, školství a obchod. Nejvíce lidí zaměstnává Fakultní nemocnice a Univerzita Palackého. Hlavní zástupci potravinářského průmyslu jsou firmy jako OLMA a.s. a Nestlé Česko – závod ZORA. V průmyslu jsou zde největší firmy jako M.L.S. Holice s.r.o., AŽD Praha s.r.o., Moravské železářny a.s., KoyoBearing ČR s.r.o. Chemický průmysl reprezentuje firma FARMAK a stavebnický především firmy GEMO OLOMOUC s.r.o. a DS

SKANSKA a.s. Vyjmenované firmy patří ještě spolu s Dopravním podnikem města Olomouce, Technickými službami města Olomouce a Statutárním městem Olomouc mezi největší zaměstnavatele ve městě.

Obrázek 5: Katastrální území Olomouce

Zdroj: wikipedia, ©2014

3.2 Analýza některých sociálně – demografických údajů

V Olomouci je relativně vysoká nezaměstnanost, což může být také jistý kriminogenní faktor. Nezaměstnanost překračuje 10% a průměrné mzdy jsou zde téměř o tři tisíce nižší, než je průměr ČR. Podle ČSÚ činila průměrná mzda v roce 2012 v Olomouckém kraji 22 487. Nezaměstnanost v Olomouci od roku 2002 neustále klesala a v roce 2004 dokonce klesla pod celorepublikovou úroveň a pod ní se udržela až do poloviny roku 2009. Celosvětová hospodářská krize se projevila výrazným nárůstem nezaměstnanosti. V únoru

2010 se počet uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji přiblížil k hranici 45 tisíc osob. Jednalo se o rekordní hodnotu. V roce 2011 se nezaměstnanost prohlubovala s malými výjimkami. V roce 2012 počet uchazečů o zaměstnání opět začal narůstat a v červnu 2013 v meziročním srovnání se nárůst dále zvyšoval. Tato nastalá situace určitě není pro obyvatel Olomouce nijak příznivá.

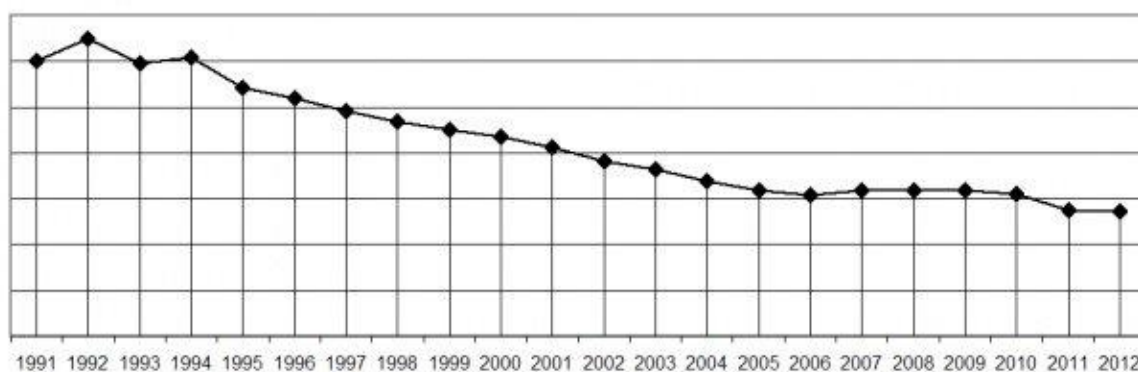
Tabulka 5: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Okres Olomouc	18,5	17,7	10,5	5,1	3,9	7,0	52,0	32,2	47,1	87,8
ČR	13,5	10,6	9,8	4,8	2,5	3,9	17,4	18,2	14,2	15,6

Zdroj: Český statistický úřad

Počet obyvatel v Olomouci posledních dvacet let spíše klesal. Na území města roku 1991 žilo 105 990 obyvatel, zatímco na konci roku 2012 již jen 99 471 obyvatel. Přirozený přírůstek obyvatel dosahuje kladných hodnot, ale právě migrační saldo má záporné hodnoty, což značí stěhování se obyvatel do jiných lokalit. Ve věkové kategorii nad 60 let počty rostou, ale zde se jedná o celkový vývoj populace v ČR a Olomouc není výjimkou. Pozitivní trend v počtu obyvatel se projevuje ve věkové skupině 0-14 let. Zde vyvstává otázka, proč městu ubývá tolik obyvatel. Zda se nejedná o přílišný odliv lidí za lepšími podmínkami pro život, konkrétně za pracovními příležitostmi. Situace na trhu práce se také odráží ve vrůstajících vyplacených sociálních dávkách.

Graf 5: Vývoj populace v Olomouci v letech 1991-2012

Zdroj: Statutární město Olomouc, ©2012

Tabulka 6: Věková struktura obyvatel Olomouce k 31. 12. 2012

Věková skupina	rok 2010	rok 2011	rok 2012
0-14	13 539	13 903	14 174
15 – 64	70 192	68 534	67 618
65+	16 502	17 092	17 679
Celkem	100 233	99 529	99 471

Zdroj: Statutární město Olomouc, ©2012

Tabulka 7: Počet vyplacených sociálních dávek, závislých na výši příjmu, v letech 2012/2013 v Olomouci

	Vyplacené sociální dávky závislé na výši příjmu		
	2012	2013	změna proti roku 2012
Dávky pomoci v hmotné nouzi:			
Příspěvek na živobytí	25 299	38 432	13 133
Doplatek na bydlení	10 779	19 252	8 473
Mimořádná okamžitá pomoc	9 213	2 765	- 6 448
Příspěvek na bydlení	26 859	32 909	6 050

Zdroj: Úřad práce ČR, krajská pobočka Olomouc, Magistrát města Olomouce – odbor sociálních věcí

3.3 Analýza kriminality ve městě

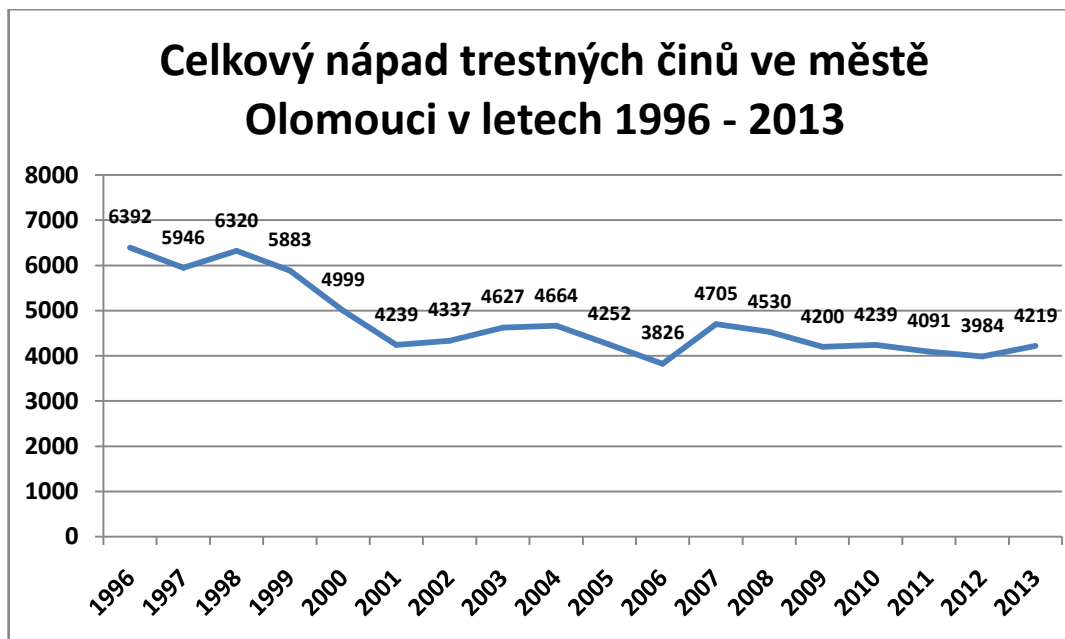
Témata kriminality a bezpečnosti občanů patří dlouhodobě mezi oblast, kterou veřejnost vnímá, jako nejdůležitější společenský problém. Průzkum veřejného mínění k územnímu plánu a kvalitě života ve městě Olomouc v roce 2009 zjistil, že občané cítí největší potřebu zlepšení v oblastech bezpečnosti, dopravy, bydlení, životního prostředí a i dalších. Zjištěné skutečnosti nebyly již nadále analyzovány a můžeme se jen domnívat o důvodech poměrně vysokých obav občanů, týkajících se bezpečnosti. V této kapitole budou představeny různé statistiky, které nám mohou napovědět, zdali systém prevence na lokální úrovni, reflektuje statistiky bezpečnostních složek či nikoliv.

Tabulka 8: Statistika trestné činnosti a objasněnosti v Olomouci za roky 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Vražda	1 / 1	2 / 2	2 / 2	4 / 4	1 / 1
Násilné tr. činy	237 / 146	289 / 170	225 / 107	186 / 106	200 / 123
Mravnostní tr. činy	21 / 11	22 / 12	23 / 6	28 / 16	30 / 17
Krádeže vloupáním	538 / 109	679 / 89	628 / 87	611 / 60	685 / 89
Krádeže prosté	1816 / 367	1739 / 377	1157 / 203	1649 / 373	1769 / 382
Majetkové tr. činy	2659 / 536	2742 / 551	2032 / 361	2636 / 552	2824 / 597
Ostatní tr. činy	244 / 153	251 / 161	228 / 144	294 / 201	324 / 229
Hospodářské tr. činy	419 / 162	544 / 356	266 / 80	385 / 195	415 / 236
Celkově tr. činy	4200 / 1546	4239 / 1597	3185 / 1034	3984 / 1481	4219 / 1605

Zdroj: PČR

Graf 6: Celkový nápad trestných činů ve městě Olomouci v letech 1996-2013

Zdroj: Vlastní zpracování podle statutárního města Olomouc

Tabulka 9: Statistika trestné činnosti a objasnění podle trestních činů v letech 2011-2013

	2011 (nápad/ objasněno)	2012 (nápad/ objasněno)	2013 (nápad/ objasněno)
<u>Celková TČ</u>	4091 / 1465	3984 / 1481	4005 / 1307
<u>Obecná TČ</u>	3320 / 955	3144 / 879	3239 / 726
Násilná TČ celkem	232 / 138	186 / 106	286 / 173
Vražda	1 / 1	4 / 4	1 / 1
Loupež	70 / 25	62 / 16	46 / 14
Úmyslné ublížení na zdraví	73 / 49	51 / 37	62 / 33
Mravnostní TČ celkem	23 / 14	28 / 20	37 / 15
Znásilnění	6 / 4	5 / 3	13 / 4
Pohlavní zneužívání celkem	7 / 3	7 / 6	5 / 2
Majetková TČ celkem	2778 / 614	2636 / 552	3061 / 628
<u>Krádež vloupáním</u>	634 / 99	611 / 60	731 / 81
obchody + výkladní skříně	35 / 7	75 / 11	81 / 4
rest., jídelny, apod.	35 / 7	49 / 8	62 / 2
do bytů a rod. domů	52 / 12	47 / 7	134 / 26
do chat	3 / 0	5 / 0	22 / 6
do ostatních objektů	469 / 65	399 / 28	357 / 39
Krádež prostá	1814 / 416	1649 / 377	1737 / 350
Kapesní	229 / 16	193 / 8	271 / 21
<u>Odcizených motorových vozidel celkem</u>	177 / 26	113 / 16	134 / 16
Věcí z auta	620 / 28	502 / 34	616 / 26
<u>Jízdní kola</u>	126 / 18	238 / 25	102 / 15
<u>Ohrožování mravní výchovy dětí a mládeže</u>	6 / 6	5 / 5	7 / 3
<u>Kriminalita spojená s drogami</u>	27 / 21	23 / 14	21 / 16
<u>Požáry a výbuchy</u>	24 / 0	19 / 3	19 / 3
<u>TČ na úseku dopravy</u>	98 / 79	106 / 82	63 / 51
<u>Interetnické konflikty</u>	1 / 0	1 / 1	1 / 1
<u>Ostatní TČ celkem</u>	287 / 189	294 / 201	300 / 208
<u>Hospodářská TČ celkem</u>	346 / 147	385 / 195	584 / 108

Zdroj: Policie ČR, územní odbor Olomouc, skupina případových analýz

Celkový výskyt trestných činů ve městě Olomouci v roce 2013 vrostl ve srovnání s rokem 2012 o 0,53% a objasněnost se snížila o 4,47%. Nápad násilné trestné činnosti (dále jen TČ) se zvýšil o více jak polovinu. Významný nárůst lze pozorovat také u některých druhů majetkové TČ, například u vloupání do domů a bytů vrostl počet skutků ve srovnání s rokem 2012 o 185%, u vloupání do chat byl nárůst 340%, a nárůst kapesních

krádeží tvořil 40%. Podíl majetkové TČ se zvýšil o více než 10% a představoval 76% z celkového nápadu TČ. Tento děsivý nárůst TČ pravděpodobně souvisí s amnestií z ledna 2013.

Tabulka 10: Složení pachatelů trestné činnosti v letech 2010 – 2013 v Olomouci

	2010	2011	2012	2013
Stíháno, vyšetřováno osob celkem	1393	1392	1432	1507
Recidivisté	768	739	756	819
Věk 0-14 let	13	15	9	13
Věk 15-18 let	33	31	31	52
Věk 18 a více let	1347	1346	1392	1270

Zdroj: Policie ČR, územní odbor Olomouc, skupina případových analýz

Počet stíhaných osob v roce 2013 se, ve srovnání s rokem 2012 zvýšil, o 75 osob, z toho bylo 63 recidivistů. Za poslední tři roky zde můžeme sledovat vzrůstající trend. U věkové kategorie 15 – 18 let se jednalo o nárůst 21 osob a ve věkové kategorii 18 let a více šlo o pokles 122 osob.

Tabulka 11: Struktura přestupků evidovaných policií ČR v letech 2012 a 2013

DRUH	Přestupky – absolutní počet		
	2012	2013	změna proti roku 2012
Evidovaných přestupků celkem	4978	5368	390
Proti veřejnému pořádku	42	84	42
Proti občanskému soužití	834	800	-34
Proti majetku	2486	2427	-59
Na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	171	192	21

Zdroj: Policie ČR, územní odbor Olomouc, skupina případových analýz

Celkový počet přestupků evidovaných PČR se ve srovnání s rokem 2012 zvýšil, především o přestupky proti veřejnému pořádku a na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Tabulka 12: Přestupky na úseku veřejného pořádku evidovaných Městskou policií Olomouc v letech 2012 a 2013

DRUH	přestupky – absolutní počet		
	2012	2013	změna proti roku 2012
Evidovaných přestupků celkem	49 128	52 278	3 150
Proti veřejnému pořádku	13 345	15 709	2 364
Proti občanskému soužití	182	147	- 35
Proti majetku	1 352	1 377	25
Na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	641	779	138

Zdroj: Městská policie Olomouc

Počet řešených událostí městskou policií vykazuje trvalý vzestup, v roce 2013 počet celkových událostí přesáhl 60 000. Z toho bylo evidovaných 52 278 přestupků. 57% tvořilo dopravní přestupky a 43% přestupky na úseku veřejného pořádku. Celkový počet řešených přestupků na úseku veřejného pořádku se v roce 2013 zvýšil. Nejvyšší podíl na těchto přestupcích mělo znečišťování veřejných prostranství a vandalismus lidí bez domova.

3.4 Historie prevence kriminality na území města Olomouce

Statutární město Olomouc bylo jedním z prvních měst, která se zúčastnila přípravy a realizace programů prevence kriminality a sociální patologie na místní úrovni. Město tak reagovalo na usnesení vlády č. 341 ze dne 15. června 1994, kterým byl schválen „Program sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996“. Dále pak reagovalo na usnesení vlády č. 491/1996 ze dne 25. září 1996, kterým vláda schválila „Systém sdružování a vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy

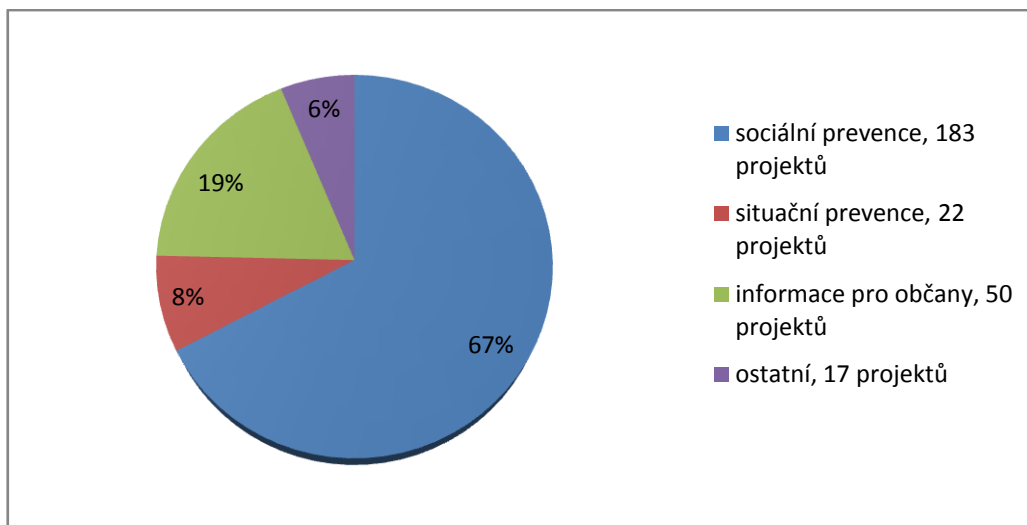
sociální prevence, prevence kriminality a prevence drogových závislostí“ a „Pravidla pro poskytování účelových dotací obcím v rámci Programu sociální prevence a prevence kriminality“. (Statutární město Olomouc, ©2012)

Od roku 1996 existoval Komplexní součinnostní program prevence kriminality a sociální patologie na místní úrovni pod názvem „Naše město“ a byl součástí sociální politiky města. Od roku 2004 Statutární město Olomouc realizovalo tento program v inovované podobě pod názvem „Program prevence kriminality – PARTNERSTVÍ“. V roce 2008 to byl „Městský program prevence kriminality“, uskutečňovaný na základě „Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011“, schválený usnesením vlády České republiky.

V prosinci 2011 byla usnesením vlády České republiky č. 925/2011 schválena Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, která definuje základní priority, principy a okruhy prevence kriminality a představuje doporučený rámec pro tvorbu a uskutečňování strategií prevence kriminality všech článků veřejné správy na úrovni ústředních správních úřadů, krajů a obcí. Přistoupením statutárního města Olomouce, dle podmínek stanovených v této „Strategii“, do lokální úrovně pokračuje město v realizaci programů prevence kriminality do roku 2015. V rámci programů prevence kriminality bylo na území města za období let 1996 – 2012 realizováno celkem 272 projektů. Z grafu č. 7 je patrné, že největší podíl představovaly projekty sociální prevence. Finanční náklady na realizaci programů prevence kriminality jsou zobrazeny v grafu č. 8. Největší podíl financování představovaly ostatní zdroje, kterými jsou zdroje realizátorů, dotace ministerstev a od sponzorů, evropské zdroje, dotace od kraje, příspěvky nadací atd. (Statutární město Olomouc, ©2012)

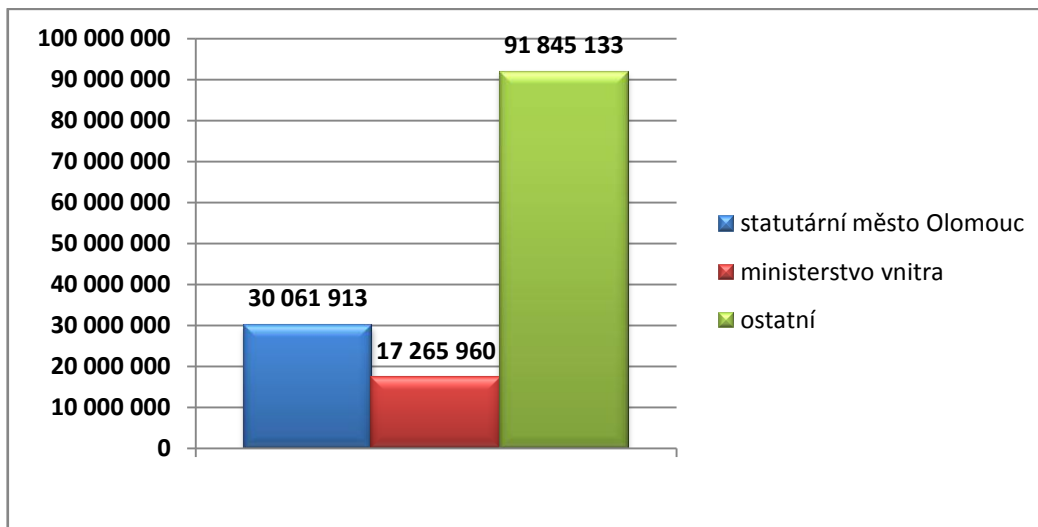
V současné době má město zpracovaný vlastní strategický dokument pro prevenci kriminality, který se nazývá Plán preventivních aktivit města Olomouce na léta 2012 / 2015. Pro každý rok se tento Plán specifikuje a aktualizuje pomocí Programu prevence pro daný rok. Plán obsahuje v první části dokumentaci současného stavu prevence kriminality, ta popisuje dosavadní výstupy prevence, analýzu vybraných aspektů kriminality, analýzu vybraných sociálně-demografických aspektů a Institucionální analýzu. Plán obsahuje také SWOT analýzu, identifikaci cílů, priority, organizační a personální zabezpečení Plánu a kvantifikaci nároků na finanční zdroje.

Graf 7: Projekty Městského programu prevence kriminality 1996-2012

Zdroj: Vlastní zpracování podle dokumentů statutárního města Olomouc

Graf 8: Finanční náklady na projekty prevence v letech 1996 - 2012

Zdroj: Vlastní zpracování podle dokumentů statutárního města Olomouc

3.5 Řízení prevence kriminality na úrovni statutárního města Olomouc

Přistoupením statutárního města Olomouce do lokální úrovně prevence kriminality, se město zavázalo zpracovat Plán preventivních aktivit města Olomouce na období let 2012 až 2015, a tak i učinilo. Jedna z podmínek, stanovených ve Strategii pro zařazení obce do systému prevence kriminality na lokální úrovni, je zajištění institucionálních předpo-

kladů. Ty spočívají mimo jiné, ve vytvoření komise prevence kriminality a ve výběru a pověření pracovníka tzv. manažera prevence kriminality. Manažer prevence kriminality města Olomouce (dále jen „manažer“) je zodpovědný za realizaci prevence kriminality ve městě, tvorbu koncepčních materiálů, koordinaci preventivních aktivit na území města a jejich medializaci. Dále spolupracuje s odborem prevence kriminality MV, PČR a s manažerem prevence kriminality Olomouckého kraje.

Město Olomouc, jako garant Programu prevence kriminality, každý rok vyhláší na území města určitý plán pro realizaci jednotlivých preventivních aktivit, který nese název Program prevence kriminality města Olomouce a to pro konkrétní rok, například pro rok 2014. Zároveň je město poskytovatelem finančních prostředků a jiné podpory, nutné pro realizaci aktivit Programu prevence kriminality. Po jeho vyhlášení a schválení rozpočtu v oblasti prevence kriminality na daný rok, se mohou přihlásit všechny státní i nestátní subjekty (městská policie, Policii ČR, neziskové organizace či další právnické subjekty), se svými projekty do výběrového řízení, a získat tak finanční podporu od města, případně i státní dotaci.

Po uplynutí termínů pro dodání projektů, provede manažer formální a věcnou kontrolu všech projektů, zaevidovaných v elektronickém systému města. Poté zpracuje první verzi Programu na příslušný kalendářní rok, včetně požadavků na dotace. Tento materiál posoudí odborná skupina, složená z vedoucího odboru sociálních věcí, vedoucího orgánu sociálně právní ochrany dětí a vedoucího oddělení sociálních služeb. Současně navrhne vyšší finanční podpory v souladu s přiděleným objemem finančních prostředků z rozpočtu statutárního města Olomouc na příslušný kalendářní rok.

Důvodem pro zastoupení reprezentantů těchto odborů a oddělení v odborné skupině je, že se podílejí na vytváření a mají znalost komunitního plánu sociálních služeb. Díky tzv. metodě komunitního plánování, by pak měly nabízené služby odpovídat místním specifickým podmínkám a potřebám jednotlivých občanů.

Zpracovaný návrh, vzešlý z pracovní skupiny, projedná Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost. Členové komise se vyjadřují k přeloženému návrhu, hlavně z pohledu veřejného pořádku a bezpečnosti ve městě. Přihlíží při tom ke schválenému Plánu preventivních aktivit na území města, který je vždy zpracován na víceleté období, zpravidla na 4 roky. Komise je složena se zástupců Městské policie Olomouc, Policie ČR a neziskových organizací působících v oblasti prevence na území města Olomouc, případ-

ně dalších souvisejících subjektů, jako například Probační mediační služby nebo Charity Olomouc. Členové komise návrh Programu projednají, posoudí, popřípadě upraví nebo jinak doplní. Následně předají návrh Programu s doporučením ke schválení radě města.

Po projednání radou je materiál postoupen ke schválení zastupitelstvu města. Po schválení zastupitelstvem je možné zpracovat žádost o státní dotaci na spojené s realizací Programu. Žádost o státní dotaci se předkládá prostřednictvím Krajského úřadu Olomouckého kraje, který k Programu zpracuje doporučující stanovisko, dle výše uvedených zásad odboru prevence kriminality při Ministerstvu vnitra. O poskytnutí státní dotace rozhoduje Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Tabulka 13: Přidělené dotace od Krajského úřadu Olomouc na podpor projektů v roce 2013

Název projektu	Náklady	Podíl obce	Dotace od kraje
Rozšíření kamerového systému - ETAPA XI - INVESTICE	236 045	23 605	0
Rozšíření kamerového systému - ETAPA XII - INVESTICE	1 346 022	134 603	0
Podpora terénních služeb pro lidi bez domova	347 000	300 000	47 000
Realizace brožury - Průvodce dluhy	112 000	40 000	72 000
Bezpečný senior II	100 000	10 000	0
Online poradna centra PRVoK pro oblast rizikového chování na internetu	90 000	45 000	45 000
Poradna pro dlužníky	261 600	191 600	70 000
Terénní programy	1 453 500	430 000	24 000
E-bezpečí pro Olomouc 2013	145 000	95 000	0
NZDM Kudy Kam	2 493 000	638 000	0
KC Olomouc 2013	258 500	98 500	160 000
Preventivní prázdninový pobyt pro děti z rodin ohrožených soc. vyloučením	76 500	45 000	31 000
	6 919 167	2 051 308	449 000

Zdroj: Krajský úřad Olomouc

3.6 Program prevence kriminality na území města v roce 2013

Pro představu o preventivních činnostech města, bych chtěl uvést strukturu, oblasti, cíle a priority některých programů prevence, které byly podporovány z rozpočtu města v roce 2013. Konkrétní částky podpory jsou uvedeny v příloze č. 2. Rok 2013 nesl sebou motto „Bezpečí je základem pro zdravý rozvoj města“. Zastupitelstvo ze svého rozpočtu uvolnilo téměř 2,5 milionu korun pro žadatele o příspěvky na preventivní činnost.

Program prevence by měl především předcházet kriminalitě a co nejlépe reagovat na aktuální problémy. Pro sestavování priorit prevence slouží především statistiky o kriminalitě, které poskytují PČR a MPO. Program prevence kriminality pro rok 2013 zahrnoval celkem 25 projektů ve 3 oblastech a to v oblasti vzdělávání, prevence a poradenství (10 projektů), situační prevence (3 projekty), sociální prevence – práce s rizikovými skupinami (12 projektů). Program prevence kriminality je financován ze tří zdrojů. Pro rok 2013 bylo vyčleněno na prevenci kriminality z rozpočtu města 2 480 000 Kč, 449 000 Kč činily dotace Ministerstva vnitra na celkem 7 projektů a 10 914 961 Kč tvořily jiné zdroje (příspěvky ministerstev, vlastní zdroje, dary atd. (Statutární město Olomouc, ©2013)

Tabulka 14: Oblasti a cíle Programu prevence kriminality na rok 2013

Oblast aktivit	Opatření	Specifické cíle
A. Vzdělávání, prevence a poradenství	Specifická primární prevence drogových závislostí a návykového chování	Snížení výskytu návykového a problémového chování u dětí a mládeže
	Informační aktivity orientované na veřejnost a zvláště zranitelné, ohrožené a rizikové skupiny	Snížení výskytu delikventního a protiprávního jednání na ohrožených skupinách obyvatel (senioři, děti)
	Prevence negativních jevů ve virtuální komunikaci	Snížení rizik při komunikaci prostřednictvím internetu, zejména u dětí, mládeže a seniorů
	Prevence zadlužování	Snížení výskytu delikventní činnosti a protiprávního jednání u zadlužených osob
	Prevence majetkové trestné činnosti	Zvýšení bezpečí na veřejných prostranstvích
B. Situační prevence	Projekty kamerových systémů	Zvýšení bezpečí na veřejných prostranstvích, včetně fotbalového stadionu
C. Sociální prevence – práce s rizikovými skupinami	Programy nízkoprahových zařízení pro děti a mládež	Snížení výskytu delikventní činnosti a protiprávního jednání u rizikových skupin dětí a mládeže
	Aktivity terénních programů	Snížení výskytu delikventní činnosti a protiprávního jednání u rizikových skupin dětí a mládeže, u zadlužených osob a u lidí bez domova Snížení výskytu delikventního a protiprávního jednání na ohrožených skupinách obyvatel (zadlužených a předlužených osobách).
	Programy postpenitenciární péče, prevence recidivy a probační program	Snížení výskytu delikventní činnosti a protiprávního jednání u recidivistů, osob propuštěných z výkonu trestu a u mladistvých prvopachatelů trestné činnosti

Zdroj: Program prevence kriminality na rok 2013

3.6.1 Projekty nestátních organizací zajišťující prevenci kriminality

Při popisu projektů a jejich činností v jednotlivých oblastech prevence jsem čerpal především z materiálu magistrátu města Olomouce. Následujícími stranami bych chtěl popsat preventivní činnosti, kterou vykonávají neziskové organizace na území města Olomouce.

První oblast aktivit je vzdělávání, prevence a poradenství. Sdružení D, o.s. se věnovalo v roce 2013 projektu Interaktivní zážitkové programy pro žáky ZŠ, studenty středních školy a odborných učilišť, zpracovávající téma prevence závislosti. Projekt byl poprvé uskutečněn v roce 2002 a pokračuje až do současnosti. Prostřednictvím 5 strukturovaných dramát projekt umožňuje prožitek žákům, studentům i pedagogům. Dramata vycházejí ze skutečných situací v životě a snaží se dotknout různých forem rizikového chování. Témata dramát jsou prevence poruch příjmu potravy, sociální odlišnosti, násilí a bezdomovectví, užívání drog a konflikt se zákonem, drogy a závislost, možnosti pomoci léčbou, hrou a diskuzí o životních hodnotách.

Cílem je pochopení témat žáky a probuzení zájmu v pedagogích, aby chtěli začít využívat tyto metody ve své praxi. Pedagogové mají možnost navštívit navazující semináře. Projekt zahrnoval asi 1 000 žáků a 20 pedagogů. Sdružení jezdí s programy do škol, které mají zjevné problémy uvnitř skupiny žáků, nebo pro které je obtížná dostupnost protidrogových center. V roce 2013 se část programu uskutečnila v prostorách Dramacentra. Další program Sdružení D nese název Programy selektivní primární prevence v Dramacentru Olomouc – roční preventivní program. Jedná se zde o třístupňovou primární prevenci, která se zakládá na třech návštěvách vybraného kolektivu, který byl zasažen šikanou. V Dramacentru je žákům umožněn prožitek se zaměřením na jednotlivé stupně programu.

Sdružení má také projekt na prevenci šikany. Ten pokračuje od roku 2008 do současnosti, a to prostřednictvím sociálního dramatu, konkrétně šesti strukturovaných dramát. Je určen žákům, studentům i pedagogům. Tématem dramát jsou například obnovení zdraví kolektivu, kde byla diagnostikována šikana, různé dramatické lekce podle různých příběhů, hledání účinných forem proti šikaně, prevence šikany ve vztahu k handicapovaným, skutečné hodnoty v lidském životě nebo nebezpečí rasismu v současné společnosti atd. Tato prevence je určená žákům základních a středních škol.

Další subjekt, který dlouhou dobu působí na poli prevence v Olomouci, se jmenuje P-centrum, o. s. Jeho pracovníci se věnují projektu s názvem P-centrum-programy speci-

fické primární prevence. Jedná se o pokračující projekt, který je zaměřen na realizování všeobecné i selektivní primární prevence. Prevence je poskytována základním i středním školám na území města Olomouce i celého Olomouckého kraje. Vše se uskutečňuje v zařízení realizátora projektu. Cílem projektu je maximální redukce rizikového chování ve třídách základních a středních škol. U žáků, kteří užívají nebo experimentují s drogami, se P-centrum snaží změnit myšlení a motivaci tak, aby se raději vzdali návykových látek. Rizikovým třídám se umožňuje navštívit centrum vícekrát a pracuje se s nimi soustavněji na potlačení rizikových projevů chování, jako je například užívání návykových látek, šikany, záškoláctví, vandalismu, agresivity, gamblerství atd. Uskutečňuje se přibližně 172 lekcí, kterých se účastní asi 3 600 osob.

K podpoře preventivních aktivit se přihlásilo občanské sdružení Heřmánci, konkrétně s projektem rodinného centra Heřmánek – Dlouhodobé poradenství, finanční gramotnost a prevence zadlužení. Rodinné centrum tak nově rozšířilo své aktivity v rámci stávajícího vzdělávání dospělých. Cílem projektu je vzdělávání dospělých v oblasti finanční gramotnosti. Jedná se o osoby, které hospodaří s výrazně omezeným rozpočtem, například při dlouhodobě nezaměstnanosti partnera, nebo při zdravotním postižení člena rodiny.

Do preventivních činností se také zapojil svými projekty v roce 2013 jako fyzická osoba Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. Prvním z nich byl nazvaný E-bezpečí pro Olomouc 2013. Jedná se zde o pokračující projekt. Ten se zaměřuje na prevenci rizikového chování, které je spojené s užíváním informačních a komunikačních technologií dětmi. Projekt by měl poskytovat kontinuální systém primární prevence základním a středním školám. Zabezpečuje vzdělávání pro školy, vzdělávací akce pro rodiče, výzkumné programy pro regionální školy, tvoří tiskoviny a spravuje portál E-bezpečí. Projekt je podporován i v roce 2014.

Nedílnou součástí prevence kriminality jsou i programy týkající se finanční gramotnosti. Projekt nese název Naučme se být finančně gramotní, a je od občanského sdružení INspiro. Jedná se o nový projekt, který tvoří cyklus seminářů, které mají za úkol seznámit účastníky s principy hospodaření rodiny, se zákony, sociální systémem, s finančními produkty, se základy komunikačních dovedností, se zvládáním osobních, finančních a sociálních problémů souvisejících s předlužením. Ve stejné oblasti působí i občanské sdružení SPES. Vede poradnu pro dlužníky od roku 2009. Snaží se chránit dlužníky před dalším zadlužováním a špatnými praktikami poskytovatelů úvěrů.

Poslední oblastí je oblast sociální prevence, konkrétně práce s rizikovými skupinami. Prvním projekt nese název Terénní programy Olomouc pro děti a mládež a realizátorem je Sdružení podané ruce. Projekt pokračuje od roku 2007 až po současnost, poskytuje pomoc mladým lidem a dětem v obtížných životních situacích přímo v terénu. Lidem ve věku 6 až 26 let, kteří jsou ohroženi rizikovým chováním, se nabízí výchovně-vzdělávací aktivity, informace a poradenství v oblasti sexu, xenofobie, rasismu, drog šikany a dále se nabízí volnočasové aktivity a doprovody do institucí.

Charita Olomouc má svůj projekt Podpora terénních služeb pro lidi bez domova. Projekt zajistil mobilní zázemí pro pracovníky Charity formou automobilu, který je vybaven k poskytování materiální pomoci a měl by zajistit prostorové rozptýlení lidí, kteří potřebují materiální pomoc. V roce 2014 se k tomu to projekt ještě přidal jeden, který nese název Rozvoj alternativních nástrojů práce s lidmi bez domova. Cílem projektu je překonání bariér, které plynou ze sociálních vyloučení bezdomovců prostřednictvím volnočasových aktivit.

Další je Projekt Nízkoprahové zařízení Kudykam, který realizuje Sdružení podané ruce. Projekt pokračuje od roku 1998 až po současnost a má nestarost motivovat a podporovat děti a mládež ve věku 10 až 26 let k dobrému přístupu k životu a to prostřednictvím aktivit, které jsou například rozvoj osobnosti s cílem návratu do hlavního vzdělávacího proudu nebo úspěšný vstup na trh práce, snížení výskytu společensky nežádoucích jevů, předání potřebných informací, podpora zvládání obtížných situací v životě, aktivní a smysluplné trávení času. Dalším projektem tohoto sdružení je projekt Ambulance adiktologie – práce s hazardními hráči a jejich blízkými. Jde o poskytnutí kompletní pomoci osobám, které jsou ohroženy hazardem. Cílem je podpořit a motivovat klienty ke změně životního stylu a znovu je zapojit do běžného života.

Sdružení také realizovalo brožury s názvem Průvodce dluhy. Projekt reaguje na situaci osob, které se vrací z výkonu trestu. Průzkumy zjistily, že průměrní vězni, kteří se navrací z výkonu trestu, jsou zadluženi několika statisíci. Informační brožura by jim měla pomoci pro propuštění zorientovat se v problémech s dluhy a vybavit je praktickými informacemi.

Pro vyloučené lokality má svůj projekt Charita Olomouc pod názvem Khamoro – preventivní programy pro děti a mládež ze znevýhodněných prostředí. Projekt pokračuje od roku 2000 až po současnost a zaměřuje se na eliminaci společensky nepřijatelných jevů

u dětí a mládeže z vyloučených lokalit prostřednictvím podpory zájmových aktivit. Podobný projekt má i Společenství Romů na Moravě, o.s., konkrétně Komunitní centrum Olomouc. Projekt pokračuje od roku 1996 a podporuje aktivity komunitního centra, které je nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež. Zajišťuje výplň volného času pomocí aktivit jako například hudební a taneční kroužek, výtvarný kroužek, sportovní kroužek, doučování, vaření, poznávací výlety do okolí, přednášková činnost, letní tábor.

Dalším projektem je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub Zóna a realizuje jej sdružení Pro Vás. Projekt existuje od roku 2001 a umožňuje dětem a mládeži využívat a spoluutvářet nabídku volnočasových a doprovodných aktivit v dostupném a bezpečném prostředí. Sdružení provozuje nízkoprahové zařízení, pomáhá těm, kteří nevyhledávají standardní formy pomoci a péče, podporuje je při osvojování sociálních dovedností a znalostí, motivuje je ke zdravému životnímu stylu a podporuje ve zvyšování školních znalostí. Sdružení slouží především lokalitě nesoucí název Střední novosadská.

Společnost Člověk v tísní, o.p.s má svůj projekt Probační program pro mladistvé. Ten nabízí tříměsíční kvalifikovaný a komplexní program, jehož cílem je snížit rizika závadového chování mladistvých pachatelů trestné činnosti pomocí probačního programu.

Sdružení SPES, o.s. realizuje projekt s názvem Terénní poradna. Projekt pokračuje od roku 2012 a zpřístupnil poradenské služby pro dlužníky příslušníkům romských komunit ve městě. Realizátor navazuje kontakty s dlužníky formou terénní práce přímo v romských lokalitách na území města nebo se sociálními pracovníky pracujícími s romskou komunitou.

Romskou problematikou se zabývá i Maltézká pomoc, o.p.s. Ta má projekt Preventivní prázdninový pobyt pro děti z rodin ohrožených sociálním vyloučením. Projekt pokračuje od roku 2012. Za Pomoci vyškolených odborníků ze sociálního odboru magistrátu je realizován pro děti týdenní prázdninový pobyt, s programem zaměřeným na tematiku prevence.

Mezi další organizace, které se podílejí na prevenci kriminality patří také Bílý kruh bezpečí, o.s. Sdružení nabízí právní a psychologické poradenství obětem trestné činnosti a pořádá přednášky na téma prevence páchaní trestné činnosti na rizikových skupinách.

Dalším sdružením je Centrum pro rodinný život. Zde je rodinná poradna, mateřské centrum pro matky na rodičovské dovolené, klub pro ženy v obtížné situaci atd. Další organizací je pobočka sdružení Fond ohrožených dětí. Sdružení poskytuje psychologické

poradenství a krizovou intervencí. Vyhledává děti, které žijí v prostředí, kde není dodržena sociální a právní ochrana dětí, pořádá přednášky a kurzy, zprostředkovává mediaci rodinných problémů atd. Předposledním jmenovaným v této kapitole je ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám. Poskytují pomoc dětem, které žijí mimo vlastní rodinu a zaměřují se na prevenci problémů náhradních rodin.

Posledním a zároveň nejdůležitějším aktérem na poli prevence je Nadace Bezpečná Olomouc. Nadace již dvacet let realizuje preventivní aktivity na území města a podařilo se jí získat a smysluplně rozdělit několik milionů korun. Jako jedna z mála nadací se opravdu vryla do podvědomí občanů, především i díky marketingu. Pravidelně vyhlašuje výběrová řízení na poskytnutí příspěvků na projekty prevence kriminality a bezpečnosti města. Nadace tak přerozděluje výnosy nadačního investičního fondu. Vyhlašuje každý rok také svou cenu. Ta spočívá v každoročním výběru a ocenění policisty PČR v Olomouci, strážníka MPO a civilní osoby. Oceňuje tak kvalitní výkon policistů a strážníků olomouckého regionu a odměňuje mimořádné činy civilních osob, které svou pomocí či hrdinským činem přispěly k záchraně života, zabránili škodám na majetku nebo byly nějak nápomocny k zabránění nebo odhalení trestné činnosti a to vždy právě za uplynulý rok. Dále pak nadace přispívá pravidelně na budování kamerového systému a na mnoho dalších projektů pro širokou veřejnost. (Nadace Bezpečná Olomouc, © 2014)

Z uvedeného výčtu vyplývá, že cílovou skupinou projektů jsou většinou nezletilí a mladiství, kteří se mohou dopouštět širokého spektra jednání, které může být protiprávním. Může se jednat například trestné činy krádeží, výtržnictví nebo úmyslného ublížení na zdraví. Jsou také cíleny na skupiny, které vyžadují zvláštní přístup. Jedná se o menšiny, recidivisty jednající v rozporu se zákonem, zadlužené osoby, lidi bez domova nebo osoby ohrožené návykovými látkami. Část projektů je zaměřena na ochranu všech občanů města i jeho návštěvníků a na osvětu bezpečného chování v různorodých formách.

3.7 Instituce Olomouckého kraje a magistrátu města Olomouce na poli prevence

Vedle neziskových organizací a bezpečnostních složek, působí na území města několik dalších městských i krajských institucí.

První z nich je krajský Odbor školství, mládeže a tělovýchovy. Odbor má na starost prevenci sociálně patologických jevů na školách a školských zařízeních prostřednictvím krajského koordinátora prevence sociálně patologických jevů. Další institucí je Pedagogicko-psychologická poradna Olomouckého kraje, která zajišťuje školám poradenství a spolupráci při prevenci. Identifikuje a ošetřuje výskyt sociálně patologických jevů prostřednictvím individuální práce s dětmi a jejich rodiči.

Dětský domov Olomouc, který zřizuje kraj, vykonává soudem uloženou ústavní výchovu. Dům dětí a mládeže Olomouc, který také zřizuje kraj, nabízí volnočasové aktivity a víkendové a prázdninové pobyty pro děti a mládež. Informační centrum pro mládež Domu dětí a mládeže Olomouc poskytuje databáze s informacemi z oblasti práce, volnočasových aktivit, akcí, soutěží, cestování atd. Jako poslední krajskou institucí je zmíněno Středisko sociální prevence Olomouc. Středisko je určeno pro děti, které vyžadují okamžitou pomoc. Zajišťuje krizovou pomoc, krizovou telefonickou pomoc, preventivní pobyty, výchovně – rekreační tábory atd. V jeho prostorách je také intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím.

Další instituce zřizuje Magistrát města Olomouce. Zaštiťujícím odborem je Odbor sociálních věcí. Zřizuje Domov pro ženy a matky s dětmi. Ten poskytuje krátkodobé ubytování pro ženy a matky s nezletilými dětmi a pro těhotné ženy, které se ocitly v mimořádně obtížné situaci. Nabízí také obecné a speciální poradenství, služby sociální intervence atd. Uskutečňují se i terénní sociální práce, pod záštitou magistrátu, které nabízejí poradenství s cílem zabránit sociálnímu vyloučení osob. Dále je tu Oddělení sociální prevence, které zajišťuje sociální prevenci formou konzultací s pedagogickými pracovníky školských zařízení a realizuje vzdělávací programy pro základní a střední školy. Také řídí Systém včasné intervence a koordinuje poskytování služeb odborného sociálního poradenství osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy.

3.8 Městská policie Olomouc a Policie České republiky v úloze prevence kriminality na území statutárního města Olomouce

Městská policie byla zřízena v únoru roku 1992 závaznou vyhláškou, vydanou zastupitelstvem v návaznosti na zákon č.553/1991 Sb. o obecní policii, který vstoupil

v platnost 1. 1. 1992. Městská policie podle zákona 553/1991 Sb. plní především tyto úkoly: podílí se na prevenci kriminality v obci, šetří přestupky a správní delikty, jejichž projednávání má na starost obec, podílí se na dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích a poskytuje Ministerstvu vnitra statistické údaje.

Na plnění preventivních úkolů se v rámci Městské policie Olomouc, dále jen „MPO“, zaměřuje zejména Preventivně informační skupina (dále jen „PIS“), která byla zřízena v prosinci roku 2000. Činnosti v této skupině se věnuje 5 strážníků. Součástí skupiny je i funkce tiskové mluvčí. PIS prostřednictvím přednášek, besed a prezentací práce MPO, v rámci akcí pořádaných pro širokou veřejnost, posiluje působení MPO v oblasti prevence a to na občany všech věkových kategorií. (MPO, © 2013)

PIS se zaměřuje hlavně na děti, mládež a seniory. Využívá metodicky zpracované materiály a seznamuje tyto cílové skupiny a ostatní veřejnost s prací policie jako celku. Děti v předškolním věku se seznamují s uniformou policisty městské policie a Policie ČR a s pomůckami pro výkon služby. Strážníci PIS jim vysvětlují pravidla správné chůze po chodnících a stezkách pro chodce, připomínají jim základní pravidlo, při pohybu ve vozovce, „vidět a být viděn“. Děti se učí uspořádání semaforů a je jim vysvětleno, kde si bezpečně hrát. Dále je jim také vysvětleno, jak se mají chovat při kontaktu s cizí osobou, se zvířetem nebo při nálezu nebezpečného předmětu. Strážníci PIS v 1., 2., a 3. třídách základních škol, pomocí besed, které trvají jednu vyučující hodinu v průběhu školního roku, v dětech utvrzují znalosti, kterých se jim dostávalo od strážníků již v mateřské škole. Ve 4. a 5. třídách je čas na besedy navýšen - již probíhají ve 2 × 2 vyučovacích hodinách. (MPO, 2013, s. 6)

Žákům první třídy se daná témata pro mateřské školy spíše opakují. Ke svým vědomostem pak přidávají znalosti telefonních čísel tísňových linek a některých dopravních značek. Žáci druhých ročníků se nadále věnují výuce pravidel jejich účasti v silničním provozu, například pravidla související s přecházením komunikací atd. Začíná se zde také s výukou pravidel a zásad bezpečnosti cyklistiky. Ve třetím ročníku si děti s pracovníky PIS opakují zásady z prvního a druhého ročníku. Navíc je pracovníky poukazováno na místa, kde je chodcům vstup zakázán, na zásady chování cyklistů v silničním provozu, na bezpečnou jízdu v autě, především na správné užití autosedaček. Ve 4. ročníku jsou žákům vysvětlovány složitější dopravní situace a zásady přepravy v městské hromadné dopravě.

U dětí v 5. ročníku je snaha o vytvoření pozitivního vztahu k MPO. Učí se jak se zachovat, když se stanou obětí nebo svědkem trestného činu a jsou jim poskytnuty informace, jak mohou spolupracovat s MPO. Pracovníci PIS se snaží předat dětem strategické rady, jak se zachovat v případě, že jsou sami doma a sami na ulici nebo se stali obětí či svědkem trestného činu. Dále jsou jim prezentovány, pomocí přednášky a videa, příběhy, které ukazují jak řešit situaci, kdy je někdo láká k nasednutí do cizího automobilu, kdy jsou obětí šikany, znásilnění nebo učiní nebezpečný nález

PIS také vede besedy pro seniory. Činnost je realizována přímo v sídle MPO, kde je pro besedy určena velká zasedací místnost. Starší občané jsou skupinou obyvatelstva, která je do jisté míry, více ohrožena protiprávním jednáním. Při setkání se seniory se PIS zaměřuje na sdělování informací o možných rizicích a hrozbách a způsobech, jak jim předcházet. V posledních letech probíhá projekt „Bezpečný senior“. Z jeho rozpočtu (10 000 Kč od statutárního města) se realizoval nákup 1400 ks osobních alarmů Bodyguard 3 pro ochranu před útočníkem a uskutečnily se besedy pro různé organizace sdružující seniory.

Osobní alarmy mohou účinně pomoci při napadení nebo při ochraně peněženek, batohů apod. Přívěšek se dá využít i v případě zdravotních potíží. Hlasitý tón dokáže upozornit na problém vyžadující přivolání lékařské pomoci nebo dokáže zahnat útočícího psa. Seniorům jsou také předávány tzv. „průkazy pro seniory“. Ten obsahuje základní údaje o držiteli průkazu, kontakt na jeho ošetřujícího lékaře, záznam o nemocech a užívaných lécích. Je zde důležitá kolonka pro odkaz na kontaktní osobu, kterou by bylo při závažných problémech nutno vyrozumět, a jsou zde také uvedena čísla tísňových linek. Strážníci se setkávají i s osobami se zdravotními obtížemi a údaje o nich mohou účinně přispět při poskytnutí první pomoci. (MPO, 2013, s. 7)

V roce 2014 PIS realizuje nový projekt s názvem Preventivně informační mapy. Projekt vychází z potřeby naplnit principy strategie community policing, která se zakládá na vstřícnosti policistů v terénu. Mělo by být pořízeno přibližně 10 000 ks minimap a 1 000 ks trhacích map formátu A5, které budou obsahovat text s upozorněním na důležité zásady bezpečného chování a výčtem tísňových linek. Mapky zachycují centrum města a jsou v nich vyznačeny parkovací zóny a umístění parkovacích automatů. Dále na nich vyznačeny služebny PČR. Mapy jsou také vytištěny v anglické jazykové mutaci. V případě hledání konkrétního místa, bude mít strážník možnost celou trasu k požadovanému cíli vyznačit na mapce a předat ji tazateli spolu s informacemi o zásadách bezpečného chování.

PIS dále zpracovává propagační a osvětové materiály. Ve spolupráci se sdělovacími prostředky informuje veřejnost. Spolupracuje s organizacemi, které působí v oblasti prevence a volnočasových aktivit mládeže. Pořádá branné závody a dopravní soutěže pro mateřské školy. Při své činnosti spolupracuje s Policií ČR, hasiči, armádou, záchranou službou a dalšími organizacemi. V roce 2012 pracovníci PIS navštívili 276 tříd základních a mateřských škol a tím oslovili 5 958 dětí. Uspořádali 85 tematických besed, kterých se účastnilo 2 195 osob. Podíleli se na 34 akcích, kterých se účastnilo 17 495 osob všech věkových kategorií. Celkem se tedy jednalo o 395 akcí a 25 648 osob. V roce 2013 přednáškami prošlo 326 tříd, celkem 7038 žáků, 58 besedami celkem 1 519 osob a konalo se 64 akcí, kde bylo 14 540 osob. Celkem v roce 2013 činnost PIS spatřilo 23 089 osob. (MPO, 2013, s. 7)

Obrázek 6: Ukázka materiálů pro projekt Bezpečný senior.

Zdroj: MPO

Na území města působí také Preventivně informační skupina Policie ČR. Ta se v posledních letech soustředí, především na projekty s názvy, Chci být viděn a Auto nepoužívám jako trezor. Prvně jmenovaný město podpořilo částkou 60 000 Kč. Projekt se zaměřuje na prevenci úrazů a nehod, které se mohou stát na pozemních komunikacích za snížené viditelnosti. Tato prevence, mimo jiné, spočívá ve vybavení především dětí, maminek s kočárky, cyklistů, motocyklistů a seniorů reflexivními prvky. Prvky jsou distribuovány při preventivních akcích v blízkosti škol, při kontrolách cyklistů a řidičů vozidel a také při besedách se seniory.

Další projekt, probíhající od roku 2012 se jmenuje Auto nepoužívám jako trezor. Z rozpočtu města byl projekt ročně podpořen částkou 40 000 Kč. Je zaměřen na snížení majetkové trestné činnosti z oblasti vloupání do motorových vozidel. Na tomto projektu spolupracuje PČR a městská policie. Projekt spočívá v distribuci preventivních letáků s informacemi, o postupu v případě krádeží různých druhů dokladů. Dalším letákem je informace řidiče o provedené kontrole. Cílovou skupinou jsou řidiči automobilů, kteří parkují na parkovištích velkých obchodů a v odlehlých ulicích města, kde je vysoké procento trestné činnosti vloupání do motorových vozidel.

Pro rok 2014 PIS Policie ČR utvořila nový projekt s názvem Kapsa. Ten se zaměřuje na snížení rizik kapesních krádeží. Pomocí osvěty a preventivních akcí se občané seznamují se základními pravidly osobní bezpečnosti, aby jejich dodržováním přispěli ke snížení nápadu trestné činnosti například kapesních krádeží.

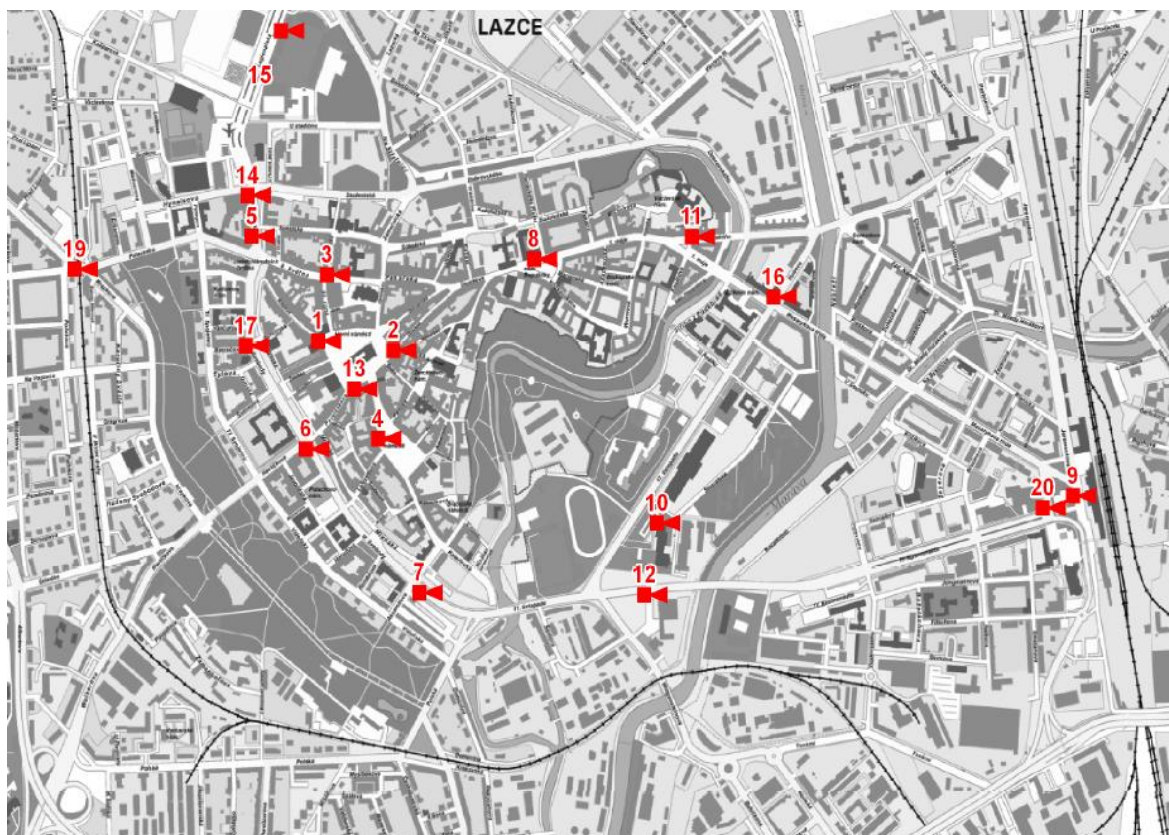
3.8.1 Kamerový systém města Olomouc

Kamerový systém slouží obyvatelům města od roku 1997. Jeho hlavním záměrem je zvýšení bezpečnosti občanů na exponovaných místech. Kamerový systém byl realizován jako jedno z opatření prevence kriminality v rámci "Komplexního programu prevence kriminality na místní úrovni". Kamery jsou instalovány na místech s vysokou mírou pouliční kriminality s cílem přispět k jejímu snížení a odradit potenciální pachatele od protiprávní činnosti. Největší počet kamer je soustředěn do centra města, které také vykazuje nejvyšší nápad trestných činů a protiprávního jednání.

Na financování kamerového systému se podílelo statutární město Olomouc, Nadace Bezpečná Olomouc a byla využita i dotace z Ministerstva vnitra. Celková částka, vynaložená na realizaci kamerového systému, činí zhruba 12 840 000 Kč. Systém v současné době tvoří 21 stacionárních kamer, 2 kamery SentryScope a 7 mobilních kamer. Kamery obsluhuje 6 stálých pracovníků v nepřetržitém provozu. Systém kamerového zabezpečení se neustále rozvíjí a rozšiřuje. V roce 2013 se již jednalo o 12. etapu a bylo na ni vyčleněno 134 603 Kč z rozpočtu města a 1 211 419 Kč z rozpočtu MV. (MPO, ©2014)

V roce 2013 také proběhla pátá etapa rozšíření a modernizace kamerového systému na stadionu SK Sigma Olomouc. Poskytnutá podpora města v roce 2013 činila 60 000 Kč. Jedná se zde především o monitoring problémových návštěvníků při fotbalových utkání.

Obrázek 7: Olomoucký kamerový systém v roce 2011

Zdroj: Plán preventivních aktivit města Olomouce na léta 2012-2015

Tabulka 15: Výsledky kamerového systému za rok 2012

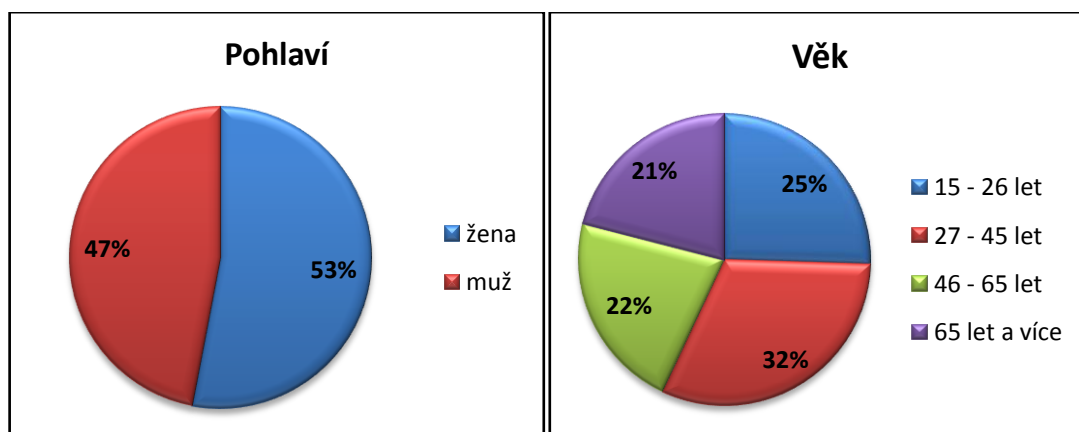
VÝSLEDKY KSMO ZA ROK 2012	
Druh přestupku	Počet přestupků
Nepovolené plakátování	25
Přivolání zdravotnické pomoci - podnapilost	28
Přestupky proti majetku	10
Sprejeři- předáno PČR	1
Zadržení pachatelů TČ	16
Pohyb osob v kašnách	27
Nepovolené parkování	635
Monitorování v rámci akcí	259
Nesvítilí veřejné osvětlení	42
Rvačky, výtržnost, žebrání – zásahy hlídek	64
Znečištění veřejného prostranství	107
Zjištěné poznatky – řešeno MPO, TSMO ad.	127

Zdroj: (MPO, ©2013)

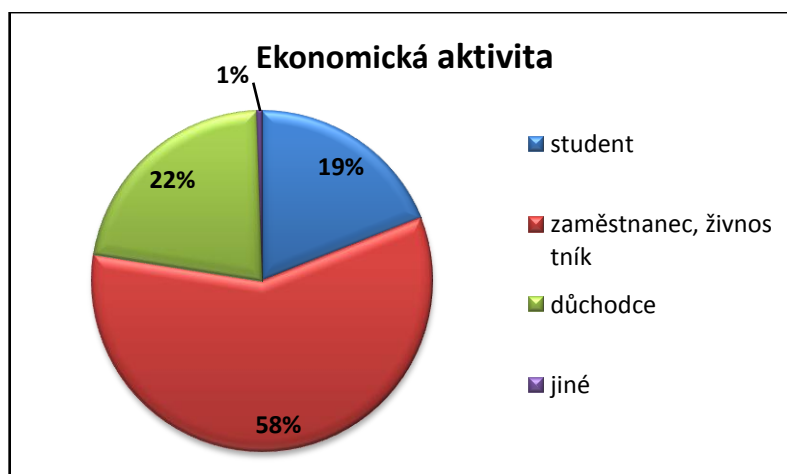
4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Záměrem dotazníkové šetření bylo zjistit, jakým způsobem vnímá veřejnost prevenci kriminality na území města Olomouce. Údaje z dotazníků jsou použity jako náměty na zlepšení systému prevence na území města Olomouce, které jsem shrnul v této diplomové práci. Sestavený dotazník vyplnilo 200 obyvatel Olomouce ve věku od 15 let až po seniory starší 65 let a to z důvodu, aby dotazník obsáhl pohled všech věkových kategorií na zmiňovanou problematiku. V úvodní části dotazníku respondenti měli uvést identifikační údaje, tedy pohlaví, věk a ekonomickou aktivitu. Z toho vyplývající strukturu respondentů můžeme zobrazit podle následujících třech grafů.

Graf 9 a 10: Pohlaví a věk respondentů

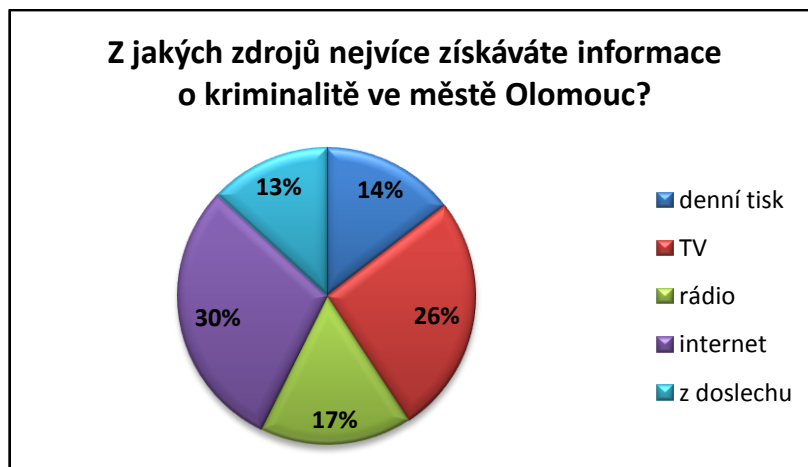

Graf 11: Ekonomická aktivita respondentů

Většinu respondentů tvořili zaměstnanci nebo živnostníci (58%), dále byli zastoupeni lidé ve starobním důchodu (22%) a studenti (19%).

Graf 12: Preference zdrojů informací o kriminalitě ve městě Olomouc

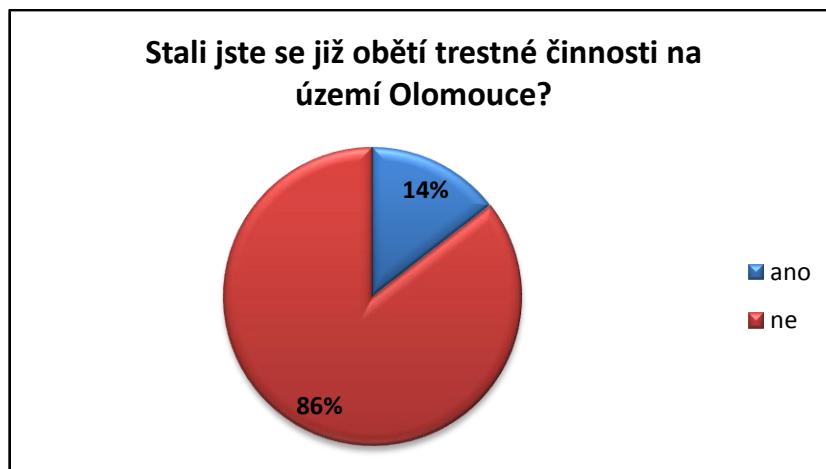
Na otázku, z jakých zdrojů respondenti nejvíce získávají informace o kriminalitě na území města Olomouce, dotazovaní odpovídali rozdílně, avšak nejvíce informací podle zjištěných výsledků získávají z internetových zdrojů (30%) a z televize (26%).

Graf 13: Vnímání bezpečí na území města Olomouce

Na otázku, zda se obyvatelé Olomouce cítí bezpečně ve městě, uvedla převážná většina obyvatel, že „spíše ano“ (62%) nebo „ano“ (15%). Tato skutečnost se dá hodnotit jako pozitivní. Na opačnou stranu se přiklonili respondenti s odpověďmi „spíše ne“ (17%) a „ne“ (2%). Zbývající 4% respondentů uvedla, že „nevím“, zda se cítí na území města Olomouce bezpečně. Když se zaměříme na rozdíly v pohlaví, zjistíme, že bezpečně se cítí ve stejném poměru muži i ženy. Nejvíce se cítí být ohrožení lidé ve starobním důchodu.

Graf 14: Procentuální zastoupení obětí trestné činnosti mezi respondenty

Na tuto otázku kladně odpovědělo 14% respondentů. Oběťmi trestných činů se stali ženy i muži téměř ve stejném počtu. Z 200 respondentů odpovědělo kladně 16 žen a 13 mužů. Kladné odpovědi jsou rovnoměrně rozprostřeny do všech věkových kategorií. Většinou se jednalo o krádeže.

Graf 15: Hodnocení pozitivní úlohy kamerového systému v prevenci kriminality

Na otázku, týkající se pozitivní úlohy kamerového systému většina respondentů odpověděla kladně (84%), zbývající respondenti buď neví (8%) nebo si myslí, že kamerový systém nemá pozitivní úlohu v prevenci (8%).

Graf 16: Hodnocení dostatečného zabezpečení vlastního majetku proti kriminalitě

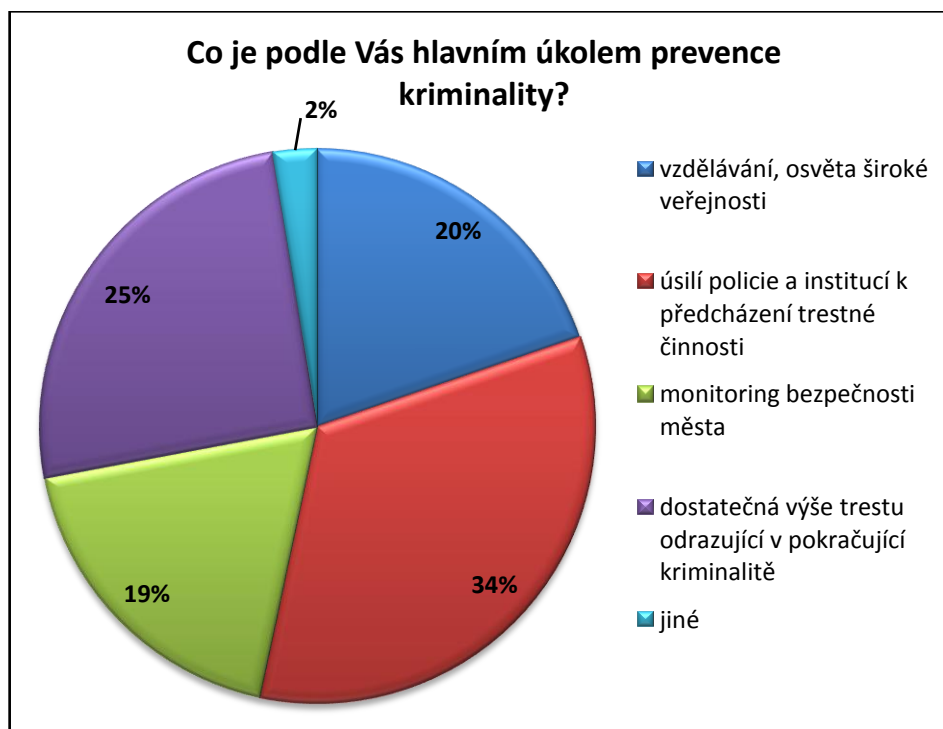
Z vyhodnocení odpovědí na tuto otázku vyplývá, že většina respondentů se domnívá, že spíše má (60%) nebo má (15%) zabezpečený svůj majetek.

Graf 17: Procentuální zastoupení důvodů, pro které respondenti nemají nebo spíše nemají dostatečně zabezpečený svůj majetek

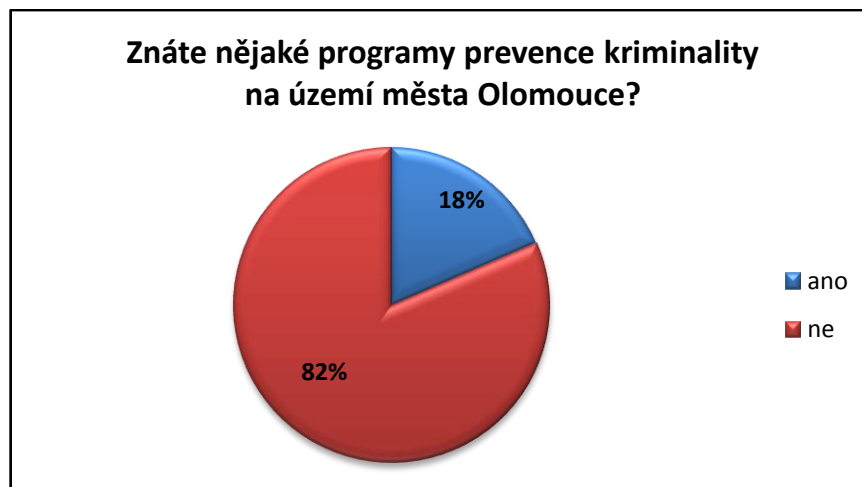
Tato otázka úzce souvisí s předcházející, na kterou většina respondentů odpověděla, že mají majetek zabezpečený dostatečně, a proto na tuto poslední otázku převážně uvedli v odpovědi jiné důvody. Zbývající respondenti napsali „finanční důvody“ (17%), že necítí potřebu zabezpečit svůj majetek (12%) nebo že se cítí být neinformováni o možnostech zabezpečení (6%).

Graf 18: Stanovení hlavních úkolů prevence kriminality z uvedeného výběru podle názorů respondentů

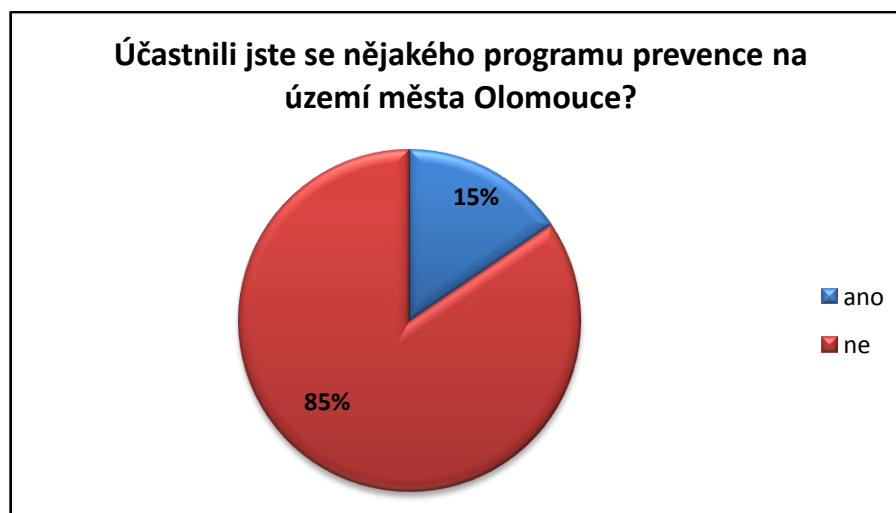
Respondenti na tuto otázku odpovídali velice rozdílně, nejvíce z nich se domnívá, že hlavním úkolem prevence kriminality je úsilí policie a institucí, směřujících k předcházení trestné činnosti (34%). Dále pak spatřují prevenci kriminality v dostatečné výši trestu (25%), ve vzdělávání a osvětě široké veřejnosti (20%), v monitoringu města 19% a v jiných úkolech (2%). Četnost dvou odpovědí – „úsilí policie a institucí v přecházení trestné činnosti“ a „dostatečná výše trestu, odrazující v pokračující kriminalitě“, byla nejvyšší u respondentů všech věkových kategorií a také u obou pohlaví.

Graf 19: Znalost programů prevence kriminality na území města Olomouce

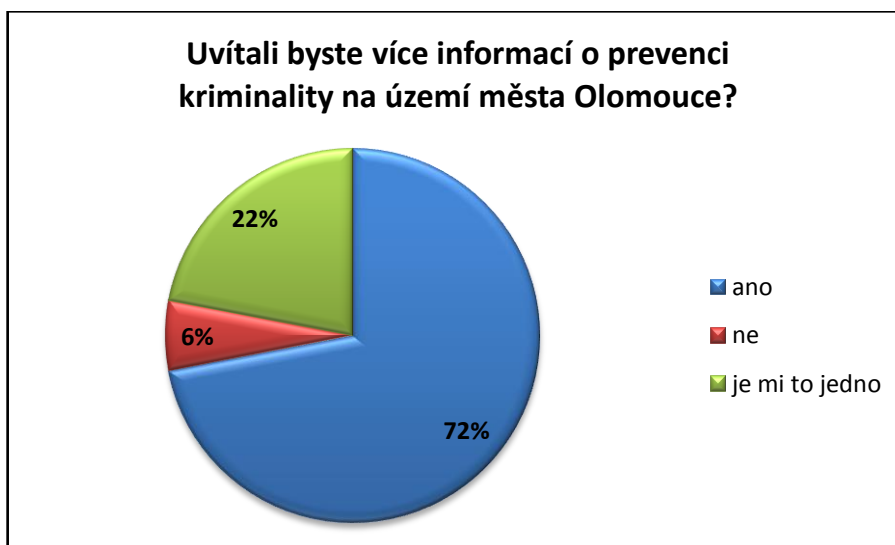
Na tuto otázku odpověděla většina respondentů „ne“ (82%). Z 200 respondentů odpovědělo kladně pouze 37 občanů města Olomouce, z toho bylo 20 starobních důchodců, 11 zaměstnanců a 5 studentů. V upřesnění dopovědi, kde respondenti mohli vyjmenovat konkrétní programy prevence, někteří senioři uvedli, že mají povědomí o přednáškách bezpečnostních složek. Zbývající část respondentů, která odpověděla kladně, uvedla Nadaci Bezpečná Olomouc.

Graf 20: Účast respondentů v některém z programů prevence na území města Olomouce

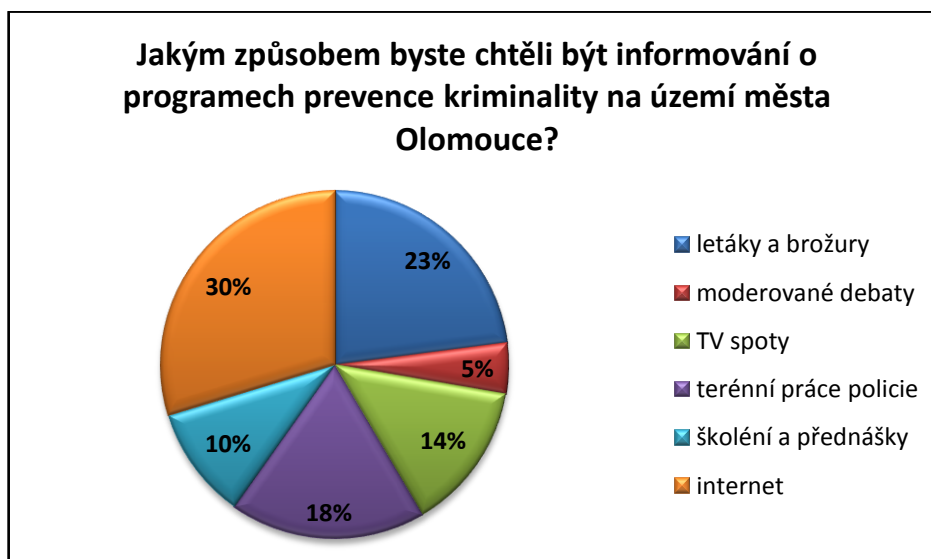
Tato otázka korespondovala s předcházející, proto můžeme vidět téměř totožný graf. Nějakého preventivního programu se zúčastnilo pouze 15% respondentů, z toho většina byli starobní důchodci, kteří se zúčastnili přednášek přednášky pro seniory, pořádaných Policií ČR nebo Městskou policií Olomouc.

Graf 21: Hodnocení množství poskytovaných informací o prevenci kriminality na území města Olomouce

Na otázku, týkající se potřeby zvýšení množství informací o prevenci na území města Olomouce, které jsou jim k dispozici, většina respondentů by zvýšení uvítala (72%). Zbývajícím lidem je to jedno (22%) nebo nemají zájem vůbec se zabývat touto problematikou (6%). Informace by uvítaly rovnoměrně všechny věkové kategorie a s mírnou převahou ženy.

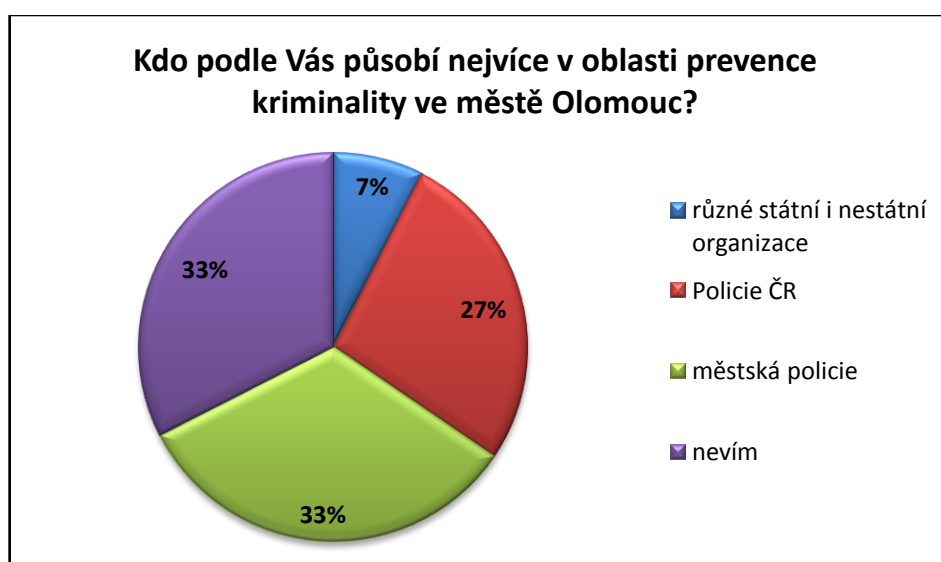
Graf 22: Preference jednotlivých způsobů předávání informací o programech prevence kriminality na území města Olomouce

Na otázku, týkající způsobu podávání informací o prevenci kriminality, respondenti nejčastěji odpovídali, že preferují internet (30%), letáky a brožury (23%) a terénní práce policie

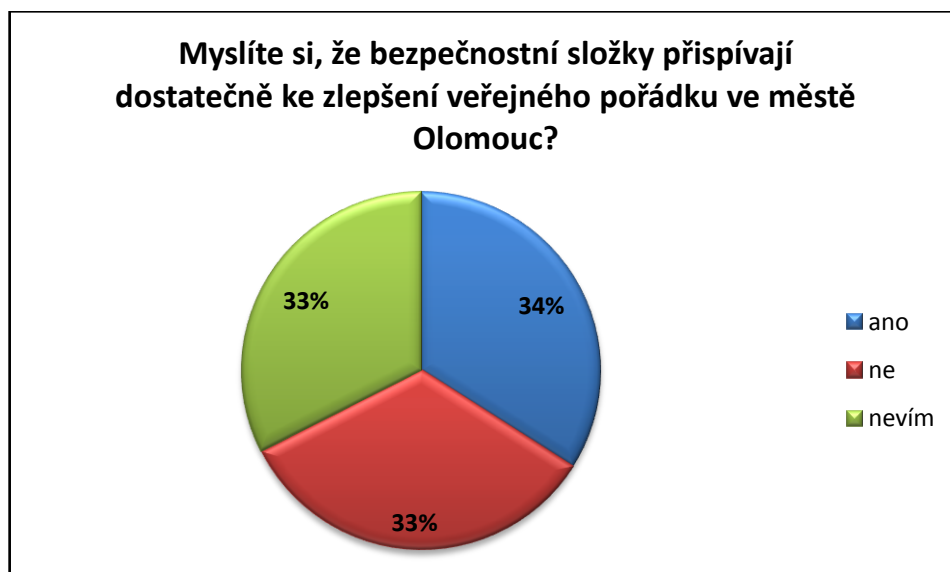
(18%). Ženy rozdělily svůj záměr téměř rovnoměrně mezi všechny možnosti. Mírně u nich převažoval internet, možnost moderovaných debat zatrhly jen výjimečně. Muži jednoznačně preferují internet, za který se zařadila terénní práce policie a letáky. Naopak počet odpovědí, ve prospěch moderovaných debat, školení a přednášek byl mizivý. Z hlediska rozdělení podle ekonomické aktivity respondentů, lidé ve starobním důchodu, upřednostňují více zdrojů informací, ne však moderované debaty a internet. Zaměstnanci jsou raději informováni prostřednictvím internetu, terénní práce policie a letáků s brožurami. Studenti si nejčastěji vybírali „školení a přednášky“, „internet“ a „letáky a brožury“.

Graf 23: Vnímaní podílu různých organizací na prevenci kriminality ve městě Olomouc

Na otázku, kdo podle respondentů se nejvíce podílí na prevenci kriminality v Olomouci, občané města odpověděli „nevím“ (33%), „městská policie“ (33%), „Policie ČR“ (27%). Četnost odpovědi „různé státní i nestátní organizace“ byla jen 7%. Obyvatelé tedy vnímají jako nejvíce činné v oblasti prevence kriminality bezpečnostní složky nebo nevědí, kdo na poli prevence působí. U žen byla převaha odpovědi „městská policie“, muži odpovídali převážně „nevím“.

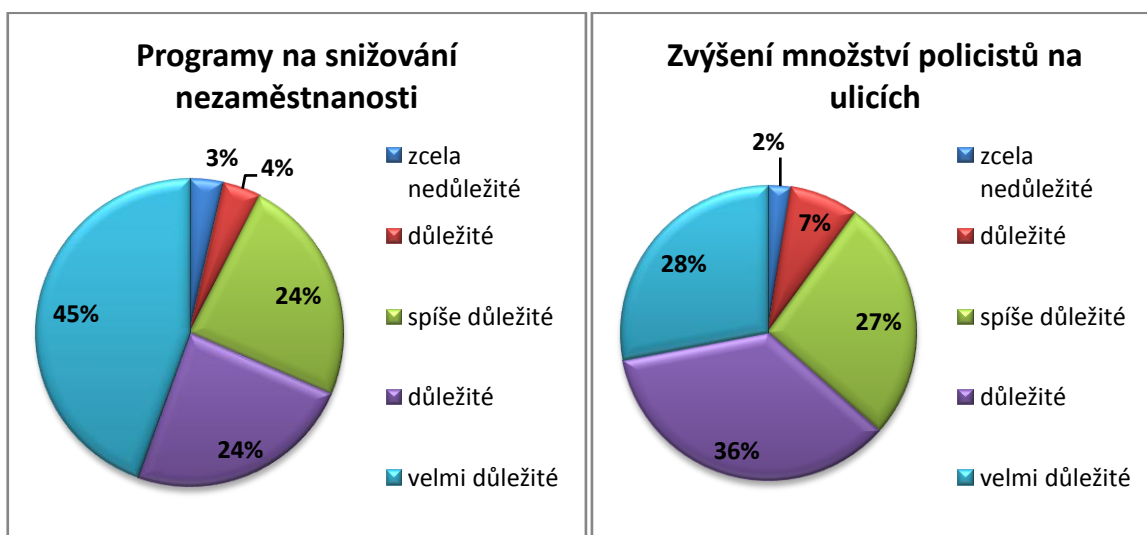
Graf 24: Hodnocení příspěvku bezpečnostních složek ke zlepšení veřejného pořádku ve městě Olomouc

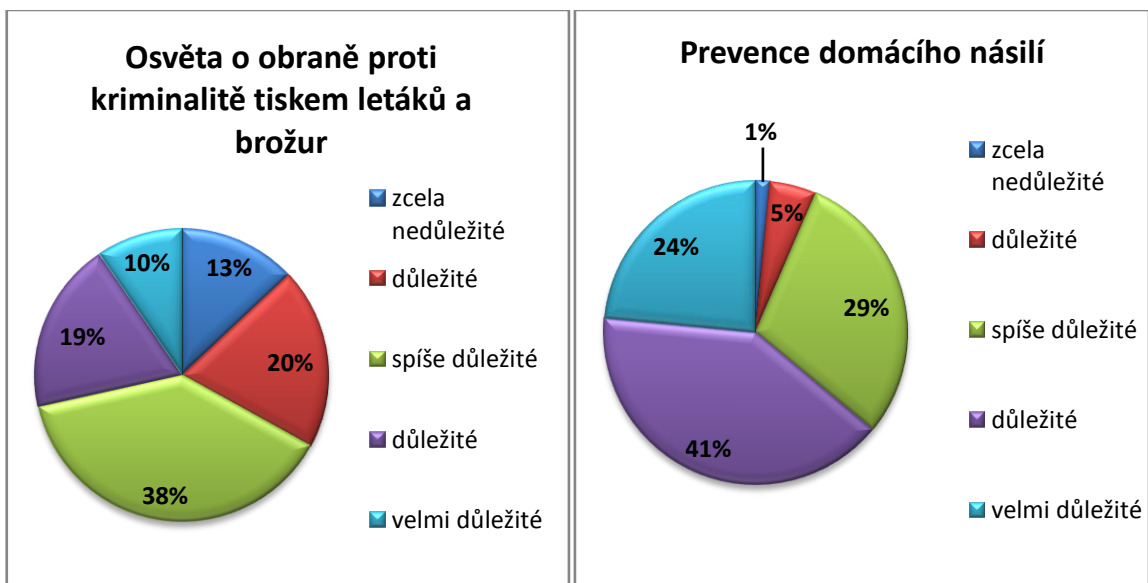
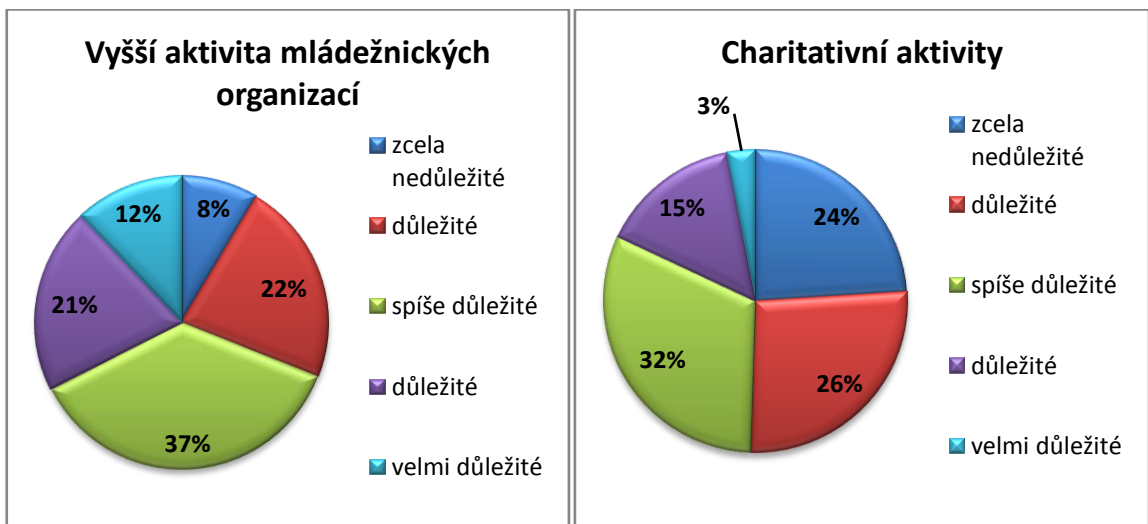
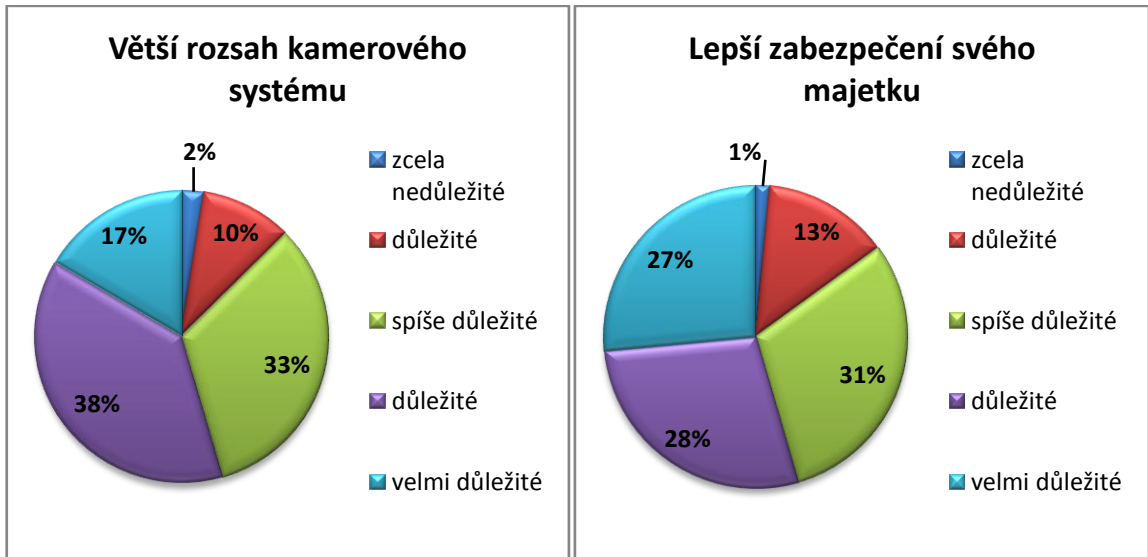

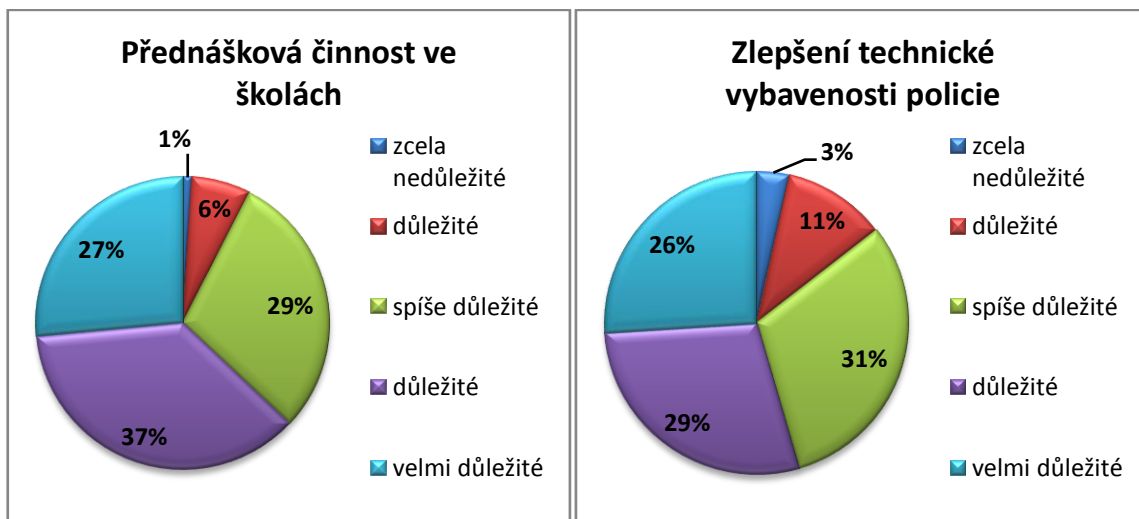
Otázkou týkající se příspěvku bezpečnosti složek ke zlepšení veřejného pořádku ve městě Olomouc, se respondenti svými odpověďmi rozdělili na třetiny. Odpověď „ano“ uvedlo 34% respondentů, „ne“ 33%, a „nevím“ 33%. Ve stejném poměru odpovídali ženy i muži a všechny jejich věkové kategorie stejně.

Následující soubor deseti grafů je odrazem vnímání důležitosti jednotlivých aktivit, zabezpečujících prevenci kriminality ze strany respondentů

Grafy 25 až 35: Hodnocení důležitosti jednotlivých aktivit, zabezpečujících prevenci kriminality

V závěrečné části dotazníku měli respondenti hodnotit důležitost deseti aktivit, zabezpečujících prevenci kriminality, viz. grafy 25 až 35. Respondenti měli za úkol ke každému řádku přiřadit číselnou hodnotu: 1- zcela nedůležité, 2 – nedůležité, 3 – spíše důležité, 4 - důležité, 5 – velmi důležité. Hodnocení aktivit je shrnuto v tabulce a vyjádřeno průměrem. Tabulka znázorňuje pořadí dle důležitosti na základě váhy vypočteného průměru.

Tabulka 16: Pořadí preventivních aktivit podle preferencí respondentů

Aktivita	Průměr
Programy na snižování nezaměstnanosti	4,02
Přednášková činnost ve školách	3,81
Prevence domácího násilí	3,80
Zvýšení množství policistů na ulicích	3,79
Lepší zabezpečení svého majetku	3,65
Zlepšení technické vybavenosti policie	3,63
Větší rozsah kamerového systému	3,56
Vyšší aktivita mládežnických organizací	3,05
Osvěta o obraně proti kriminalitě tiskem letáků a brožur	2,92
Charitativní aktivity	2,47

Tabulka nám napovídá, že respondenti považují za nejdůležitější aktivity, programy na snižování nezaměstnanosti, přednáškovou činnost ve školách a prevenci domácího násilí. Naopak za méně důležité považují aktivity mládežnických organizací, osvětu o obraně proti kriminalitě tiskem letáků a brožur a na poslední místo zařadili charitativní aktivity.

5 NÁVRHY OPATŘENÍ DO BUDOUCNA

V úvodu bych se vrátil ke kapitole 2.9 Návrhy legislativních úprav. Systém prevence kriminality v ČR je utvářen Strategií prevence kriminality v České republice, nyní na léta 2012 – 2015, kterou schválila vláda. Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen RPVK) hodnotí tento systém jako fungující, bez nutnosti systémových změn.

Odbor prevence kriminality MV, jako gestor pro tuto oblast v ČR, se zpočátku klonil k tomu, že nová právní úprava je nutná. Měla vést k organizační i finanční stabilizaci systému prevence kriminality v ČR, k zajištění kontinuity a potřebné spolupráce mezi nej-různějšími aktéry v oblasti prevence kriminality, po zavedení obdobného zákona do legislativy Slovenské republiky se však ukázalo, že zákon má spíše deklaratorní povahu a sami Slováci přiznávají, že nevedl k takovým výsledkům, jaké očekávali. Nejen z těchto důvodů je již dnes jasné, že samostatný zákon o prevenci kriminality u nás nevznikne.

Naproti tomu se mi spoléhání jen na usnesení vlády jeví jako nedostačující. Domnívám se, že by se měly pro lepší zakotvení prevence kriminality novelizovat aspoň tyto zákony:

- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy v ČR, do kterého by mělo být výslovně doplněno, že prevence kriminality je součástí oblasti veřejného pořádku. Měla by být vymezena koordinační úloha MV pro oblast prevence kriminality a sociálně patologických jevů, včetně zakotvení mezi-resortního orgánu RVPK.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a zákon 131/2000 Sb., o hl.m. Praze. Do výčtu potřeb občanů by měla být doplněna prevence kriminality, a o uspokojování této potřeby by se měla starat v samostatné působnosti obec. Zastupitelstvo a občané by po této změně mohli vytvářet tlak na vykonávání preventivních činností.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o PČR. Tento zákon by měl ustanovit povinnost zpracovat koordinační dohody, upravující spolupráci PČR a obcí.

Novelizace těchto zákonů by se promítla i do lokální úrovně prevence kriminality, tedy i do prevence na území města Olomouce. Její prosazování by se tak dostalo přímo do zákona o obcích a nemuselo by spoléhat na činnost odborníků, podpořenou jen slabou vůlí zastupitelstva.

Policie ČR by, po úpravě zákona, byla nucena průběžně spolupracovat s obcemi. Musela by si stanovit hlavní priority a cíle prevence, vyspecifikovat kompetence a vyčlenit si vlastní finanční zdroje na financování preventivních aktivit.

Problém vidím také v působení policistů na školách a školských zařízeních, kde nám v legislativě chybí zakotvení práva vstupu policisty, kriminalisty, preventivního pracovníka nebo psychologa do budov škol a jejich možnosti samotného přímého jednání s dětmi a mladistvými. Policisté by měli testovat návykové látky u žáků ve školách nebo školských zařízeních, ale neopravňuje je k tomu zákon. Dnes je poměrně běžné, že mladí lidé, některé halucinogenní drogy, například marihuanu, nepovažují za drogu a dochází u nich k jejímu masovému užívání. Dalším problémem spatřuji v celoplošné ochraně osobních údajů. Policie by, díky navrhované novele zákona, získala lepší přístup k údajům o pachatelích a byla by tak schopna pachatele rychleji identifikovat.

Manažer prevence kriminality města Olomouce spatřuje hlavní překážky v efektivitě aktivit prevence ve spolupráci s PČR, v neodpovídajícím průběžném informačním servisu, který by mapoval nápad specifické trestné činnosti v jednotlivých lokalitách města. Tyto informace jsou aktualizovány zpravidla jen jednou ročně. Krajské ředitelství Policie ČR má preventivně informační oddělení a vyčleněného preventistu pro území města Olomouce, ale nedisponuje vlastními finančními prostředky pro projekty prevence. Musí se tak hlásit do oficiálního grantového řízení o dotace na krajské nebo lokální úrovni. Na základě uvedených poznatků bych navrhoval tato opatření:

- Povolit vstup preventivních pracovníků police do škol, za účelem konání pravidelných kontrol držení a užívání drog.
- Ustanovit povinnost Policie ČR předávat pravidelně zprávu o kriminalitě a její struktuře obcím. Vytvořit tak odpovídající průběžný informační servis, který by mapoval nápad trestné činnosti v jednotlivých lokalitách města Olomouce.
- Vytvořit minimální finanční zdroje na lokální úrovni pro preventivní činnosti. Domnívám se, že pro město Olomouc, by částka na pokrytí nákladů na preventivní činnosti a nákup materiálu neměla překročit sto tisíc korun.

Dalším zástupcem bezpečnostních složek, který působí na poli prevence na území města, je Městská policie Olomouc, konkrétně preventivně informační skupina (dále jen PIS), složená z pěti strážníků. PIS prostřednictvím přednášek, besed a prezentací práce

MPO působí v oblasti prevence kriminality na občany všech věkových kategorií. Činnost PIS hodnotím jako velice dobrou. V roce 2012 a 2013 pracovníci PIS navštívili několik stovek tříd základních a mateřských škol, uspořádali desítky tematických besed pro širokou veřejnost. Pracovníci PIS při svých aktivitách efektivně spolupracují s republikovou policií.

Městská police Olomouc také provozuje systém kamerového zabezpečení. Ten obsluhuje 6 stálých pracovníků v nepřetržitém provozu, kteří se střídají po několika hodinách. Pozitivní je, že se systém neustále rozšiřuje. Při dnešním počtu kamer, který přesahuje číslo dvacet, se mi však zdá být jeden pracovník na směně, při sledování a obsluze systému, málo. Další problémem je slabé pouliční osvětlení v některých lokalitách, které tak znemožňuje kamerovému systému lépe rozpoznat dění na ulici. Proto bych navrhoval tato opatření:

- Zlepšit uspořádání monitorů v obslužném centru a posléze využívat dva pracovníky na směně při obsluze kamerového systému.
- Dořešit problémy s nedostačující intenzitou veřejného osvětlení, především v lokalitě Horního náměstí.

Tato opatření by vyvolala investici několik desítek tisíc korun do přebudování místnosti s monitory a následně přijetí minimálně dvou pracovníků pro obsluhu kamerového systému. Jejich mzdové náklady by se promítly do rozpočtu městské policie částkou blížící se půl milionu korun ročně.

Řízení a financování prevence na území města Olomouce je na dobré úrovni a dlouhodobě stabilní. Samospráva má aktivní zájem o problematiku prevence a je pro její realizaci vytvořená dostatečná personální podpora. Je ustanoven manažer prevence kriminality a poradní orgán Rady města Olomouce v podobě Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost. Kladně lze také hodnotit spolupráci mezi Magistrátem města Olomouce a Krajským úřadem Olomouckého kraje. Bohužel není ustanovena žádná stálá pracovní skupina, kterou by tvořily zástupci všech zainteresovaných subjektů v oblasti prevence. To vede, v některých případech, k nesystémové práci a řešení nashromážděných problémů v oblasti prevence až po uplynutí období platnosti daného ročního Programu prevence. Slabím místem tohoto systému je nedostatečná spolupráce bezpečnostních složek a neziskových organizací. Zde navrhuji toto opatření:

- Jednotlivé subjekty strategicky propojit na úrovni pravidelně se scházejících pracovních týmů, zavázat je k vzájemné koordinaci preventivních aktivit a vytvořit mezi nimi informační strukturu.

Po porovnání v práci uvedených projektů s analýzou kriminality vyplývá, že projekty Programu prevence kriminality plní cíle Strategie platné pro současné období. Aktivity programů jsou určeny širokému spektru cílových skupin, ať už to jsou nezletilí a mladiství, kteří se mohou dopouštět různých druhů protispolečenského a asociálního jednání nebo skupiny, které vyžadují zvláštní přístupy, například menšiny, recidivisté, zadlužené osoby, lidé bez domova a osoby ohrožené návykovými látkami. Problém spatřuji v jedné skupině pachatelů, a tou jsou recidivisté. Za poslední tři roky došlo na území města k podstatnému zvýšení nápadu trestných činů, páchaných touto skupinou. Nutno dodat, že tento problém se neomezuje jen na území města, ale je problémem celého státu. Práce s recidivisty není systémově ošetřena. Na území města sice působí Probační a mediační služba a sociální kurátoři, ale jejich činnost nedokáže pokrýt tuto problematiku, proto navrhuji tato opatření:

- Zavést ucelený záchytný systém, určený jen pro recidivisty, do kterého budou začleněni ihned po svém propuštění. Z recidivisty by pracovali zástupci lokálních nestátních i státních organizací, kteří by byly financováni ze státního rozpočtu.
- Zvýšit množství projektů, zabývajících se motivací propuštěných vězňů k návratu do normálního života. Tyto projekty by měly spočívat v pomoci při zajišťování nezbytných materiálních potřeb, při organizování života na svobodě a při poskytování sociálního a právního poradenství.
- Zintenzívnit spolupráci zástupců Probační a mediační služby se všemi místními subjekty, které jsou zainteresovány do prevence.
- Ustanovit funkci asistenta prevence pod hlavičkou magistrátu, který by spolupracoval s neziskovými organizacemi a policií. Tento asistent by dohlížel, popřípadě komunikoval s lidmi bez domova.
- Navrhnu komplexní příručku obsahující seznam a kontakty na všechny instituce z oblasti prevence a podrobné informace, týkající se jejich činnosti. Tyto příručky nebo brožury by rozdávali například terénní sociální pracovníci přímo na ulici vytypovaným osobám.
- Zavést hodnotící kritéria kvality programu prevence kriminality.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že lidé se cítí ve městě Olomouc bezpečně nebo spíše bezpečně z 77%, což se dá hodnotit jako pozitivní. Ze vzorku 200 respondentů se stalo oběťmi trestných činů 14% dotazovaných. V převážné většině se jednalo o oběti krádeží. Hlavní úkol prevence kriminality, respondenti spatřují v úsilí policie a institucí, směřujících k předcházení trestné činnosti. Za nejdůležitější preventivní aktivity označili programy pro podporu zaměstnanosti a přednáškovou činnost ve školách. Z provedeného šetření dále vyplývá, že lidé nejsou dostatečně obeznámeni s preventivními programy na území města, i když jich probíhá na území města celá řada, nebo si naopak nedokáží pod pojmem prevence kriminality představit, o jaké aktivity se konkrétně jedná. Znalost některého z programů prokázalo pouze 18% respondentů, a tuto skupinu tvořili převážně senioři. Při otázce, zda by občané uvítali více informací o prevenci kriminality, odpověděli v 72% „ano“. Převážná většina respondentů by chtěla být informována pomocí internetu nebo brožurami. Podle obyvatel nejvíce působí v oblasti prevence Policie ČR a Městská policie Olomouc. Tyto bezpečnostní složky kladně hodnotí jedna třetina obyvatel města. Co se týče kamerového systému, vnímají obyvatelé města jeho funkci jako pozitivní, přínos vidí v ochraně jejich bezpečí.

Je očividné, že lidé o činnosti prevence kriminality na území města mají zájem, ale mnoho z nich nezná žádné preventivní programy nebo si neuvědomují, co tyto aktivity obsahují. Proto navrhuji tato opatření:

- Vytvořit systémovou informační síť, propojující instituce a organizace, pracující v oblasti prevence kriminality na lokální úrovni. Data v této síti by sloužila také ke tvorbě internetových stránek seznamujících občany s pojmy z oblasti prevence a věnujících se výčtu současných i minulých preventivních programů, představení všech institucí, které se prevencí kriminality zabývají a uvádějícím další preventivní informace.
- Více prezentovat veřejnosti dobré výsledky z každodenní praxe prevence kriminality a kamerový dohlížecí systém, včetně jeho praktických výsledků.
- Strážníci městské policie a policie ČR by se při přednáškách a besedách měli věnovat také vysvětlování toho, co prevence kriminality znamená a co vše se do ní zahrnuje.
- Vytvořit brožury, které by občany informovali o všech dostupných volnočasových aktivitách pro děti.

- Součástí hodnotících kritérií při posuzování programů, žádajících o přidělení dotací z městského rozpočtu, by měl být způsob zajištění jejich popularizace a prezentace veřejnosti

Poslední odstavec této kapitoly se týká finanční gramotnosti. Občané všech věkových kategorií se každý den setkávají s reklamami a jinými poutači, které je přesvědčují o snadné dostupnosti zboží všech druhů a o tom, že je musí okamžitě získat. Pokud se nejedná o konkrétní zboží, jedná se rovnou o možnost snadno získatelné půjčky. Zadluženost domácností roste vysokým tempem. Znalost rizik a dlouhodobých důsledků využívání jednotlivých finančních produktů je velice nízká, i když finanční rizika jsou opakem. V současné době řadě obyvatel hrozí, že se dostanou do tzv. dluhové spirály. Značná část obyvatel přiznává, že jejich úroveň znalostí brání efektivnímu využívání finančních produktů. Ohroženi jsou především mladiství. Většina obchodníků, nákupních center apod. cílí právě na tuto věkovou skupinu. Děti a mladiství neznají v dnešní době hodnotu peněz a tato skutečnost se neblaze promítá nejen do jejich životů, ale do životů celé rodiny nebo příbuzenstva. Proto navrhuji tato opatření:

- Podpora znalostí finanční gramotnosti za pomoci výuky již na základních školách. Jednalo by se o systematickou podporu finanční gramotnosti, která by se mohla vyučovat jako součást některého z předmětů (například občanské výchovy) nebo jako samostatný předmět s určitou hodinovou dotací.
- Pro ostatní věkové skupiny by se mohly pořádat bezplatné semináře vyškolených pracovníků například z řad ministerstev nebo některých neziskových i ziskových organizací.

ZÁVĚR

V diplomové práci s názvem „Návrh optimalizace řízení prevence kriminality ve statutárním městě Olomouc“ jsem se zabýval několika dílčími tématy tak, aby bylo z kontextu zřejmé, jak spolu uvedené poznatky souvisí. Diplomová práce popisuje republikový systém prevence kriminality, na který navazuje tzv. lokální systém. Zde jsem se zabýval především systémem prevence kriminality na území města Olomouce a zaměřil jsem se na analýzu skutečností, které souvisí s kriminalitou a řízením prevence kriminality. Dále jsem v práci podrobně rozebral Program prevence kriminality statutárního města Olomouc na rok 2013, který je, dle mého názoru, pro tuto oblast stěžejním dokumentem. Dokumenty týkající se programu a koncepce rozvoje prevence kriminality na území města se ve sledovaném období zásadním způsobem neměnily, protože jejich základní teze stanovil Plán preventivních aktivit města Olomouc na období 2012-2015. Při jejich zpracování na konkrétní rok docházelo pouze k dílčím změnám, proto jsem považoval rozbor dokumentů z roku 2013 za dostatečně reprezentativní pro tuto práci.

Pro jednodušší uchopení problematiky jsem práci rozdělil do několika hlavních kapitol, které jsou dále členěny na jednotlivé podkapitoly. Těmito hlavními kapitolami jsou, Kriminologie, Prevence kriminality, Prevence kriminality na úrovni statutárního města Olomouc, Výsledky dotazníkového šetření, Návrhy opatření do budoucna a Závěr. Vzhledem k tématu práce považuji za nejdůležitější poslední dvě kapitoly, ve kterých jsem se věnoval vyhodnocení a prezentaci dotazníkového šetření a konkrétním návrhům optimalizace fungování systému prevence kriminality na území statutárního města Olomouc.

Pro účely práce jsem stanovil 3 hypotézy, které byly v práci postupně ověřovány. Výsledkem tohoto procesu jsou tyto závěry:

Hypotéza č. 1 Struktura řízení a financování na úrovni statutárního města Olomouc není optimální.

Tato hypotéza byla dle informací uvedených v kapitole **3.4** a **3.5** **vyvrácena**. Po zhodnocení dostupných údajů jsem zjistil, že řízení a financování je optimální. Pro řízení jsou vytvořeny odborné předpoklady. Město disponuje dostatečným personálním zajištěním a úzce spolupracuje s Krajským úřadem Olomouckého kraje. Město pravidelně uvolňuje ze svého rozpočtu finance na podporu prevence kriminality.

Hypotéza č. 2 Navrhovaná opatření v rámci Programu prevence kriminality statutárního města Olomouc korespondují s vývojem kriminality na území města.

Tato hypotéza byla **potvrzena**. Provedl jsem analýzu historického vývoje a současného stavu kriminality na území města. Zjistil jsem, že programy, které jsou pro účely prevence vypisovány, postihují většinu jejich oblastí a reflektují široké spektrum činností.

Hypotéza č. 3 Občané Olomouce mají nízké povědomí o činnostech v rámci prevence kriminality.

Hypotéza č. 3 byla díky výzkumu provedeného formou dotazníkového šetření **potvrzena**. Výzkum, provedený na reprezentativním vzorku dvou set respondentů potvrdil, že velmi malý počet občanů města Olomouce je obeznámena s projekty, realizovanými v řadě dílčích oblastí prevence kriminality. Dle mého názoru potvrzení této hypotézy poukazuje na hlavní nedostatek všech realizovaných programů v oblasti prevence kriminality na území města. Je způsoben zejména obecnou neznalostí a nedostatečnou informovaností o preventivních programech na straně občanů, která je špatnou vizitkou některých realizátorů projektů. Většina dotázaných, ač neznalá konkrétních programů, projevila zájem o informovanost v této oblasti. Na tomto místě je vhodné uvést, že na informovanost, by se měl obecně klást větší důraz. Zůstává však otázkou, nakolik je neinformovanost způsobena nezájmem a objektivně chybějícími podmínkami pro seznamování se s nabízenými informacemi. Dle mého názoru lze v tomto případě dojít k závěru, že je na realizátorech konkrétních projektů, aby medializaci svých programů věnovali větší pozornost.

Na samotný závěr práce si dovoluji uvést, že kriminalita a v návaznosti na ní i prevence kriminality se neustále vyvíjí. Proto je nutné této oblasti věnovat patřičnou zvýšenou pozornost a trvale klást důraz na pružnost systému prevence kriminality, aby dokázal sledovat vývojové trendy a pružně na ně reagovat. Svou prací jsem chtěl přispět právě k zmapování míst, kde systém prevence zaostává za rychlými změnami ve vývoji kriminality a za potřebami občanů města Olomouc.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Bibliografie:**

- [1] 12. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici: Salvador, Brazílie, 12.-19. dubna 2010. 1.vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-807-3381-028.
- [2] BOUŘA, Václav, 2007. *Vybraná témata z kriminologie*. 1.vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7368-309-2.
- [3] BUBELÍNI, Ján, 2002. *Prevencia kriminality*. 2. vyd. Akadémia Policajného sboru. ISBN 8080542538
- [4] CEJP, Martin, 2012. *Selected results of research activities of ICSP in the years 2008-2011*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 978-807-3381-226.
- [5] GRAHAM, John, 1996. *Strategie prevence kriminality v Evropě a Severní Americe*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 9788086008233
- [6] HOLCR, Květoň a kol., 2009. *Kriminologie*. 1.vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-27-1
- [7] KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ, 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck. ISBN 80-717-9813-4.
- [8] LAB, Steven, 2013. *Crime Preventions: Approaches, Practices, and Evaluations*. 8. vyd. Waltham: Newnes. ISBN: 978-1 4557-3137-4
- [9] MAREŠOVÁ, Alena et al. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky MV, 2012. 253 s. ISBN 978-80-260-3275-5.
- [10] Městská policie Olomouc, 2013. *Vyhodnocení činnosti za rok 2012*.
- [11] NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL, 2001. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. ISBN 80-864-3208-4.
- [12] NOVOTNÝ, Oto a kol., 2008. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-377-5
- [13] ONDICOVÁ, Magdaléna a UHRIN, Samuel, 2012. *Prevencia kriminality*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-405-3.
- [14] PROTIVINSKÝ, Miroslav, 1999. *Prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex. ISBN 80-86244-03-2.

- [15] SVATOŠ, Roman, 2009. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-86708-81-2.
- [16] TOMÁŠEK, Jan, 2010. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. 1. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-2982-4
- [17] TURAYOVÁ, Iveta, 2001. *Kriminologické aspekty zločinu*. 1. vyd. Bratislava. ISBN 8089047254
- [18] VÁLKOVÁ, Helena a kol., 2012. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-429-2
- [19] VEČERKA, Kazimír, 1997. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. ISBN 80-858-2148-6.
- [20] ZAPLETAL, Josef a kol., 2005. *Prevence kriminality*. 2.vyd. Praha: Policejní akademie České republiky. ISBN 80-7251-200-5

Internetové zdroje:

- [21] European Crime Prevention Network, ©2013. *Crime Preventions strategies* [online]. [cit. 2014-1-3]. Dostupné z:
- [22] Informační centrum OSN v Praze, ©2010. *Kongres OSN o prevenci kriminality a trestním soudnictví* [online]. [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1596>
- [23] Městská policie Olomouc, ©2013. *Preventivně informační skupina*. [online]. [cit. 2014-04-2] Dostupné z: http://www.mp-olomouc.cz/prevence-kriminality_%28cesky%29
- [24] Městská policie Olomouc, ©2014. *Kamerový systém města Olomouce*. [online]. [cit. 2014-04-5] Dostupné z: http://www.mp-olomouc.cz/kamerovy-system-mpo_%28cesky%29
- [25] Ministerstvo vnitra, ©2012. *Dokumenty o bezpečnosti a prevenci*[online]. [cit. 2014-3-3]. Dostupné z:<http://www.mvcr.cz/clanek/republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality-37669.aspx>
- [26] Ministerstvo vnitra, ©2013. *Situační zpráva o vybraných oblastech bezpečnosti* [online]. [cit. 2014-01-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/situačni-zprava-o-vybranych-oblastech-bezpecnosti.aspx>

- [27] Ministerstvo vnitra, ©2014. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012-2015* [online]. [cit. 2014-03-5]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2012-2015.aspx>
- [28] Nadace Bezpečná Olomouc, ©2014. *Projekty nadace*. [online]. [cit. 2014-04-1] Dostupné z: <http://www.nbo.cz/projekty/>
- [29] Olomoucký kraj, ©2012. *Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013-2016*. [online]. [cit. 2014-03-6] Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/prevence-kriminality-cl-292.html>
- [30] Statutární město Olomouc, ©2012. *Obyvatelstvo* [online]. [cit. 2014-3-9]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/podnikatel/profil-mesta-a-informace-pro-investory/profil-mesta/obyvatelstvo>
- [31] Statutární město Olomouc, ©2012. *Plán preventivních aktivit města Olomouce na léta 2012 - 2015*. [online]. [cit. 2014-03-20] Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/program-prevence-kriminality/aktuality/12043>
- [32] Statutární město Olomouc, ©2013. *Historie programu prevence kriminality* [online]. [cit. 2014-3-11]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/program-prevence-kriminality/historie>
- [33] Statutární město Olomouc, ©2013. *Program prevence kriminality pro rok 2013* [online]. [cit. 2014-3-11]. Dostupné z <https://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/13770>
- [34] ŠTÁBLOVÁ, Renata, ©2008. *Kriminologie – učební texty*[online]. Praha. [cit. 2014-01-15] Dostupné z: <http://www.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf>
- [35] Wikipedia, ©2014. *Město Olomouc* [online]. [cit. 2014-3-8]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Olomouc>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EUCPN	Evropská síť pro prevenci kriminality
HUENI	Evropský institut pro prevenci a kontrolu kriminality
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
KC	Komunitní centrum
MPO	Městská policie Olomouc
MV	Ministerstvo vnitra
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSPOD	Orgán sociálně správní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PIS	Preventivně informační skupina
RVPK	Republikový výbor pro prevenci kriminality
TČ	Trestný čin
UNCCPCJ	Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1	Rozdíl mezi skutečnou a registrovanou kriminalitou.....	24
Obrázek 2	Celková kriminalita v ČR.....	31
Obrázek 3	System prevence kriminality v ČR.....	54
Obrázek 4	System prevence kriminality a dalších sociálně nežádoucích jevů na krajské úrovni.....	56
Obrázek 5	Katastrální území Olomouce.....	62
Obrázek 6	Ukázka materiálů pro projekt Bezpečný senior.....	82
Obrázek 7	Olomoucký kamerový systém v roce 2011.....	84

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Míra objasněnosti kriminality v letech 1992 – 2013.....	26
Tabulka 2	Srovnání objasněnosti kriminality mezi jednotlivými zeměmi.....	26
Tabulka 3	Kriminalita podle statistické sestavy PČR.....	28
Tabulka 4	Pololetní srovnání skupin pachatelů trestných činů.....	30
Tabulka 5	Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo.....	63
Tabulka 6	Věková struktura obyvatel Olomouce k 31. 12. 2012.....	64
Tabulka 7	Počet vyplacených sociálních dávek, závislých na výši příjmu, v letech 2012/2013 v Olomouci.....	64
Tabulka 8	Statistika trestné činnosti a objasněnosti v Olomouci za roky 2009 – 2013.....	65
Tabulka 9	Statistika trestné činnosti a objasnění podle trestních činů v letech 2011 – 2013.....	66
Tabulka 10	Složení pachatelů trestné činnosti v letech 2010 – 2013 v Olomouci.....	67
Tabulka 11	Struktura přestupků evidovaných policií ČR v letech 2012 a 2013.....	67
Tabulka 12	Přestupky na úseku veřejného pořádku evidovaných Městskou policií Olomouc v letech 2012 a 2013.....	68
Tabulka 13	Přidělené dotace od Krajského úřadu Olomouc na podpor projektů v roce 2013.....	72
Tabulka 14	Oblasti a cíle Programu prevence kriminality na rok 2013.....	73
Tabulka 15	Výsledky kamerového systému za rok 2012.....	84
Tabulka 16	Pořadí preventivních aktivit podle preferencí respondentů.....	96

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Počet zjištěných trestných činů v ČR v letech 2002- 2013.....	29
Graf 2	Počet zjištěných trestných činů v ČR v letech 1992 -2013.....	29
Graf 3	Struktura kriminality v ČR v roce 2013.....	33
Graf 4	Srovnání struktury kriminality v jednotlivých zemích v roce 2011.....	35
Graf 5	Vývoj populace v Olomouci v letech 1991-2012.....	63
Graf 6	Celkový nápad trestných činů ve městě Olomouci v letech 1996-2013.....	65
Graf 7	Projekty Městského programu prevence kriminality 1996-2012.....	70
Graf 8	Finanční náklady na projekty prevence v letech 1996 – 2012.....	70
Graf 9	Pohlaví respondentů.....	85
Graf 10	Věk respondentů.....	85
Graf 11	Ekonomická aktivita respondentů.....	85
Graf 12	Preference zdrojů informací o kriminalitě ve městě Olomouc.....	86
Graf 13	Vnímání bezpečí na území města Olomouce.....	86
Graf 14	Četnost obětí trestné činnosti mezi respondenty.....	87
Graf 15	Hodnocení pozitivní úlohy kamerového systému v prevenci kriminality...	87
Graf 16	Hodnocení dostatečného zabezpečení vlastního majetku proti kriminalitě.....	88
Graf 17	Procentuální zastoupení důvodů, pro které respondenti nemají nebo spíše nemají dostatečně zabezpečený svůj majetek.....	88
Graf 18	Stanovení hlavních úkolů prevence kriminality z uvedeného výběru podle názorů respondentů.....	89
Graf 19	Znalost programů prevence kriminality na území města Olomouce.....	90
Graf 20	Účast respondentů v některém z programů prevence na území města Olomouce.....	90
Graf 21	Hodnocení množství poskytovaných informací o prevenci kriminality.....	91

Graf 22	Preference jednotlivých způsobů předávání informací o programech prevence kriminality na území města Olomouce.....	91
Graf 23	Vnímání podílu různých organizací na prevenci kriminality ve městě Olomouc.....	92
Graf 24	Hodnocení příspěvku bezpečnostních složek ke zlepšení veřejného pořádku ve městě Olomouc.....	93
Graf 25 – 35	Hodnocení důležitosti jednotlivých aktivit, zabezpečujících prevenci Kriminality.....	93 - 95

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1 Dotazník

Příloha P2 Schválená finanční podpora projektů zařazených do programu prevence
kriminality pro rok 2013

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den, jsem student veřejné správy a regionálního rozvoje UTB ve Zlíně. Téma mé diplomové práce zní Návrh na optimalizaci řízení prevence kriminality ve statutárním městě Olomouc. Dotazník slouží jako podklad pro zjištění pohledu veřejnosti na prevenci kriminality na území města. Účinná prevence kriminality představuje snahu eliminovat trestnou činnost před jejím započítáním nebo jejím pokračováním. Cílem prevence je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality. Prosím o vyplnění dotazníku, popřípadě o doplnění Vašich poznámek.

Pohlaví: žena muž

Věk: 15-26 27-45 46-65 65 a více

Ekonomická aktivita: student zaměstnanec, živnostník důchodce jiné

1. Z jakých zdrojů nejvíce získáváte informace o kriminalitě ve městě Olomouc? (možnost více odpovědí)

denní tisk TV rádio internet z doslechu

2. Cítíte se na území města Olomouce bezpečně?

ano spíše ano spíše ne ne nevím

3. Stali jste se již někdy obětí trestného činu na území města Olomouce? ano ne

4. Má podle Vás instalace kamerového systému pozitivní úlohu v prevenci kriminality?

ano ne nevím

5. Myslíte si, že máte dostatečně zabezpečený svůj majetek proti kriminalitě?

ano spíše ano spíše ne ne

6. Pokud si myslíte, že nemáte, tak z jakého důvodu nemáte nebo spíše nemáte zabezpečený svůj majetek?

finanční neinformovanost o možnostech zabezpečení
 necítím potřebu zabezpečit svůj majetek jiné důvody

7. Co je podle Vás hlavním úkolem prevence kriminality? (lze uvést více možností)

- vzdělávání, osvěta široké veřejnosti úsilí policie a institucí v předcházení trestné činnosti monitoring bezpečnosti města dostatečná výše trestu odrazující v pokračující kriminalitě jiné

8. Znáte nějaké programy prevence kriminality na území města Olomouce? ano ne

Pokud ano jaké:.....

9. Účastnili jste se nějakého programu prevence na území města Olomouce? ano ne

10. Uvítali byste více informací o prevenci kriminality na území města Olomouce?

- ano ne je mi to jedno

11. Jakým způsobem byste chtěli být informováni o programech prevence kriminality na území města Olomouce?

- letáky a brožury TV spoty školení a přednášky internet
 moderované debaty terénní práce policie

12. Kdo podle Vás působí nejvíce v oblasti prevence kriminality ve městě Olomouc?

- různé státní i nestátní organizace Policie ČR městská policie
 nevím

13. Myslíte si, že bezpečnostní složky přispívají dostatečně ke zlepšení veřejného pořádku ve městě Olomouc?

- ano ne nevím

14. Přiřaďte k následujícím okruhům činností známku dle důležitosti z pohledu prevence kriminality. (Každému řádku přiřaďte číselnou hodnotu: 1- zcela nedůležité, 2 - nedůležité, 3 - spíše důležité, 4 - důležité, 5 - velmi důležité)

Programy na snižování nezaměstnanosti.

Zvýšení množství policistů na ulicích.

Větší rozsah kamerového systému.

Vyšší aktivita mládežnických organizací.

Lepší zabezpečení svého majetku.

Charitativní aktivity.

Osvěta o obraně proti kriminalitě tiskem letáků a brožur.

Prevence domácího násilí.

Přednášková činnost ve školách.

Zlepšení technické vybavenosti policie.

Pokud máte jakékoliv poznámky k výše uvedené problematice (výše uvedeným otázkám), napište je, prosím, zde:.....

.....

.....

.....

.....

.....

**PŘÍLOHA P 2: SCHVÁLENÁ FINANČNÍ PODPORA PROJEKTŮ
ZAŘAZENÝCH DO PROGRAMU PREVENCE KRIMINALITY NA
ROK 2013**

Název projektu	Realizátor	Podpora SMOI v roce 2013	Požadovaná dotace MV
Chci být viděn II	Preventivně informační skupina Policie ČR, územní odbor Olomouc	60 000	0
Auto nepoužívám jako trezor II	Preventivně informační skupina Policie ČR, územní odbor Olomouc	40 000	0
Interaktivní zážitkové programy - téma prevence závislostí	Sdružení D, o. s.	140 000	0
Programy selektivní primární prevence v Dramacentru Olomouc - roční preven- tivní program (<i>nový projekt</i>)	Sdružení D, o. s.	60 000	
Interaktivní zážitkové program - téma prevence šikany	Sdružení D, o. s.	70 000	0
Bezpečný senior II	Městská policie Olomouc	10 000	90 000
P-centrum – programy specifické primární prevence	P-centrum, o. s.	312 000	0
RC Heřmánek – Dluhové poradenství, finanční gramotnost a prevence zadlužení (<i>nový projekt</i>)	Heřmánci, o. s.	0	0
E-Bezpečí pro Olomouc 2011	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. fyzická osoba	95 000	50 000
Online poradna centra PRVoK pro oblast rizikového chování na internetu – ETAPA 2013	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. fyzická osoba	45 000	45 000
Senior akademie – jak se nestát obětí (<i>nový projekt</i>)	Civipolis, o.p.s.	0	0
OMG!!! – specifický preventivní program zaměřený na rizika sociálních sítí (<i>nový projekt</i>)	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. fyzická osoba	0	0
Naučme se být finančně gramotní (<i>nový projekt</i>)	INspiro, o. s.	0	0
Poradna pro dlužníky 2013	Sdružení SPES, o. s.	89 800	70 000

Rozšíření -ETAPA XI,	MKDS	Městská policie Olomouc	23 605	212 440
Rozšíření - ETAPA XII,	MKDS	Městská policie Olomouc	134 603	1 211 419
Pozitivní diváctví a bezpečný stadion -V. etapa rozšíření a modernizace kamerové- ho systému		SK Sigma Olomouc, a.s.	60 000	0
Terénní programy Olomouc pro děti a mládež		Sdružení Podané ruce, o. s.	99 000	24 500
Podpora terénních služeb pro lidi bez domova		Charita Olomouc	250 000	47 000
Nízkoprahové zařízení KudyKam		Sdružení Podané ruce, o. s.	88 092	30 000
Khamoro – preventivní programy pro děti a mládež ze znevýhodněného prostředí		Charita Olomouc	30 000	0
Ambulance adiktologie – práce s hazardními hráči a jejich blízkými <i>(nový projekt)</i>		Sdružení Podané ruce, o. s.	400 000	0
Realizace brožury – průvodce dluhy		Sdružení Podané ruce, o. s.	35 000	72 000
Komunitní centrum Olomouc 2013		Společenství Romů na Moravě, o. s.	80 000	160 000
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež klub Zóna		Pro Vás, o. s.	80 000	0
Probační program pro mladistvé 2013		Člověk v tísni, o.p.s.	139 400	0
Dobrovolnictví na Olomoucku		JIKA – Olomoucké dobrovolnické centrum, o. s.	70 000	0
Terénní poradna 2013		Sdružení SPES, o. s.	40 000	0
Preventivní prázdninový pobyt pro děti z rodin ohrožených sociálním vyloučením		Maltéžská pomoc, o.p.s.	28 500	31 500
Dětský tábor		Amaro Foro, o.p.s.	0	60 000
celkem			2 480 000	2 103 859